

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

«Η επίδραση του έργου του Edgar Allan Poe τον 21^ο αιώνα»

Γεώργιος Νούρης

ΑΕΜ : 7577

Επιβλέπων καθηγητής : Κωτόπουλος Η. Τριαντάφυλλος

Φλώρινα Μάρτιος 2023

«Η επίδραση του έργου του Edgar Allan Poe τον 21^ο αιώνα»

Γεώργιος Νούρης

Επιβλέπων Καθηγητής : Κωτόπουλος Η. Τριαντάφυλλος

Φλώρινα Μάρτιος 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	5
Abstract.....	7
Εισαγωγή.....	8
A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ	
1.Βιογραφία.....	9
1.1. Edgar Allan Poe.....	9
2. Η θεματολογία και η τεχνοτροπία.....	12
2.1. Το φως και το σκοτάδι στη γραφή.....	12
2.2. Ο τρόμος ως παντοτινός πρωταγωνιστής.....	15
2.2.1. Ο τρόμος και η πρόωρη ταφή.....	20
2.2.2 Ο τρόμος και η φαντασία.....	23
3. Η ανάγκη του μυστηρίου.....	25
3.1. Ό,τι λάμπει είναι χρυσός.....	29
4. Η περιπέτεια σε μπουκάλι.....	30
5. Η σάτιρα του Πόε.....	37
6. Παντοτινός ποιητής.....	41
7. Ανακαλύπτοντας από την αρχή τον Πόε.....	44
7.1 Ένας αντίπαλος.....	44
7.2. Ο σωτήρας Μποντλέρ.....	45
7.3. Οι άνθρωποι του Πόε.....	46
7.4. Ο τέταρτος τοίχος.....	51
7.5. Ο Πόε μέσα από τα μάτια του Ρότζερ Κόρμαν και του Βίνσεντ Πράις.....	54
7.6. Συμπέρασμα.....	55
B. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ	
1.Εισαγωγή.....	57
2. Διήγημα.....	58
2.1. Το ξύλινο κουτί.....	58
3. Βιβλιογραφία.....	64

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία με τίτλο «Η επίδραση του έργου του Edgar Allan Poe τον 21^ο αιώνα» παρουσιάζει την επιρροή του διάσημου συγγραφέα μετά τον θάνατό του και τον τρόπο που αυτή εξελίχθηκε στο πέρασμα των χρόνων, ειδικά τα τελευταία πενήντα χρόνια. Σήμερα οι άνθρωποι αξιοποιούν την πνευματική κληρονομιά των προηγούμενων αιώνων και αναδεικνύουν τα σύγχρονα έργα με τη βοήθεια αυτών. Αυτό επέφερε το ευτυχές αποτέλεσμα να αναγνωριστεί ένας από τους πιο αμφιλεγόμενους δημιουργούς.

Το πλούσιο έργο του Poe υπήρξε πρόδρομος της δημιουργίας άγνωστων ως τότε ειδών της λογοτεχνίας. Η γραφή του μοιράστηκε ανάμεσα στην κριτική, την ποίηση και τον πεζό λόγο έχοντας ως άξονα συγκεκριμένα στοιχεία, όπως τον τρόμο, τη φαντασία, το μυστήριο, την περιπέτεια και τη σάτιρα. Η προσωπική του ζωή, βουτηγμένη στη θλίψη και τον πόνο, καθώς και η εμμονή του στον συμβολισμό και την ανάγκη να αναδείξει τον εσωτερικό τρόπο που πηγάζει από την ανθρώπινη φύση αποτέλεσαν ένα είδος μοτίβου. Κατά τη διάρκεια της συγγραφικής του εξέλιξης διατήρησε ακέραια κάποια σημεία που εκφράζουν τις εμμονές του –η τραγική και εύθραυστη γυναικεία φιγούρα, το ανέλπιστο τέλος της ιστορίας το οποίο μένει ανολοκλήρωτο, το χτίσιμο του φυσικού περιβάλλοντος που περιβάλλει τους ήρωες, ο θάνατος που караδοκεί σε κάθε του μορφή, το θείο ως στοιχείο λύτρωσης και δοκιμασίας της ψυχής.

Η πρωτότυπη αντιμετώπιση στα έργα του ήταν μεθοδική. Η ανθρώπινη ψυχοσύνθεση αποτελούσε τον πυρήνα για την γένεση του τρόμου. Πίσω από τη μεταφυσική μεταφορά της πρόζας του κρύβεται η φθαρτή, υλική υπόσταση του ατόμου. Στο πρώτο μέρος της εργασίας θα ασχοληθούμε με την τεχνοτροπία που ανέδειξε το έργο του και τη θεματολογία που ο ίδιος επέλεξε. Μέσα από συγκεκριμένα κείμενα του Poe απομονώνουμε την τεχνική λειτουργία τους, κατανοώντας την ψυχική διάθεση του ίδιου και τη διερεύνηση της ιδιαίτερης γραφής του. Τα αφηγήματά του δημιουργούν κατά το πλείστον γυναικείες φιγούρες, μακάβρια είδωλα των δικών του αναμνήσεων. Οι αγαπημένες ακροβατούν στα όρια ζωής και του θανάτου εξαιτίας του κακού που τις περιτριγυρίζει. Οι περιπέτειες από την άλλη αναπτύσσουν λογική και τη μεθοδικότητα των ηρώων. Αυτές οι πρώιμες προσπάθειες από μέρους του ήταν προάγγελος για νέα λογοτεχνικά είδη. Μολονότι γινόταν φλύαρος και κουραστικός σε σημεία, το ύφος του εκτιμήθηκε σταδιακά- αρχικά από τους μεταγενεστέρους που δανειστήκαν την θεματολογία του και αργότερα από τους οραματιστές των μετέπειτα ειδών.

Στο δεύτερο μέρος αναπτύσσουμε μια ιστορία όσο πιο κοντά στο ύφος κειμένου του Ροε, καθώς ξεδιπλώνεται στον παρόντα κόσμο, με τη χρήση μοναδικών εργαλείων, όπως οι ήρωες, η θεματολογία του και άλλα. Κατόπιν το έργο αξιοποιείται σε διαφορετικές μορφές τέχνης από τον κινηματογράφο ως τα επιτραπέζια παιχνίδια και τη ψηφιακή απεικόνιση βιντεοπαιχνιδιών.

λέξεις κλειδιά: τρόμος, θάνατος, υπερφυσικό, συμβολισμός

ABSTRACT

This paper entitled "The Impact of Edgar Allan Poe's Work in the 21st Century" presents the influence of the famous author after his death and how it evolved over the years, especially the last fifty years. Dry technology her character utilized every intellectual tool of the previous centuries with basic profit motive. However the insatiable manipulation led to the recognition of one of the most controversial creators.

Poe's rich work was a forerunner in the construction of previously unknown genres of literature. His writing was divided into criticism, poetry, and nonfiction, focusing on specific elements such as horror, fantasy, mystery, adventure, and satire. His personal life, steeped in sorrow and pain, as well as his obsession with symbolism and the need to bring out the inner terror that springs from human nature formed a kind of pattern. This sequence evolved during his existence as a human. Nevertheless, he kept some key points that express his obsessions. The tragic and fragile female figure, the hopeless end of the story which remains unfinished, the building of the natural environment that surrounds the heroes, the death that lurks in all its forms, the divine as an element of redemption and test of the soul.

The original treatment in his works was methodical. The human psyche was the core for the genesis of terror. Behind the metaphysical metaphor of his prose lies the perishable materialistic existence of the individual. In the first part of the paper, we will deal with the technique that highlighted his work and the subject he chose. Through specific texts of Poe we isolate their technical function, understanding his mental mood and the investigation of his particular writing. His narratives mostly create female figures, macabre avatars of his own memories. Loved ones acrobat on the edge of life and death because of the evil that surrounds them.

The adventures, on the other hand, develop the logic and organization of the heroes. These early efforts on his part heralded new literary genres. Although he became chatty and tiresome at times, his style was gradually appreciated. Initially from posterity who borrowed his subject matter. Later, the visionaries of later species.

In part two we develop Poe's supposedly lost text as it unfolds in the present world, using unique tools such as his characters, subject matter, and more. The work is then used in different art forms from film to board games and digital video game rendering.

Keywords: horror, death, supernatural, symbolism

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία ασχολείται με την επίδραση του συγγραφέα Edgar Allan Poe τα χρόνια που ακολούθησαν τον θάνατό του. Η ανάπτυξη νέων μορφών τέχνης, λόγω της τεχνολογίας δημιούργησε μια γέφυρα, με αποτέλεσμα η προοδευτική θεματολογία του να υιοθετηθεί από τη σημερινή εποχή. Εργαλεία που αξιοποίησαν την εργογραφία του είναι η αποτύπωση της κινούμενης εικόνας, όπως τα πρώτα καλειδοσκόπια ως το κινηματογράφο. Το έργο του Poe, στο σύνολό του είναι πλούσιο, καινοτόμο και αντιπροσωπευτικό της προσωπικότητάς του. Η έρευνα διοχετεύεται σε κομμάτια της γραφής του τα οποία κατηγοριοποιούνται. Μέσα από τα ενδεικτικά χωρία των κειμένων, ανακαλύπτουμε και παρουσιάζουμε τις τεχνικές του. Παρόλα αυτά η καταγραφή της βιογραφίας του αποκαλύπτει το πώς συνδέονται τα συγγράμματά του με την ιδιόρρυθμη συμπεριφορά του και την καθαρά τραγική διάρκεια των γεγονότων της σύντομης ζωής του. Ο χρόνος ύπαρξής του πλημμυρίζει από μια ατυχή ακολουθία συγκρούσεων, θανάτων και ανεκπλήρωτων ονείρων. Τα παραπάνω ερμηνεύουν την αποτυχία του ίδιου να αναγνωριστεί το έργο του στο σύνολο, παρόλο που υπήρχαν μεμονωμένες διακρίσεις. Εν τέλει το υλικό που συγκεντρώνεται στην εργασία αποσκοπεί να προκαλέσει στον κάθε αναγνώστη ερωτήματα προς νέες συζητήσεις.

Η εργασία χωρίζεται σε δύο βασικά μέρη. Το πρώτο θεωρητικό τμήμα αποτελείται από επτά κεφάλαια. Το πρώτο μάς εισάγει στη βιογραφία του Poe, τους ανθρώπους που έπαιξαν ρόλο στην προκλητική ζωή του, τα γεγονότα που άφησαν το αποτύπωμα τους πάνω στη χαρακτηριστική γραφή του. Το δεύτερο κεφάλαιο είναι μια επισκόπηση της βιβλιογραφίας του έργου του και των τεχνικών του. Στη συνέχεια, με συγκεκριμένα κείμενα διαχωρίζουμε τα είδη που δημιούργησε η πένα του Poe όπως ο τρόμος, το μυστήριο, η περιπέτεια, η σάτιρα, η ποίηση ενώ στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται αναφορά σε ανθρώπους και μέσα που ανέδειξαν αλλά και πολέμησαν τον συγγραφέα μετά θάνατον. Παρουσιάζουμε τους τομείς του εικοστού και εικοστού πρώτου αιώνα όπου διοχετεύονται τα συγγράμματα του Poe και αποκτούν νέα μορφή στον παγκόσμιο πολιτισμό.

Στο δεύτερο μέρος εισάγουμε ένα κείμενο ως αναφορά στο διήγημα του Poe με αφορμή της ανάλυσης που θα ακολουθήσει. Βρίσκουμε τα στοιχεία κλειδιά που αντιπροσωπεύουν τον πρωτεργάτη πεζογράφο.

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

1. Βιογραφία

1.1 Edgar Allan Poe

Ο Edgar Allan Poe πέθανε στις 7 Οκτωβρίου 1849. Προετοιμαζόταν για επαγγελματικό ταξίδι προς την Νέα Υόρκη αλλά μόλις έφθασε στη Βαλτιμόρη δεν έφυγε ποτέ από την πόλη. Η αλήθεια για τους λόγους που τον οδήγησαν εκεί και για τις συνθήκες κατά τις οποίες προκλήθηκε η κατάρρευσή του αποτελούν ένα κρυμμένο μυστικό. Κατέληξε ασθενής στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο της Ουάσιγκτον σε παραλήρημα. Ο θάνατός του θεωρείται ένα μυστήριο έως και σήμερα. Υπάρχουν αρκετές θεωρίες (από διαβήτη ως φυματίωση) αλλά το πηγάδι είναι πολύ βαθύ για να ανασύρει κανείς την αλήθεια (Ackroyd, 2010: 16). Ας ξεκινήσουμε από την αρχή της ζωής του παρεξηγημένου ανθρώπου.

Ο Poe γεννήθηκε 19 Ιανουαρίου του 1809 στη Βοστώνη. Η μητέρα του ήταν η Elizabeth Poe και ο πατέρας του ο David Poe. Η φυματίωση είχε ήδη προσβάλει την Ελίζα προτού τον γεννήσει. Οι γονείς του ήταν περιπλανώμενοι ηθοποιοί με ιδιαίτερες οικονομικές δυσκολίες. Το επόμενο έτος γεννήθηκε η μικρή του αδελφή Rosalie. Το 1811 ο πατέρας του Poe, επιρρεπής στο αλκοόλ, παράτησε την οικογένεια του και εξαφανίστηκε. Στα τέλη του ίδιου έτους η φυματίωση νίκησε την εξασθενημένη Ελίζα η οποία πέθανε. Ύστερα από τα θλιβερά γεγονότα, τα παιδιά αναζήτησαν προστασία σε διαφορετικές οικογένειες. Η επιμέλεια του Poe ανατέθηκε σ' ένα πλούσιο ζευγάρι, τον John Allan και την άτεκνη γυναίκα του Frances. Μπροστά στο μικρό αγόρι ξύπνησαν τα μητρικά της αισθήματα και στις 7 Ιανουαρίου 1812 έγινε ο Edgar Allan Poe (Ackroyd, 2010: 27).

Το 1815 μετακόμισαν στο Λονδίνο. Εκεί γράφεται σε οικοτροφεία αποδεικνύοντας την ευστροφία του στην εκμάθηση. Το 1820, λόγω οικονομικών ζητημάτων επιστρέφουν με πλοίο πίσω στην Αμερική, στην πόλη Ρίτςμοντ. Στο σχολείο διέπρεπε στα μαθήματα και τις εξωσχολικές δραστηριότητες, όπως η κολύμβηση. Από την ηλικία των 11 ετών έγραφε ποίηση. Στα δεκαπέντε του συνδέθηκε με την νεαρή Elmira Royster για ένα διάστημα. Το 1826 γράφτηκε στο Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια. Μετά από λίγο άρχισαν οι προστριβές με τον Allan. Το επόμενο έτος αποχωρεί από τις σπουδές του και τον Μάιο κατετάγη στον στρατό των Ηνωμένων Πολιτειών. Το καλοκαίρι του 1827 γνωρίστηκε με έναν τυπογράφο

στη Βοστώνη και εκδόθηκαν τα πρώτα αντίτυπα του ποιήματος «Ταμερλάνος» (Hayes, 2016).

Κατά τη διάρκεια της θητείας του η σχέση του με τον Allan κλυδωνίστηκε και το χειρότερο απ' όλα, η θετή του μητέρα ήταν ετοιμοθάνατη εξαιτίας της φυματίωσης. Ο θάνατός της επήρθε στις αρχές του 1828 και ο Poe έχασε το δεύτερο πρόσωπο που έπαιξε το ρόλο μιας μητέρας στη ζωή του. Μεταβαίνει στην Ουάσινγκτον με σκοπό να γραφτεί στη στρατιωτική σχολή του Ουέστ Πόιντ. Στη Βαλτιμόρη δημοσίευσε και πάλι ποιήματα όπως το «Αλ Ααράαφ» (1829). Εντωμεταξύ η σχέση του με τον Allan οδεύει προς το χειρότερο και ο ίδιος απομακρύνεται από τον στρατό. Κατέληξε στην Νέα Υόρκη και πίσω στην Βαλτιμόρη. Το 1832 δημοσιεύτηκαν οι πρώτες ιστορίες του με θέμα τον τρόμο. Παρόλα αυτά η οικονομική του κατάσταση παραμένει οικτρή. Το 1833, μια από τις ελάχιστες στιγμές αναγνώρισης της ζωής του, κέρδισε το πρώτο βραβείο του περιοδικού *Baltimore Saturday Visiter* με το «Χειρόγραφο σε ένα μπουκάλι».

Ο Κέννεντυ, ένας από τους εκδότες του περιοδικού, γίνεται ένα είδος προστάτη του συστήνοντάς τον στον Γουάιτ, εκδότη ενός νέου περιοδικού, του *Southern Literary Messenger*. Του προσφέρθηκε εκεί μία θέση αλλά ο παρορμητικός χαρακτήρας του τον οδήγησε σε ρήξη με τον υπεύθυνο του εντύπου. Ο Poe πίνει ακατάπαυστα. Παρόλα αυτά προσφέρει παραγωγικό έργο στο περιοδικό. Όλο αυτό το διάστημα συγκατοικεί με τη θεία του Μαρία Κλεμ και την κόρη της και μετέπειτα σύζυγό του, Βιρτζίνια Κλεμ. Το 1836 παντρεύονται κρυφά και ολοκληρώνει το μυθιστόρημα «Άρθουρ Γκόρντον Πιμ», το πρώτο μέρος του οποίου δημοσιεύθηκε στο *Messenger*. Παρόλα αυτά, λόγω της συμπεριφοράς του απολύθηκε και με την οικογένεια του γύρισε πίσω στη Νέα Υόρκη.

Οι συνθήκες διαβίωσης εξακολουθούν να είναι δύσκολες. Αναχώρησαν για Φιλαδέλφεια το 1838. Εκδίδεται το διήγημα «Λιγεία» στο *American Museum of Literature and the Arts*. Εργάζεται στο *Gentleman's Magazine* ως βοηθός συντάκτη και κριτικός. Κείμενά του όπως « Η πτώση του οίκου των Άσερ» ανατυπώνονται. Το 1840 το έντυπο πωλείται και ο Poe απολύεται. Επεξεργαζόταν την ιδέα ενός νέου εντύπου δίχως προφανές αποτέλεσμα. Το 1841 το *Gentleman's Magazine* περνά στα χέρια του Τζορτζ Γκράχαμ και μετονομάζεται σε *Graham's Lady's and Gentleman's Magazine*. Προσλήφθηκε με σκοπό να τονώσει την κυκλοφορία αλλά για δύο χρόνια εργάστηκε, έχοντας πάντοτε στο μυαλό του να κερδίσει μια θέση ως δημόσιος υπάλληλος. Εδώ εκδόθηκαν «Οι φόννοι της Οδού Μοργκ».

Το 1842 η γυναίκα του εμφάνισε συμπτώματα φυματίωσης. Ο Poe έγινε νευρικός αλλά εξακολούθησε να γράφει κείμενα όπως «Ζωή μέσα στον θάνατο», «Μάσκα του κόκκινου θανάτου», «Μαρτυριάρα καρδιά», «Λενόρα», «Μυστήριο της Μαρί Ροζέ». Η

συνήθης εκρηκτική συμπεριφορά του οδήγησε στην απόλυσή του. Η κακοτυχία του συνεχίστηκε ωσότου γνώρισε τον Τόμας Κλαρκ, διευθυντή του *Saturday Museum* της Φιλαδέλφειας. Οι προσπάθειες μιας νέας συνεργασίας κατέληξαν σε πανωλεθρία λόγω του ποτού. Το 1843 εν μέσω δυσκολιών βραβεύεται το διήγημα «Ο χρυσός σκαραβαίος». Συνάμα εκδόθηκε ένα βιβλίο, *The Drunkard's Doom*, στο οποίο ο Poe σατιρίζεται ως μέθυσος. Η σταδιοδρομία του ως συγγραφέα οδηγήθηκε σε τέλμα το διάστημα εκείνο. Άρχισε, λοιπόν μια σειρά διαλέξεων με επιτυχία. Το 1845 δημοσιεύτηκε το «Κοράκι» προσφέροντάς του αναγνώριση και εργάστηκε στη *Broadway Journal*, όμως άρχισε να πίνει και πάλι. Οι καταχρήσεις ήταν η απαρχή της πτώσης του. (Ackroyd, 2010)

Ο Poe θεωρούσε ότι υπήρχαν γύρω του αντίπαλοι και εξαιτίας της εύθραυστης συμπεριφοράς του απομάκρυνε τους λιγιστούς ανθρώπους που θέλησαν να συναναστραφούν μαζί του. Συνέχισε την αμφιλεγόμενη δράση του γράφοντας δριμείες κριτικές προς εκδότες και συγγραφείς. Μετά το θάνατο της συζύγου του συνέχισε τις διαλέξεις με διαλείμματα κραιπάλης. Το 1848 δημοσιεύτηκε το «Εύρηκα». Αποζητούσε τη γυναικεία συντροφιά και βρήκε τον έρωτα στο πρόσωπο της Annie Richmond. Ο Poe πέθανε το επόμενο έτος σε ένα νοσοκομείο.

2. Η Θεματολογία και η τεχνοτροπία

2.1 Το φως και το σκοτάδι στη γραφή του Poe

Τα ψήγματα προσωρινής δόξας κατά τη διάρκεια της ζωής του Poe, αρχικά δεν ήταν αρκετά ώστε να τον ικανοποιήσουν. Το έργο του οφείλεται εξολοκλήρου στην διαφορετικότητα της γραφής του. Ο τρόπος που συνδυάζει τις λέξεις και η επιμονή του να καθοδηγήσει τον αναγνώστη σε είδη άγνωστα και σκοτεινά, ήταν αυτοσκοπός της ζωής του. Απολαμβάνει κάθε φορά και εμβαθύνει στην ανάλυση των ανθρώπινων συναισθημάτων, εκείνων που καθοδηγούν και παρόλα αυτά σε παροτρύνουν να προβείς σε πράξεις ανομολόγητες. Αδιαφορούσε για την κοινωνική κριτική, έρμαιο των παρορμήσεων του. Παρόλα αυτά αποζητούσε την αναγνωσιμότητα. Η προσωπική του διάθεση αντικατοπτρίζεται συχνά στα κείμενά του και αυτό ίσως γίνεται εσκεμμένα από τον Poe, θέλοντας έτσι να φανερώσει στους άλλους τα συναισθήματά του. Εν τέλει η επίδραση αυτού του ακατανόητου, από πολλούς, ανθρώπου σηματοδότησε την έναρξη διαφορετικών και αλληλοσυμπληρωμένων ειδών, χάριν της θεμελιακής στιβαρότητας που επέδειξε ο Poe στην διάρκεια της χρονικής φθοράς.

Το έργο του περιλαμβάνει ποιήματα, κριτικές, δοκίμια και πεζά κείμενα. Ήταν πολυγραφότατος και συνάμα ξαναχρησιμοποίησε παλαιότερο υλικό του. Οι περισσότεροι τον γνωρίζουμε για την πένθιμη ποίησή του. Το αποκορύφωμα αποτελεί το «The Raven». Όσο για τα διηγήματα επεκτείνονται σε κόσμους μυστηρίου και φαντασίας αποπνέοντας έναν ασυνήθιστο τρόπο. Περιέγραφε με ρεαλιστικό τρόπο τον αποτροπιασμό φρικτών εγκλημάτων και με ορθολογικά συμπεράσματα αντιμετώπιζε την επίλυση ενός θανάτου ως λάτρης της επιχειρηματολογίας. Σε κάθε περίπτωση μπορεί να κατηγοριοποιηθεί η πεζογραφία του Poe και γνωρίζοντας την ένταση στη ζωή του μας παραξενεύει η επιμέλεια του στο γράψιμο. Πολλά από τα έργα του είχαν ένα άκομψο τέλος, ένα αποκορύφωμα δίχως περιττές εξηγήσεις σε αντίθεση με το καλοπροαίρετο των προγενέστερων δημιουργών. Με τον τρόπο αυτό απέφευγε τη μετριότητα και δεν είχε σκοπό να διδάξει τον αναγνώστη. Οι ιστορίες περιλάμβαναν συγκεκριμένα στοιχεία τα οποία ήταν δημιουργήματα της αστείρευτης φαντασίας του. Η διαστροφή στις ανθρώπινες σχέσεις, η ασθένεια του πνεύματος και του σώματος, η ονειρική κατάσταση των ηρώων του, όλα αυτά συνδέονταν αυτοβιογραφικά δίχως άλλο με τη δική του προβληματική ύπαρξη στον ανθρώπινο κόσμο.

Τα πρόσωπα που σχηματίζουν τους ήρωες χωρίζονται στο θηλυκό και το αρσενικό. Φαινομενικά δείχνουν να συγκρούονται αλλά ορίζονται από μια αλληλένδετη συστροφή που γεννάει το απροσδιόριστο στον κόσμο που ζουν. Οι άνδρες διαθέτουν μια αστάθεια στο πνεύμα. Ονειροπολούν ασταμάτητα εξαιτίας ενός ακαθόριστου έρωτα ή θρηνούν για τον θάνατο που στοιχειώνει τη ζωή. Όπως αναφέρθηκε πρωτότερα, ήταν ξεκάθαρο ότι οι χαρακτήρες του μετέφεραν στοιχεία του εαυτού του και καθώς ο ίδιος ο Ροε ήταν δέσμιος των παρορμήσεων του και καταδικασμένος να αποχαιρετά αγαπημένους του από την αρρώστια της εποχής. Επιπρόσθετα η δυσκολία του να ελέγξει την οξυδέρκειά του προκάλεσε την απομόνωσή του από τον κοινωνικό περίγυρο. Έτσι και ο άνδρας πρωταγωνιστής εναντιώνεται στη φύση να κοινωνικοποιηθεί. Όποτε το επιτυγχάνει γίνεται όμηρος της ψυχοσύνθεσής του. Το πεπρωμένο είναι δύσκολο να αλλαχθεί. Η γυναίκα είναι πάντοτε νεαρή, όμορφη και ευαίσθητη ως παρουσία. Είναι μορφωμένη και κοινωνική, αλλά το παρουσιαστικό της συμπληρώνει η χλομάδα, η ευαισθησία. Και πάλι όλα αυτά συγκλίνουν με την εμφάνιση των γυναικών που επηρέασαν τη ζωή του. Η θηλυκή παρουσία ακροβατεί ανάμεσα στον κόσμο των ζωντανών και των νεκρών. Επιστρέφει με ασύλληπτο τρόπο από τον κάτω κόσμο ή στοιχειώνει εκείνον που δοκιμάζει να προσφέρει την αγάπη στο τρομακτικό πρόσωπο της.

Ο θάνατος είναι ο εμψυχωτής που καθορίζει τις ιστορίες του Ροε. Δανείζεται τη μορφή ενός ανθρώπου ή κινείται μεταφυσικά στο σκηνικό περιβάλλον που έχει κατασκευάσει ο συγγραφέας. Η επίδραση του είναι εμμονική στο σύνολο της εργογραφίας του. Υπάρχει μια παράδοξη λατρεία στο απρόσωπο στοιχείο του θανάτου που σαγηνεύει τον ίδιο και ως επακόλουθο τους βασανισμένους ήρωες. Η ανασύνθεση του περιβάλλοντος στο οποίο καιροφυλακτούν οι φιγούρες βρίσκεται σε συνάφεια με την αποσύνθεση του εσωτερικού τους κόσμου. Αξιοποιεί με ανανεωτική πνοή τα στοιχεία ενός γοτθικού έργου. Η τακτική του είναι λειτουργική στην υφολογία του έργου που κυριαρχεί ο τρόμος και το φανταστικό. Ένα παμπάλαιο κάστρο με μυστικά, μια κρύπτη στα έγκατα της γης ή στα ενδότερα ενός τοίχου, φρικτά βασανιστήρια από συσκευές του Μεσαίωνα, η παρουσία ιδιαίτερων πλασμάτων με υλική και άυλη υπόσταση. Ο έρωτας και ο συναισθηματισμός μέσα από τον Ρομαντισμό και τη Γοτθική λογοτεχνία αναδύουν μακάβρια θέματα που θέλουν να προσδώσουν την απαισιοδοξία έναντι της αισιοδοξίας. Ο Ροε αξιοποιεί την κουλτούρα του μακάβριου. Χτίζει ένα απόκοσμο περιβάλλον πλημμυρισμένο από μυστικισμό. Ο υλικός χώρος που περιβάλλει συνήθως την ευρωπαϊκή κουλτούρα συμπληρώνεται από τον ίδιο τον άνθρωπο. Ένα κάστρο είναι άψυχο κομψοτέχνημα δίχως την απειλή που εκδηλώνει η ψυχή.

Πρωτοτύπησε αφού εξέλιξε τα υπάρχοντα δεδομένα οδηγώντας στο τέλμα τον αφηγητή. Στο μεγαλύτερο μέρος του έργου του χρησιμοποιεί την πρωτοπρόσωπη αφήγηση. Ο ήρωας, που κατά το πλείστον είναι ένας άνδρας με τον τίτλο του εραστή, του συζύγου, του καταδικασμένου μέσα από την δική του εξαθλιωμένη ματιά αναζητεί τους λόγους της ενοχής. Με αυτό το τέχνημα αποκαλύπτει τα ενδότερα της ανθρώπινης ψυχής ως το πιο τρομακτικό πλάσμα στο σύμπαν. Η υποχρέωση του ίδιου να μιλήσει γίνεται ανάγκη του ατόμου που πλάθεται μέσω του κειμένου. Αυτός ο άυλος χαρακτήρας γνωρίζει ότι επακολουθεί, είναι προπομπός της μοίρας του. Η εξιστόρηση με τις αισθήσεις του πρωταγωνιστή επικεντρώνεται στον στόχο του. Δηλαδή αξιοποιεί τα συναισθήματα του, ένα περιστατικό που αναφέρθηκε στον έντυπο τύπο, όπως οι τυμβωρύχοι νεκροταφείων με κίνητρο να σκυλεύουν νεκρούς έχοντας ως τρόπαια τα δόντια του, ή μια δεισιδαιμονική φοβία της εποχής σαν το κακό μάτι.

Ο Ροε αντιμετώπισε τα υπάρχοντα στοιχεία της λογοτεχνίας με τη μοναχική του ματιά και ήταν ένας πρόδρομος του Συμβολισμού. Ο Θάνατος, ο εσωτερικός φόβος, η ενοχή και η πνευματική διαταραχή αποτυπώθηκαν από μορφές ζώων όπως η γάτα και το κοράκι. Το χρώμα του κόκκινου αντιπροσωπεύει τον θάνατο, η αντανάκλαση του ειδώλου σε μια επιφάνεια περιστρέφεται στο ζήτημα της προσωπικότητας που διχάζεται, η συμβολή της δίδυμης ύπαρξης διερευνά την εσωτερική σύγκρουση. Το διήγημα «Γουίλιαμ Γουίλσον» είναι το λογοτεχνικό είδος που καταπιάνεται με τον σωσία. (Ροε, 2011). «Το προσωπείο του Κόκκινου Θανάτου» είναι ένα αφήγημα πλούσιο σε συμβολισμούς. Ο Θάνατος αποκτά σάρκα και οστά και ο κύκλος της ζωής οριοθετείται από τους χώρους ενός ανακτόρου.

Αναδιατυπώνεται μια συστηματική παρουσία μοτίβων. Τα τοποθετεί στο σύμπαν του κάθε έργου και λειτουργούν αφύσικα πρωτότυπα. Η επανάληψη λειτουργεί αποτελεσματικά στα μάτια του αναγνώστη. Ο τρόμος και η αγωνία γοητεύουν εξολοκλήρου. Στοιχειοθετεί με εγκυκλοπαιδική τάξη και διαμοιράζει αριστοτεχνικά τους σκηνικούς χώρους, η ψευδαίσθηση συμπλέκεται με την πραγματικότητα. Η κάθε του λέξη είναι προμελετημένη. Στηρίζεται στις ιδιότητες του ως συγγραφέα και χτίζει τα δομικά τμήματα της πλοκής. Όλα τοποθετούνται με σχέδιο για να οδηγήσουν στην κορύφωση. Ένα ατμοσφαιρικό πάζλ με την τεχνική της πρόζας σχηματοποιείται μόλις ολοκληρωθεί. Εφευρίσκει μια νέα διάσταση που ενσωματώνει τα διάφορα είδη μυθοπλασίας, παλιά και νέα υπό του πρίσματος του γοθτικού συμβολισμού.

Η επίδραση του Ροε είναι διαχρονική, μια λογοτεχνική ενέργεια μεταδίδεται ακατάπαυστα προς κάθε κατεύθυνση. Στην αρχή όλα ήταν σκοτεινά. Παρεξηγήθηκε από την πλειονότητα των συγγραφέων και της κοινωνίας. Οι λόγοι είναι πολλοί. Δυσκολεύονταν να τον πάρουν στα σοβαρά. Το έργο του χαρακτηρίστηκε σκοτεινό και υπερβολικά μακάβριο. Η γραφή του κατηγορήθηκε ως ιδιαίτερα φροντισμένη. Η επιμονή του τον οδηγούσε σε ρήξη

με κάθε ύπαρξη τριγύρω. Συνεργάτες, θαυμαστές, λιγιστοί φίλοι και συγγενείς αδυνατούσαν να αποδεχτούν την προσωπικότητα του. Τα εμπόδια χτίστηκαν από τον ίδιο και την μεγάλη ατυχία να πρωτοτυπήσει σε μια μεταβατική ιστορικά περίοδο. Οπότε η προσπάθεια του να μεγαλουργήσει κορυφώθηκε άδοξα και απότομα ως ένα δείγμα της γραφής του. Ίσως ο θάνατος του ήταν η λύτρωση και η δυνατότητα να τον αποδεχτούν. Αργά και σταθερά με πρώτο τον Μποντλέρ και αργότερα άλλους Γάλλους, το έργο του μεταφράστηκε με αγάπη και αναλύθηκε υπό διαφορετικές οπτικές γωνίες (Hayes, 2016). Ψυχαναλυτές, φιλόσοφοι και σύγχρονοι λογοτέχνες από την Ευρώπη και αργότερα την Αμερική συνδέθηκαν, αντέγραψαν και εξελίσσουν ως σήμερα την δουλειά του. Ενώ ο κόσμος εξαπλώθηκε με την τεχνολογία, διαφορετικοί τομείς της τέχνης από τη ζωγραφική ως τον κινηματογράφο καθιέρωσαν τον Πόε στην κορυφή που πάντοτε αποζητούσε. (Hayes, 2016)

2.2 Τρόμος ως παντοτινός πρωταγωνιστής

Η τεχνοτροπία του για να εξηγηθεί ως προς την απόδοσή της στις ιστορίες του Poe, χρειάζεται μια βασική επισκόπηση μέσω της βιβλιογραφίας. Ο θάνατος πάντοτε τον ακολουθούσε και ως επακόλουθο συντροφεύει την αφήγησή του. Πρωτύτερα αναφερθήκαμε στο ότι μπορούσε να μελετηθεί το έργο του με στοιχεία όπως ο τρόμος, ο φόβος ή το μυστήριο. Εσκεμμένα κατηγοριοποιούμε δίνοντας τη δυνατότητα να αντιληφθούμε τη δύναμη αυτού του στοιχείου που ενέχει τη δική του προσωπικότητα. Ξεκινώντας με το διασημότερο είδος του, δηλαδή την αφήγηση μιας τρομακτικής κατάστασης, αναφερόμαστε στα κλασικότερα διηγήματα του τα οποία ήταν τα πρώτα τα οποία αξιοποιήθηκαν κινηματογραφικά.

«Η Μαρτυριάρα Καρδιά» και «Ο Μαύρος Γάτος» έχουν την τιμητική τους εδώ. Το πρώτο δημοσιεύτηκε το 1843 στο περιοδικό *The Pioneer* του Τζέιμς Ράσελ Λόουελ ενώ το δεύτερο πάλι το 1843 στην εφημερίδα *The Saturday Evening Post* (Poe, 2013 : 29 , 17) . Τα δύο αυτά αφηγήματα συνδέονται σε πολλά σημεία από πλευράς θέματος και τεχνικών λεπτομερειών. Ο δολοφόνος, με σάρκα και οστά παρά μια πνευματική μορφή, αφηγείται στον αναγνώστη το έγκλημα και το πώς οδηγήθηκε σε αυτό. Η πρωτοπρόσωπη αφήγηση αποκαλύπτει τη ψυχοσύνθεση του δράστη και δίνει τη δυνατότητα να μεταβούμε στον εσωτερικό κόσμο του. Αν είχε χρησιμοποιηθεί η τριτοπρόσωπη αφήγηση είναι φανερό ότι το όλο εγχείρημα θα ήταν αδύναμο. Επίσης, κάτι που δεν συνηθιζόταν από πλευράς του Poe, το φύλο του αφηγητή δεν ξεκαθαρίζει στην Μαρτυριάρα Καρδιά. Ήταν άνδρας ή γυναίκα;

Μπορεί να μην ήταν σημαντικό για τον ίδιο ή απλώς με σκοπιμότητα αφαίρεσε αυτή την λεπτομέρεια. Ήταν μια πρωτότυπη κίνηση από μέρους του; Πότε δεν αποκαλύφθηκε και οι μελετητές το μόνο που έκαναν ήταν να εικάζουν. Βέβαια, η αρχική τους εντύπωση ήταν πως επρόκειτο για άνδρα, σύμφωνα με τις αντιλήψεις της εποχής ότι η δυναμική μιας τέτοιας βίαιης πράξης ήταν προνόμιο ενός αρσενικού. Ως επακόλουθο αυτού, το μέλλον του διηγήματος έδωσε την ευκαιρία να προσδώσουν διαφορετικό βάρος οι καλλιτέχνες του θεάτρου και γενικότερα των οπτικών τεχνών αφήνοντας τον ρόλο σε μια γυναίκα. «Η Μαρτυριάρα Καρδιά» είναι σύντομη και πυκνή, μια ψυχαναλυτική μελέτη πάνω στην παράνοια και τις σχέσεις.

Ο δράστης έχει μια εμμονή με το θολό μάτι ενός γέρου. Ο Poe δανείζεται την δεισιδαιμονία περί «κακού ματιού» και πλέκει τον ιστό γύρω από αυτό. Έτσι, λοιπόν, ο άνδρας ή γυναίκα που μένει στο ίδιο σπίτι με τον ηλικιωμένο, φθάνει στο στυγερό έγκλημα. Όμως το ζήτημα δεν είναι αυτό αλλά η αστάθεια που τον υποχρεώνει να αποκαλύψει την πράξη του ομολογώντας στην αστυνομία. Ο ίδιος δικαιολογείται ότι δεν είναι φρενοβλαβής και οι πράξεις του στηρίζονται στην λογική. Σχεδιάζει επιμελώς και υπομονετικά τον φόνο στηρίζοντας σ' αυτό την επιχειρηματολογία του πως δεν είναι τρελός. Επί μια εβδομάδα παρακολουθεί μ' ένα φανάρι το δωμάτιο του γέρου την ώρα που κοιμάται θέλοντας να βρει το μάτι του ανοικτό. Την όγδοη, η καρδιά του ηλικιωμένου χτυπά δυνατά, τότε του επιτίθεται και τον σκοτώνει. Ύστερα με ηρεμία διαμελίζει το πτώμα και το κρύβει προσεκτικά κάτω από τις σανίδες του δωματίου. Το άλλο πρωί οι αστυφύλακες εμφανίζονται με προτροπή των γειτόνων που άκουσαν μια κραυγή. Ο δολοφόνος είναι ικανοποιημένος για το έργο του. Δεν πρόκειται να τον ανακαλύψουν. Η ίδια σιγουριά φυσικά υπάρχει και στο «Ο Μαύρος Γάτος». Η διαφορά είναι ότι εδώ ομολογεί μόνος του. Χτυπήματα τρυπώνουν στα αυτιά του και ερεθίζουν το μυαλό σε σημείο παραφροσύνης. Για να ελευθερωθεί από τον ήχο της νεκρή καρδιάς δείχνει πού βρίσκεται το πτώμα. Το στοιχείο του χτισίματος ή ενταφιασμού ενός νεκρού ή ζωντανού θύματος στους τρισδιάστατους χώρους μιας οικίας αποτελεί συνήθεια της γοτθικής πεζογραφίας με στόχο να δημιουργηθεί η ανάλογη ατμόσφαιρα. (Hayes, 2016).

Ο Poe στις παραπάνω δύο ιστορίες καθώς και στο μεγαλύτερο μέρος της δουλειάς του δανείζεται τα λεγόμενα στοιχεία του Γερμανισμού, δηλαδή την προσωνομία του γοτθικού κόσμου με όσα αυτός συνεπάγεται. Αρκετοί κατηγορήσαν τη γραφή του εξαιτίας της Αμερικάνικης πολιτικής που διατηρούσε μια απόσταση σε κείμενα τα οποία σχετιζόνταν με την ευρωπαϊκή χώρα της Γερμανίας. (Hayes, 2016). Παρόλα αυτά το γοτθικό στοιχείο, μέσα στα ταλαντούχα χέρια του εξυψώθηκε και διαμορφώθηκε υπό το πρίσμα της προσωπικότητας του συγγραφέα. Η εκμετάλλευση ενός αληθινού περιστατικού που αποτελούσε

δημοσιογραφικό γεγονός άρθρου ή μια αναφορά επίκαιρου θέματος καθρεπτιζόταν έμμεσα με τη χρήση όσων υπαγόρευε η γοτθική λογοτεχνία. Αυτό ήταν και η πρωτοτυπία της σύλληψης από μέρους του Poe. Είναι βέβαιο ότι ταίριαζε γάντι με τη φυσιογνωμία του. Η απέχθεια για το είδος του προβλέψιμου ρομαντισμού και της θετικής έκβασης καθώς και η ανάγκη του να καταπιαστεί με θέματα ταμπού και περαιτέρω η πολύπλοκη ζωή του, εναρμονίστηκαν με την αισθητική αυτού του είδους. Ήταν αυτονόητο πως ήθελε να πάει κόντρα στους κανόνες και το πέτυχε.

Η σκηνική υποστήριξη του γοτθικού σύμπαντος ήταν δύσκολη να εφαρμοστεί στην κουλτούρα των ΗΠΑ η οποία είχε ελάχιστη παράδοση και πολιτισμό τον δέκατο ένατο αιώνα. Όμως η πύλη πίσω από την ανθρώπινη ψυχή προσφέρεται ως ακρογωνιαίος λίθος πλουτίζοντας τα υπάρχοντα είδη μυθοπλασίας. Ένα αντικείμενο, ένα δωμάτιο χαμηλά στα θεμέλια, τα σανίδια στο πάτωμα ήταν η σύγχρονη εκδοχή του Μεσαιωνισμού. Το τεμαχισμένο πτώμα είναι το ίδιο μακάβριο πίσω από το υγρό σκοτάδι ενός πέτρινου κελιού σ' ένα ευρωπαϊκό κάστρο όσο και στην καρδιά μιας μεγαλούπολης η οποία αλλάζει καθημερινά. Ο αναγνώστης βιώνει την ίδια συναισθηματική φόρτιση με τον τρόπο που απεικονίζεται το έγκλημα και αυτό είναι η αξιοσύνη της τεχνικής του Poe.

«Ο Μαύρος Γάτος» είναι παραπλήσια ιστορία. Ο Poe συχνά αξιοποιούσε μια ιδέα και την μεταμόρφωνε δίνοντας διαφορετικές εκδοχές. Κάποιες φορές αυτό οφειλόταν στην έλλειψη χρόνου όποτε έπρεπε να επιμεληθεί κριτικές στα εκάστοτε περιοδικά στα οποία εργαζόταν περιστασιακά κι εξαιτίας της αρρώστιας της γυναίκας του. Ωστόσο η πλούσια φαντασία του ήταν το οπλοστάσιό του και η απρόοπτη εξέλιξη ικανοποιεί τον αναγνώστη έχοντας επίγνωση μιας πλευρικής ανάγνωσης της τέχνης του συγγραφέα. Σε τούτη την υπόθεση, ο παρανοϊκός δολοφόνος εξιστορεί το πώς κατέληξε στη δυσχερή πράξη ενός εγκλήματος. Ώρες προτού εκτελεστεί απευθύνεται προς εμάς ως θεατές και αναγνώστες και ίσως κριτές της ενέργειας αυτής. Γνωρίζοντας ότι ο θάνατος είναι ο σκοτεινός διαχειριστής σε πολλές στιγμές του Poe, εδώ πέρα μετουσιώνεται από το χέρι ενός άνδρα. Ωστόσο η αύρα του υπερφυσικού διοχετεύεται μέσω της μαρτυρίας του εγκληματία.

Ξεκινώντας από το παρελθόν, ως απόδειξη ενοχής, αρχίζει να ξετυλίγεται το κουβάρι της υπόθεσης. Ένας σύζυγος με προβλήματα αλκοολισμού – όπως και ο Poe - μετατρέπεται σταδιακά σε τέρας. Ο ίδιος αδυνατεί να δεχτεί ότι ήταν ανίερος. Πάντοτε φημιζόταν για την καλοσύνη του, από παιδί μάλιστα. Αγαπούσε τη σύζυγο του και καθετί ζωντανό που συμβίωνε στην οικία τους. Το ποτό γίνεται ο αποδέκτης της αλλαγής του. Από κει και πέρα η συμπεριφορά του μεταβάλλεται. Κακοποιεί τα ζώα, χρησιμοποιεί σκληρή στάση στη γυναίκα του και τελικά ξεριζώνει το μάτι του φιλικού γάτου και τον κρεμάει. Ακολουθεί μια φωτιά

και αποκαλύπτεται στον τοίχο η σκιά του νεκρού ζώου. Ακόμη μια έξυπνη αναφορά στην μετεμψύχωση και την υπόνοια μιας υπερβατικής δύναμης η οποία πρόκειται να τον οδηγήσει στην μέγιστη τρέλα. Ο ήρωας μετακομίζει και βρίσκει έναν γάτο με ένα μάτι, σχεδόν όμοιο με εκείνον που εκτέλεσε χωρίς λόγο. Αντί να μετανοήσει φθάνει σε κατάσταση αμόκ κάποια στιγμή. Ετοιμάζεται να δώσει τέλος με ένα τσεκούρι το νέο τετράποδο και η δύστυχη γυναίκα του δέχεται το χτύπημα σε μια άτυχη ώρα. Είναι νεκρή. Ο γάτος εξαφανίζεται και ο άνδρας αποφασίζει να εντοιχίσει το πτώμα όπως έπρατταν οι μοναχοί στον Μεσαίωνα. (Poe, 2013: 26). Πεισμένος πως δεν πρόκειται να αποκαλυφθεί δέχεται την αστυνομία. Λίγο προτού φύγουν, χτυπάει ελαφρά με το μπαστούνι του τον τοίχο που βρίσκεται η νεκρή σύζυγος με σκοπό να δείξει πως τίποτα δεν κρύβεται σε τούτο την οικία. Όμως μια φωνή από την άλλη πλευρά, σαν μικρού παιδιού αναγκάζει τους αστυνομικούς να ρίξουν τον τοίχο. Η αποκάλυψη είναι μακάβρια. Το πτώμα καιροφυλακτεί με τη συνοδεία του γάτου ως φύλακα του άλλου κόσμου. (Poe, 2013: 28).

Τα στοιχεία-κλειδιά κατά τα οποία πραγματεύεται είναι το δίπολο του καλού και του καλού. Χρησιμοποιεί αρκετά στοιχεία του γοτθικού σύμπαντος. Ο λεγόμενος «σωσίας», ο οποίος εμφανίζεται και στον «Ουίλιαμ Ουίλσον» (1839), καθώς και στην «Η Πτώση του Οίκου των Άσερ» (1839). Το δίδυμο πρόσωπο είναι το θετικό και αρνητικό, το καλό και το κακό που συγκρούονται, η επικρότηση και εκδίκηση των λανθασμένων επιλογών. Ο άνδρας γνωρίζει ότι νέος ήταν αθώος και καλοσυνάτος. Όμως στην ενηλικίωσή του αποκάλυψε την σκληρότητά του. Βέβαια ως το τέλος δεν παραδέχεται άλλον υποκινητή εκτός τον γάτο. Εκείνος οδήγησε στην απεχθή πράξη και παρόλα αυτά τιμωρεί προδίδοντας τον μυστικό τάφο. Ο γάτος ήταν πάντοτε από τη περίοδο του Μεσαίωνα ένα σύμβολο κακόβουλης δικαιολογίας. Αποτελούσε οδηγό των ψυχών, προστάτη της μαγείας και μορφή δαιμονικών πλασμάτων. Ο γάτος και η γυναίκα είναι οι φωτεινές πλευρές της ψυχής τις οποίες χάνει μέσω της αυτοκαταστροφής. Διαλέγει τον σκοτεινό εαυτό του καταστρέφοντας όσα εκφράζουν τον φιλήσυχο άνθρωπο που ήταν κάποτε.

Η επιμονή των Αμερικανών συγγραφέων ώστε οι ιστορίες τους να διαδραματίζονται σε αμερικάνικες πόλεις ήταν μια απεχθής κίνηση, σύμφωνα με τον Πόε. Η αχαλίνωτη φαντασία του δεν είχε σύνορα (Hayes, 2016). Παρόλα αυτά η πρόοδος είναι αδύναμη μπροστά στο αναπόφευκτο. Ο συμβολισμός συντροφεύει αδιάλειπτα την εξιστόρηση και, όπως προαναφέρθηκε, ο θάνατος ήταν μόνιμος συνοδός στη ζωή του Πόε. Υπάρχουν αρκετά αφηγήματα που κοσμούν τον γοτθικό τρόπο όπως «Το Προσωπείο του Κόκκινου Θανάτου», «Βερενίκη» (1835), «Η πτώση του οίκου των Άσερ» (1839), «Το Πηγάδι και το εκκρεμές» (1842) και άλλες με πρόσθετα μοτίβα τα οποία θα αναφερθούν ως μικρή συλλογή με

επίκεντρο την πρόωρη ταφή και τον ενταφιασμό. Στην ουσία όλων κυριαρχεί η αγωνία της ψυχής. Η σταδιακή τυραννία εξωθεί στον σκοταδισμό.

Ο Poe αριστοτεχνικά χτίζει την ατμόσφαιρα με την παρουσία του υλικού στοιχείου να εξουσιάζει τους χαρακτήρες. «Το προσωπείο του Κόκκινου Θανάτου» (1842), αποτυπώνει στο έπακρο τον θάνατο (Poe, 2013: 36). Την περίοδο επιδημίας, οι άνθρωποι της εξουσίας υπό την προστασία του πρίγκιπα Πρόσπερο απομονώνονται στο καstroχτισμένο αβαείο του. Εκεί μέσα διοργανώνουν έναν χορό μεταμφιεσμένων στις επτά χρωματισμένες αίθουσες. Η έβδομη στο χρώμα της αβύσσου έχει ένα ρολόι το οποίο χτυπά κάθε μία ώρα προκαλώντας σιωπή στους υπόλοιπους χώρους και μια αναταραχή στους καλεσμένους. Τα μεσάνυχτα παρουσιάζεται μια φιγούρα που ενσάρκωνε τον ίδιο τον Κόκκινο Θάνατο. Οι καλεσμένοι με τρόπο αποφεύγουν να πλησιάσουν εκτός από τον Πρόσπερο. Θεωρεί κακόγουστο αστείο την μεταμφίεση και ακολουθεί τον άγνωστο στις έξι αίθουσες. Στην έβδομη σωριάζεται νεκρός και οι καλεσμένοι ανακαλύπτουν ότι πίσω από τη μάσκα του άγνωστου δεν υπάρχει τίποτα. Πεθαίνουν όλοι. Το διήγημα κλείνει με τη φράση «Και το Σκοτάδι, η Σήψη και ο Κόκκινος Θάνατος κατακυριεύσαν τα πάντα» (Poe, 2013: 47).

Τα γοτθικά σύμβολα είναι πυκνά στο αφήγημα: ο τρόμος, ψυχολογικός και φυσικός, το υπερφυσικό, το κάστρο, το σκότος και ο θάνατος. Αξιοσημείωτο τέχνασμα αποτελεί ο διαχωρισμός των δωματίων από χρωματικής άποψης. Είναι ξεκάθαρη η αλληγορία γύρω από τον κύκλο ζωής του ανθρώπου. Το μπλε το χρώμα της γέννησης και το μαύρο του θανάτου. Η προσπάθεια του ανθρώπου είναι μάταιη απέναντι στο τέλος. (Poe, 2013 : 36). Τα μονόχρωμα δωμάτια αντιπροσωπεύουν τις φάσεις της ζωής. Το αίμα μέσω του κόκκινου χρώματος έχει διπλό ρόλο ως σύμβολο ζωής και θανάτου. Ο λοιμός δίχως να ονομαστεί έχει ταυτότητα και σκοπό. Ο άνθρωπος δεν πρόκειται να κρυφτεί με τα καμώματά του. Οι μελετητές έχουν δώσει και την ανάλογη ερμηνεία (Poe, 2013:36). Το έτος που γράφτηκε το διήγημα η σύζυγος του πέθανε από φυματίωση. Είναι αυτονόητο ότι αντιπροσωπεύει τον προσωπικό του θρήνο.

«Το πηγάδι και το εκκρεμές» (1842), διαδραματίζεται σε ένα μουντρούμι. Ο αφηγητής ως πρωταγωνιστής βιώνει με αγωνία ένα μαρτυρικό βασανιστήριο με τη μορφή ενός δρεπανιού που πλησιάζει στο παγιδευμένο σώμα του. Ο χρόνος είναι σημαντικός. Σταδιακά και εφόσον το δρεπάνι χαμηλώνει ο ψυχολογικός τρόμος ανυψώνεται. Το εξεζητημένο βασανιστήριο προτού θανατώσει το θύμα του το εξαντλεί σωματικά και ψυχικά. Και πάλι ο άνθρωπος είναι ανυπεράσπιστος. Χρησιμοποιώντας την οξυδέρκειά του απελευθερώνεται από τα δεσμά αλλά ανακαλύπτει το επακόλουθο. Οι τοίχοι με μηχανικό τρόπο ετοιμάζονται να τον συνθλίψουν. Στο τέλος, σχεδόν στο ξεψύχισμα της λογικής

διασώζεται από τους σωτήρες του γαλλικού στρατού και αυτό καταγράφεται στην πρόταση που κλείνει την ιστορία. Με έξοχο τρόπο, το δωμάτιο –καταθόνια κατασκευή της δαιμονικής εξουσίας- συμπυκνώνει τον ζόφο (Poe, 2013).

2.2.1. Ο τρόμος και η Πρόωρη ταφή

Η γυναικεία παρουσία ήταν συνώνυμη των προσωπικών γνωριμιών του Poe και η σωματική περιγραφή συνδεόταν ειδικότερα με τις νεκρές αγαπημένες του, όπως τη γυναίκα του, τη μητέρα του και τη θετή του μητέρα. Τα ωχρά δάχτυλα, το χλωμό πρόσωπο και το μελαγχολικό βλέμμα, οι λεπτομέρειες μεταμόρφωσης ντύνουν το σύνολο των θηλυκών φιγούρων και επί το πλείστον αποτυπώνουν την αληθινή του αγάπη. Η απώλεια είναι ο κρίκος της άγκυρας που παρασύρει στα άδυτα τον αναγνώστη. Εδώ όμως υπάρχει και ένα νεοφερμένο μοτίβο που οφείλεται στη σαγήνη του θανάτου, ο εντοιχισμός ενός ζωντανού ως τιμωρία και η πρόωρη ταφή εξαιτίας της λανθασμένης γνώμης. Το μοναδικό που αλλάζει τα συμβατικά κείμενα συνυπάρχει στη «Βερενίκη» (1835) δημοσιευμένο στο *Southern Literary Messenger*. Ο Poe χρησιμοποιεί στις γυναικείες ιστορίες του το συναίσθημα των συνηθισμένων ρομαντικών μυθιστορημάτων της εποχής αλλά τις ανατρέπει παραδίδοντας το προσωπικό του στίγμα (Hayes, 2016: 79).

Στη «Βερενίκη» (1835), ο Αιγέας ως αφηγητής αποκαλύπτει την υπόθεση από τη δική του σκοπιά. Το διπλό στοιχείο κυριαρχεί ως συνήθως. Αρχικά η αλληλένδετη παρουσία του δυναμικού θηλυκού στο πρόσωπο της εξαδέλφης Βερενίκης και του ευαίσθητου αρσενικού. Είναι άκρως αντίθετα φαινόμενα. Εκείνη μια ισχυρή προσωπικότητα, ευκίνητη, γεμάτη ζωή και ο εξάδελφός της φιλάσθενος και βυθισμένος στο ζόφο (Poe, 2013:46). Η καταστροφή επέρχεται με τη συνήθη αρρώστια. Η ομορφιά της αντιστρέφεται και επέρχεται ο θάνατος. Προτού φθάσουμε στο μοιραίο ο Poe σκιαγραφεί την ψυχική αρρώστια. Η μονομανία του Αιγέα τον κατατρώει αργά και απελευθερώνεται όταν ξεριζώνει τα δόντια της. Η πράξη του συμβαίνει χωρίς ο ίδιος να έχει επίγνωση. Ένα κουτάκι δίπλα του περιέχει τα δόντια της. Μα τότε ακούγεται μια φωνή από το μαυσωλείο της ξαδέλφης. Είναι ζωντανή. Ενταφιάστηκε πρόωρα.

Παραπλήσια είναι η εκδοχή και στο αφήγημα «Η Πτώση του Οίκου των Άσερ». Μια πυκνογραμμένη ιστορία που βρίθει από γοτθικά στοιχεία. Σε μια μεγαλοπρεπή οικία, τα δύο δίδυμα αδέρφια Ρόντρικ και Μαντλίν φαίνεται πως με τρόπο μεταφυσικό συνδέονται με το κτίριο. Η εξασθενημένη τους φυσιογνωμία επηρεάζεται από το γκριζωπό κτίριο. Δεν

μπορούμε να παραβλέψουμε την αφύσικη σχέση τους. Το ζητούμενο είναι ο θάνατος της γυναίκας και η τοποθέτηση της σε μια κρύπτη. Ο τρίτοπρόσωπος αφηγητής, συμμετοχος της ιστορίας είναι και ο τελικός μάρτυρας της μεταφυσικής πανωλεθρίας. Η αδελφή του όμως επιστρέφει από το τάφο ως ζωντανή νεκρή και παρασέρνει μαζί της στον θάνατο το άλλο της μισό, τον αδελφό της (Poe, 2013). Ύστερα από αυτό το κτίριο καταρρέει ενώ η σιωπή απομένει στα ερείπια. Αναγνωρίζουμε την έννοια του δίδυμου ως τα δύο μισά της ταυτότητας (Hayes, 2016:109). Ο λεγόμενος *doppelganger* (Hayes, 2016) μια γερμανική έννοια μιας αφύσικης παρουσίας με κακή επίδραση στηρίζει την αλληγορία. Τα κομμάτια είτε δείχνουν ανόμοια ή διασπάται ο χαρακτήρας σε ένα αντίγραφο. Σημασία έχει ότι ο θάνατος ως παντοτινός σύντροφος του Poe, είναι ο διαμεσολαβητής και συνθέτης όλων. Η ανεξήγητη εμφάνιση της αδελφής από την κρύπτη αποτυπώνει τη σημασία πρωταρχικά για τον συγγραφέα. Θέλει να αποδείξει στους αναγνώστες πως μέσω της λογικής ή παραφυσικής δύναμης είμαστε συνδεδεμένοι με τον θάνατο.

Υπάρχουν σύντομες ιστορίες όπως η « Η πρόωρη ταφή» , «Το μακρόστενο κιβώτιο», και το «Θαμμένος ζωντανός». Ο Poe είχε διαβάσει αρκετά άρθρα με περιπτώσεις πρόωρης ταφής και μέσω των κειμένων του εξέφρασε αυτήν την εμπειρία. «Η πρόωρη ταφή» είναι αφήγηση στο πρώτο πρόσωπο ενός άνδρα με συμπτώματα καταληψίας. Παρόλο που λαμβάνει μέτρα πρόληψης για κάθε ενδεχόμενο πρόωρης ταφής του, ύστερα από ένα περιστατικό καταληψίας βρίσκεται σε ένα σκοτεινό στενό μέρος. Παρόλο που έχει συνείδηση του τι συμβαίνει, βρίσκεται σε παραζάλη και πιστεύει ότι στα αλήθεια ενταφιάστηκε και αναρωτιέται για το φρικτό τέλος. Τελικά αποδεικνύεται πως μόλις είχε ξυπνήσει κοιμώμενος βαθιά στην κουκέτα ενός καϊκιού (Poe, 2015). Το σπάνιο θετικό κλείσιμο επαινεί συμβολικά την αλλαγή στη ζωή.

Το φέρετρο, ο τάφος, είναι ισχυρό μοτίβο. Αντιλαμβανόμαστε την επιρροή των νεκρών προς τους ζωντανούς (Hayes, 2016:172). «Το μακρόστενο κιβώτιο» αφηγείται την πορεία ενός πλοίου προς τη Νέα Υόρκη. Ο αφηγητής μαθαίνει ότι ένας παλιός φίλος του βρίσκεται με τη γυναίκα του πάνω στο πλοίο έχοντας μαζί τους και ένα παράξενο κιβώτιο. Θεωρεί πως κρύβεται κάποιο σπάνιο έργο τέχνης αλλά όταν το πλοίο ναυαγεί εξαιτίας μιας καταιγίδας, ο φίλος παραμένει στο κατάστρωμα με το κιβώτιο, με αποτέλεσμα να πνιγεί. Ο πλοίαρχος εξηγεί ότι μέσα στην κάσα ήταν το σώμα της νεκρής γυναίκας ενώ μια υπηρέτρια υποκρίθηκε τη γυναίκα του σαν να ήταν ζωντανή τις προηγούμενες ημέρες (Poe, 2015).

Το κείμενο αναφέρεται στη δεισιδαιμονία που θεωρεί ότι ένας νεκρός σε πλοίο φέρνει μεγάλη κακοτυχία (Hayes, 2016). Προβλέψιμα ο Poe αποδέχεται το γεγονός αλλά είναι απλώς η αφορμή για να αποδείξει ότι η υπνωτιστική εξουσία του θανάτου είναι

ακλόνητη. Το σημαντικότερο είναι η έμμεση αναφορά μέσω του διατηρημένου πτώματος σε αλάτι. Υπήρχε μια τρελή εμμονή για την μουμιοποίηση την δεκαετία εκείνη σε μεγάλες πόλεις της Αμερικής. Το εμπόριο και η συλλογή αιγυπτιακών αμοφορέων, η παράνομη κατοχή μούμιας ως και η κατανάλωση σε μορφή αφεψήματος μουμιοποιημένων οστών ήταν μια ανώφελη μόδα για το ελιξίριο της ζωής. Με αυτή την ευρηματική κίνηση διατηρεί το φθαρτό σώμα ωστόσο επιφέρει την προβλεπόμενη καταστροφή. Όλα αυτά τα τεχνάσματα προς μια γενικότερη συνειδητοποίηση αφορούν τη σχέση με το θάνατο και το πώς τον αποδεχόμαστε- κάποιιοι με τόλμη, αλλά οι περισσότεροι με αγωνία.

Η ταφή ενός ζωντανού συνιστά και την επιτομή της εκδίκησης με μια κωμική νότα. «Το βαρέλι του Αμοντιλάδο» (1846) είναι εξαιρετο παράδειγμα. Η σύντομη ιστορία αρχίζει όπως αρμόζει «Τις χίλιες δυο προσβολές του Φορτουνάτο τις είχα υπομείνει βιάζοντας τον εαυτό μου, μα όταν άρχισε και να με βρίζει, ε τότε πια ορκίστηκα να τον εκδικηθώ». (Πόε, 1999:69). Ο εκδικητής εξιστορεί το πώς οδηγεί, με υπομονή, στα βάθη του κτιρίου, το θύμα του. Η αφορμή είναι η κατάποση ενός εκλεκτού κρασιού το οποίο ουδέποτε υπήρχε αλλά στολίζει έξυπνα τον τίτλο του διηγήματος. Ο μεθυσμένος Φορτουνάτο αλυσοδένεται και το χειρότερο εγκλωβισμένος την ώρα που η μοναδική έξοδος σφραγίζεται ερμητικά. Όπως χαριτολογεί «In pace requiescat!» (Πόε, 1999: 80), δηλαδή Αναπαυθήτω εν ειρήνη. Ολοκληρώνοντας νιώθεις μάλιστα συμπάθεια και για τους δύο. Το ανόητο μεθυσμένο θύμα αναζητά ανέλπιστα το βαρέλι με το κρασί και ο θύτης ενθαρρύνει την αλλοιωμένη του κρίση.

2.2.2 Ο Τρόμος και η Φαντασία

Η επιτομή του τρόμου αποτελεί την κορωνίδα της εργαλειοθήκης. Όταν συσχετίζεται με το φανταστικό αποβλέπει σε μια συναισθηματική παραβολή. Για παράδειγμα μια ομάδα αφηγήσεων με θέμα γυναίκες που αγαπήθηκαν, πέθαναν και κάποιες επέστρεψαν ηθελημένα ως μετενσάρκωση ή ζωντανές νεκρές. Ο τάφος, η κρύπτη και ο θάνατος καταντούν αυτονόητες έννοιες σαν κοινότοπα έπιπλα στις διαστάσεις ενός δωματίου. «Η Ελεονόρα» εκδόθηκε στο περιοδικό *Gift* (1842). Το γοτθικό μεταφυσικό στοιχείο του έργου είναι παράδοξα ειρηνικό όπως τα επιφανειακά ευτυχισμένα ρομαντικά μυθιστορήματα. Ερευνητές εικάζουν ότι η Ελεονόρα είναι η Βιρτζίνια Κλιμ, σύζυγος του Ρόε (Ροε, 2011: 103). «Η Λιγεία» εκδόθηκε στο περιοδικό *The American Museum* (1938). Ακόμη μια γυναίκα με έντονη προσωπικότητα και μυστηριώδη ενέργεια πεθαίνει αλλά επιστρέφει στον ευάλωτο σύζυγο μέσω της δεύτερης και επίσης νεκρής γυναίκας του. Η ανάσταση είναι η γέφυρα στη θέληση. Ενεργοποιεί τον υλισμό και επικοινωνεί χωρίς εξήγηση, σχεδόν βουβά, με τον εναπομείναντα ρομαντικό αρσενικό. Και αντίστοιχα η «Μορέλα» η οποία εκδόθηκε το 1835 στο περιοδικό *Messenger*, λίγα χρόνια πρωτότερα δείχνει την ομοιότητα με την «Λιγεία» ως πρωτεργάτης. Η «Μορέλα», όπως και οι υπόλοιπες κυρίες διαθέτουν μια ανωτερότητα απέναντι στη συζυγική ασφάλεια. Σήμερα τις κατατάσσουμε σε μια ομάδα με τα τολμηρά διηγήματα του Ροε έχοντας κοινά αφηγηματικά στοιχεία.

Οι θηλυκές υπάρξεις υπερτερούν ξεκάθαρα. Εμβαθύνει στην λεπτομερή περιγραφή αναδεικνύοντας τα σωματικά κάλλη αλλά ταυτόχρονα εξυμνεί το πνεύμα (Hayes, 2016:80). Ωστόσο όλες καταλήγουν να πεθάνουν από μια αρρώστια. Επιστρέφουν πίσω ως αιθέρια πλάσματα που ισορροπούν μεταξύ των δύο κόσμων ή κλέβουν τη ψυχή ενός κοντινού ατόμου με τη δύναμη της μετενσάρκωσης. Τα τεχνάσματα είναι έντονα και εντυπωσιακά σε σημείο να απομακρύνουν τους αναγνώστες εκείνης της εποχής. Πρέπει όμως να εμβαθύνουμε ως σύγχρονοι εξερευνητές στην πολυσημία αυτών των συγκεκριμένων αφηγημάτων και ιδιαίτερα στη «Λιγεία» ως ολοκλήρωση της εικόνας στη γοτθική γυναίκα (Hayes, 2016: 94, 95).

Η «Λιγεία» είναι η πιο ολοκληρωμένη ιστορία. Το μοτίβο του θανάτου είναι πάντοτε απαραίτητο και ωφέλιμο καθώς συνδέεται ως αυτοσκοπός με τη πολύπλοκη λογική του συγγραφέα. Η επιστροφή από τον Άδη οφείλεται στην εσωτερική ενέργεια της βούλησης, την προσωπική επιθυμία της γυναίκας να ενσωματωθεί με τον καλό της. Όμως είναι όλα αυτά μια μεταφυσική αποκάλυψη ή πρόκειται για την υποκειμενική ψευδαίσθηση του συζύγου; Ο

ίδιος παραδέχεται ότι είναι υπό την επήρεια οπίου και βαραίνει η σκέψη του από την αχαλίνωτη φαντασία του (Poe, 2011:127). Η διαφορούμενη δυαδικότητα είναι φανερή και έντονα στιγματισμένη από την πένα του Poe. Ο ερωτευμένος σύζυγος νιώθει παράλογη αγάπη για την Λιγεία, τη πρώτη σύζυγο. Παρόλα αυτά παντρεύεται και πάλι χωρίς να δεσμεύεται ερωτικά. Για την ακρίβεια εκδηλώνει μια ψυχρότητα ακόμη και την ώρα του θανάτου της Ροβίνας. Τότε στο πρόσωπο της αντικατοπτρίζεται η Λιγεία.

Η μεταμόρφωση είναι υλική ή οπτική απάτη; Ο Poe απλώς υπαινίσσεται πως μπορεί να συμβεί οτιδήποτε. Η δεδομένη απόρροια της πρόωρης ταφής υποδηλώνεται ως το ελάχιστο λογικό επιχείρημα όταν η ύπαρξη μιας οντότητας επίσης εμφανίζεται με δόλο να δολοφονήσει την δεύτερη σύζυγο, Ροβίνα καταλαμβάνοντας το σώμα της (Poe, 2011:126). Ο αφηγητής μέσω της προνοητικότητας του διηγηματογράφου έχει μια προσήλωση στα μάτια των ηρωίδων. Η Λιγεία με τα κατάμαυρα και η Ροβίνα με τα γαλανά. Όταν όμως τα δεσμά του θανάτου σπάνε και το νεκρό σώμα αποκαλύπτεται, το πρόσωπο είναι πια της χαμένης αρχικής του αγάπης. Πώς συνέβη αυτό δεν έχει σημασία. Ο Poe αρέσκεται να διακόπτει απότομα. Η μέθοδος που υιοθετεί να μην επεξηγεί είναι ακόμη ένα προσόν του. Για ποιον λόγο να διδάξει και να εξηγήσει. Τότε το έργο του θα είναι σύνηθες σύμφωνο με τα υπόλοιπα που κυκλοφορούσαν. Πέρα από αυτό υπάρχει και η νύξη, μια έμμεση αναφορά στις δυνατότητες της μαύρης μαγείας. Η Λιγεία διαθέτει γιγάντιες γνώσεις, ακόμη και στις μεταφυσικές δοξασίες. Ο σύζυγος δείχνει ανήμπορος ως μικρό παιδί και εμπιστεύεται τυφλά τη γυναίκα υποδηλώνοντας ότι έχουν εντυφώσει σε σκοτεινές και απαγορευμένες μελέτες που ίσως υπερνικούν τον θάνατο. Όμως η αρρώστια πετά μακριά τις προσδοκίες του. Μήπως ο άνδρας έχει προβεί σε κάποια μυστική τελετουργία ώστε να επαναφέρει την πρώτη και μοναδική του αγάπη; Όλα παρουσιάζονται με σειρά και αφήνεται στην προσωπική ελευθερία του αναγνώστη να επιλέξει τι συνέβη.

Οι γυναίκες ουσιαστικά πεθαίνουν στα παραπάνω αφηγήματα αλλά παραμένουν αιώνιες στη μνήμη των αγαπημένων και στη σκέψη του αναγνώστη. Υπάρχει μια αρμονία. Για να ακριβολογούμε καλύτερα μια μεθόδευση. Ο Poe ήταν απαιτητικός στη σύνταξη. Από την πρώτη λέξη ως τη τελευταία. Τα στοιχεία δεν είναι μια τυχαία αναφορά. Η τεχνική αυτή έχει μια ιδιαιτερότητα. Η παρουσία μιας σκέψης ή αντικειμένου, ενός περιστατικού κατά το οποίο επανεμφανίζεται αργότερα στη λειτουργία του κειμένου είναι όμοια με τις σεναριακές μεθόδους του κινηματογράφου, το λεγόμενο set up and pay off. Το set up είναι η παρουσία ενός στοιχείου στην πλοκή το οποίο θα φανεί χρήσιμο αργότερα και θα αποδώσει καρπούς και εξηγήσεις (pay off). Εν τέλει στη «Λιγεία», παρόλο που παρουσιάζει εκείνα τα οποία θα συντελέσουν στην ενσάρκωση της, δεν είναι ξεκάθαρα ως ποιο βαθμό αξιοποιήθηκαν. Οι

απαγορευμένες γνώσεις, η εμφάνιση ενός φαντάσματος, η χρήση ναρκωτικών και η εμμονή στο πρόσωπο της Λιγεία, είναι λόγοι για την επιστροφή της. Ο κύκλος δεν κλείνει ωστόσο η γνώμη του αναγνωστικού κοινού αποφασίζει.

3. Η ανάγκη του μυστηρίου

Υπάρχει μια ομάδα ιστοριών που εντάσσεται στην ίδια κατηγορία με βάση το μυστήριο. Προτού γίνει αναφορά πρέπει να εξηγηθεί η τακτική του Poe στη γραφή. Έχει κατανοηθεί ότι η μανία του να υπάρχει πληρότητα στο αφήγημα καταδεικνύει τη φιλοσοφία του. Θεωρεί πως το κείμενο χρειάζεται να είναι συμπαγές, κάθε παράγραφος, χρήση λέξεων και εννοιών σχηματίζουν μια ενότητα. Δίχως αυτό, το οικοδόμημα καταρρέει. Η επίπονη προσπάθεια αποσκοπεί στην αξία του συνόλου. Τα τμήματα της ιστορίας δεν έχουν σημασία αν η ενότητα δεν επιτυγχάνεται. Οι λέξεις δεν είναι τυχαίες. Από την πρώτη πρόταση υπάρχει αυστηρή επιλογή. Ο Poe αναφέρει πως είναι σημαντικό οι συγγραφείς να γνωρίζουν εξαρχής το τέλος αλλιώς δυσκολεύονται να οδηγηθούν προς αυτό. Η έμπνευση είναι διαφημιστική επινόηση προς κατανάλωση των αναγνωστών. Τονίζει την αναγκαιότητα της απαιτητικής εργασίας και πως τίποτε δεν αποτυπώνεται δίχως αιτία. Όλα γίνονται προμελετημένα και εκεί έγκειται η επιτυχία. Απορρίπτεις οτιδήποτε είναι περιττό ως στοιχείο και διατηρείς όσα επιφέρουν το δεσμό. Το δεύτερο θέμα είναι η κατακλείδα της ιστορίας και το πώς οδηγεί τον αναγνώστη στην μετέπειτα επίδραση. Αν κατορθώσει να διατηρηθεί στη σκέψη και το συναίσθημα του έχει πετύχει, διαφορετικά υπάρχει προβληματισμός για το αν δημιουργεί δυσκολία στην κατανόηση της ιστορίας (Dawn Field, 2020).

Μια από τις πιο ενδιαφέρουσες διηγήσεις του Poe θεωρούνται και οι πρώτες αστυνομικές ιστορίες. Είχαν προηγηθεί ορισμένες με στοιχεία μυστηρίου και κρυπτογραφίας αλλά η επινόηση ενός ανθρώπου που η δουλειά του είναι η επίλυση αστυνομικών προβλημάτων είναι η αρχή ενός είδους που αργότερα αποτέλεσε το αστυνομικό μυθιστόρημα. Ήταν πρωτοπόρος στον τρόπο και καινοτόμος στο μυστήριο. Για την ακρίβεια προϋπήρχαν κάποια κείμενα άλλων συγγραφέων αλλά εκείνος επινόησε τον χαρακτήρα ο οποίος λύνει ένα έγκλημα αναλύοντας τα στοιχεία. Πρόκειται για τα λεγόμενα αφηγήματα επαγωγικής συλλογιστικής (Hayes, 2016), στα οποία ο συγγραφέας ξεκινά από μια ειδική θέση και καταλήγει στο γενικό συμπέρασμα. Κάπου εκεί δημιουργήθηκε ο Ογκίστ Ντιπέν, ένας άνδρας ικανός να βλέπει το προφανές και να επιλύει το αδύνατο. Αυτός ο τύπος πρωταγωνιστή βοηθά την αστυνομία με την παρατηρητικότητα και τον συλλογισμό του.

Είναι το πρότυπο για τον Ηρακλή Πουαρό της Αγκάθα Κρίστι (1920) και τον Σέρλοκ Χολμς του Κόναν Ντόιλ (1887). Ο Ντιπέν εμφανίζεται σε τρεις ιστορίες. «Οι δολοφονίες της οδού Μοργκ» εκδόθηκε το 1841 στο περιοδικό *Graham's Magazine*. «Το μυστήριο της Μαρί Ροζέ» εκδόθηκε το 1843 στο περιοδικό *Snowden's Ladies' Companion* και «Το κλεμμένο γράμμα» δημοσιεύτηκε το 1845 στο περιοδικό *Gift*.

«Οι δολοφονίες της οδού Μοργκ» διαδραματίζονται στη καρδιά του Παρισιού, όπως έχει εννοηθεί και είναι ευνόητο λόγω της καταγωγής του πρωταγωνιστή ντεντέκτιβ. Η ιστορία είναι και πάλι αφήγηση ενός από τους ήρωες και συμμετέχοντες στη δομή. Για την ακρίβεια πρόκειται για τον καλύτερο φίλο του Ογκίστ Ντιπέν ο οποίος ζει κοντά του, μοιράζεται τη παραγωγική του δράση στην επίλυση εγκλημάτων. Ένα ακόμη στοιχείο το οποίο απαιτείται να αναφερθεί είναι και η παρουσία ενός αστυνομικού με αρκετές ικανότητες αλλά όχι σημαντικές ώστε να επιτελούν στην εξάρθρωση του κακού. Εδώ έρχεται ο Ντιπέν, ιδιόρρυθμος, παρατηρητικός, επιμελής και εκφραστής μιας λογικής για τη συλλογή στοιχείων, ελαφρώς σνομπ. Αυτά προφανώς ακούγονται γνώριμα μα όχι στην εικόνα του Ντιπέν. Ένας άλλος φανταστικός ήρωας, ο δόκτωρ Γουάτσον, φίλος του Σέρλοκ Χολμς, κύριος αφηγητής στις περισσότερες ιστορίες που επινόησε ο Σερ Άρθουρ Κόναν Ντόιλ περιγράφει τη ζωή τους. Είναι αυτονόητο ότι ο Έντγκαρ Άλαν Πόε δημιούργησε ένα πρότυπο στο οποίο βασίστηκαν οι μετέπειτα συνεχιστές του αστυνομικού μυστηρίου (Hayes, 2016).

Δύο εγκλήματα συμβαίνουν. Μια νεαρή κοπέλα και η μητέρα της βρίσκονται δολοφονημένες. Η αστυνομία αδυνατεί να βρει τον ένοχο και οι μάρτυρες δυσκολεύονται να δώσουν την εικόνα του δολοφόνου. Σημασία δεν έχει η υπόθεση η οποία είναι απλή, αλλά ο τρόπος με τον οποίο ο Ντιπέν αναλύει τα δεδομένα. Σκηνικές περιγραφές δεν υπάρχουν, αλλά σχεδόν όλη η ιστορία φανερώνεται σταδιακά μέσω της σκέψης του εκκεντρικού Ντιπέν. Η ιδέα του Ροε βασίζεται στο πώς λειτουργεί το μυαλό απέναντι στην δύσκολη κατάσταση ενός εγκλήματος. Ο ντεντέκτιβ είναι η εικόνα του συγγραφέα. Και οι δύο αναλύουν μεθοδικά τις πληροφορίες και αξιοποιούν την ιδεολογία ενός νέου μοτίβου στις υποθέσεις αστυνομικού μυστηρίου. Το προφανές ξεχωρίζει μέσα από τη παρατηρητική ματιά του Ντιπέν. Όσα οι υπόλοιποι αδυνατούν να δουν, το πράττει ο ήρωας ντεντέκτιβ. Γιατί; Επειδή η λύση βρίσκεται στην επιφάνεια και από εκεί ξεκινάει η διαδρομή ώστε να συγκεντρωθούν όσα δείχνουν ασύνδετα. Ο Ροε με απλή γραφή δεν μπερδεύει τον αναγνώστη. Δεν υπάρχουν κρυφά νοήματα και κωδικοί. Ο ερευνητής κάνει τη δουλειά του.

Πρέπει να δοθούν τα εύσημα στον συγγραφέα για την επινόηση ιδεών. Αρχικά το έγκλημα συμβαίνει στο δωμάτιο μιας οικίας δίχως να υπάρχει έξοδος για το δολοφόνο. Δεύτερον το κίνητρο της πράξης δεν ξεκαθαρίζει και ότι αποκαλύπτονται στο τέλος κάποια

αθώα πρόσωπα που αρχικά ήταν ύποπτα. Όλα αυτά εξελίχθηκαν υπέροχα από την Αγκάθα Κρίστι. Εδώ όμως πρόκειται για τον Poe. Η πρακτικότητα στη ζωή του, η αγάπη για την εμμονική ανάλυση είναι η υπεροχή του Ντιπέν. Εκτός αυτού ο Poe παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά του ντεντέκτιβ ως τις μεγάλες του αρετές. Διαθέτει μεγάλη φαντασία, είναι διορατικός και πρόθυμος να συνεχίσει μέχρι την επίλυση του αινίγματος. Έτσι στοιχειοθετείται μια ιστορία εγκλήματος, με άγνωστα κίνητρα και το συμπέρασμα πως ενώ φαίνεται ακατόρθωτο να εξιχνιαστεί η υπόθεση αρχικά, στο τέλος λύνεται εύκολα. Ως εκ τούτου ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται ότι ο ένοχος ήταν ένα ζώο, ένας ουρακοτάγκος. Αδιανόητο αλλά ρεαλιστικό σύμφωνα με τη σκέψη του Ντιπέν, η οποία είναι καθρέπτης της εφευρετικότητας του Poe.

«Το μυστήριο της Μαρί Ροζέ» (1842) είναι το μεγαλύτερο σε έκταση διήγημα. Η Μαρί Ροζέ βασίζεται σε ένα πραγματικό περιστατικό. Ενώ στην ιστορία πρόκειται για το φόνο μια όμορφης νεαρής η οποία βρέθηκε στις όχθες του ποταμού Σηκουάνα, η έμπνευση του Poe στηρίζεται στη δολοφονία της Μαίρη Ρότζερ. Η γυναίκα ήταν υπάλληλος σε κατάστημα ειδών καπνού της Νέας Υόρκης και εξαιτίας της ομορφιάς της είχε θαυμαστές και προφανώς εραστές. Το πτώμα της ανακαλύφθηκε στον ποταμό Χάντσον και θεωρήθηκε θύμα από κάποια τοπική συμμορία. Όμως οι καταθέσεις υπέδειξαν εγκυμοσύνη και ο αρραβωνιαστικός της αυτοκτόνησε λίγους μήνες αργότερα δίνοντας νέα τροπή στο ζήτημα. Ωστόσο δεν υπάρχει πέρα από την αόριστη ετυμολογία μια σαφής απάντηση. Πέρα από το συμβάν, αυτό το οποίο έχει σημασία είναι η προσαρμογή σε ένα νέο περιβάλλον. Στην πόλη του Παρισιού μια περίοδο που όλα αναπτύσσονται με αποτέλεσμα την άνοδο της εγκληματικότητας.

Ο Poe βάζει τον Ντιπέν μέσα από το ασφαλές δωμάτιο του καθώς μελετά τα άρθρα εφημερίδων να προβεί στη λύση. Ακόμη μια καινοτομία. Επικαλείται τα αληθινά γεγονότα των εφημερίδων και αλλάζει ονομασίες και τοποθεσίες. Επίσης συμπληρώνει δικά του δημοσιεύματα σύμφωνα με την ανάγκη της αφήγησης. Ακολουθεί μια έρευνα ως συγγραφέας, εμπνέεται από πραγματικό περιστατικό και αναδημιουργεί. Πέρα από τη διαδικασία της γραφής, ο Poe προβαίνει και στην παράθεση επιστημονικών δεδομένων σύμφωνα με την έρευνα μιας επιστημονικής αστυνομικής ομάδας. Ο Ντιπέν από το ζεστό χώρο του σαλονιού του αναλύει τα γεγονότα, εξηγεί τον χρόνο αποσύνθεσης του πτώματος και σκιαγραφεί με ορθολογικό τρόπο την αναζήτηση της αλήθειας. Βέβαια ο συγγραφέας δεν ήταν μάρτυρας της έρευνας, ποτέ δεν επισκέφτηκε το χώρο του εγκλήματος ή μίλησε με ανθρώπους. Κάπου εκεί υπάρχει και μια αστοχία σε σύγκριση ενός σύγχρονου συγγραφέα που λαμβάνει σοβαρά το ρόλο του μελετητή και της δημοσιογραφικής έρευνας προτού αυτή

μετουσιωθεί σε ολοκληρωμένο σύγγραμμα. Μολαταύτα η συνολική ταυτοποίηση του μυστηρίου είναι πλήρης χωρίς να εξακριβώνεται η πηγή του κακού.

Η τρίτη ιστορία έχει τίτλο «Το κλεμμένο γράμμα» και θεωρείται η καλύτερη της σειράς με τον Ντυπέν. Ο ντεντέκτιβ κάθεται ως συνήθως με το φίλο του για τον οποίο δεν γνωρίζουμε όνομα-τέχνασμα του Ροε- στο δωμάτιο της βιβλιοθήκης και συζητούν τις παλαιότερες υποθέσεις. Ο επικεφαλής της Γαλλικής αστυνομίας, του οποίου το όνομα δεν έχει σημασία σύμφωνα με τη λογική της πρόωρης γραφής του Πόε, αδυνατεί να λύσει το πρόβλημα που τον βασανίζει. Όπως είναι επόμενο, ζητά την αμέριστη βοήθεια του Ντυπέν. Βέβαια το όλο θέμα αναλύεται στους τέσσερις τοίχους του σαλονιού το οποίο θεωρείται παράδοξο από τον αστυνόμο. Παρόλα αυτά υποχωρεί και μεταφέρει την υπόθεση που σχετίζεται με ένα κλεμμένο γράμμα από τα βασιλικά διαμερίσματα. Σε περίπτωση που η επιστολή πέσει σε ακατάλληλα χέρια οι συνέπειες θα είναι μοιραίες. Σύμφωνα με τα γεγονότα, το γράμμα βρίσκεται στα χέρια ενός πολιτικού με βλέψεις. Παίρνοντας το φάκελο εκβιάζει την κυρία που το έγραψε και σχετίζεται με βασιλικά πρόσωπα. Η αστυνομία γνωρίζει ότι ο υπαίτιος της κλοπής είναι ένας υπουργός που αντικατέστησε την επιστολή με ένα άνευ σημασίας έγγραφο. Η κυρία που είδε τον κλέφτη δεν μπορούσε να μιλήσει εξαιτίας της παρουσίας ενός τρίτου ανθρώπου. Η γυναίκα τότε ζήτησε τη βοήθεια της αστυνομίας. Ο φίλος του Ντυπέν που αφηγείται την ιστορία συνεχίζει λέγοντας ότι η αστυνομία ερεύνησε διεξοδικά το διαμέρισμα του υπουργού χωρίς επιτυχία. Ο Ντυπέν ρωτάει για τις μεθόδους της έρευνας επιμένοντας να είναι πιο προσεκτικοί. Ύστερα από μέρες και μετά από μια δεύτερη αποτυχημένη έφοδο ο Ντυπέν ζητάει την αμοιβή που ορίστηκε και δίνει μια επιστολή στον αστυνόμο. Κατόπιν εξηγεί ότι επισκέφτηκε ο ίδιος τον υπουργό και επιβεβαίωσε τον προφανή συλλογισμό του. Αφού μελέτησε το χώρο με το πρόσχημα ότι ξέχασε την ταμπακίερα του, επιστρέφει την επόμενη μέρα και την ώρα που ακούγονται πυροβολισμοί στο δρόμο, παίρνει το γράμμα- το οποίο βρισκόταν σε οφθαλμοφανή θέση με την υπόλοιπη αλληλογραφία- και το αλλάζει με ένα δικό του αντί απλώς να το πάρει κρυφά. Ο αφηγητής φίλος του, όπως και ο αναγνώστης, μαθαίνει ότι οι πυροβολισμοί ήταν προσχεδιασμένοι από άτομα εμπιστοσύνης του Ντυπέν. Εκτός αυτού υπάρχει μια σύνδεση με τον υπουργό από παλαιότερη σύγκρουσή τους και με το δικό του γράμμα ο ντεντέκτιβ θέλει να πάρει την εκδίκηση του φανερώνοντας ότι εμπόδισε τα σχέδια του υπουργού και θέλει να μάθε ότι ήταν εκείνος που το επιχείρησε. Το γράμμα είναι στα χέρια του αρχικού ιδιοκτήτη (Ροε, 2013).

Η υπόθεση έχει μια διαφορετική προσέγγιση σε σύγκριση με τις προηγούμενες δύο. Ο Ροε φυσικά αφήνει τον ήρωα του να βρει και πάλι τη λύση στο ζεστό σαλόνι εξαντλώντας τη δημιουργικότητά του στην ανάλυση από την πολυθρόνα. Στο «Κλεμμένο γράμμα» ο Ντυπέν

μπαίνει στο μυαλό του δράστη και επιλύει την εγκληματική ενέργεια συνδεδεμένος με τη ψυχική υπόσταση του, σε αντίθεση με τον αστυνόμο του οποίου οι μέθοδοι είναι βιαστικές και επιφανειακές. Ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα του συγγραφέα είναι η διπλή υπόσταση και η σύγκρουση με τον λεγόμενο άλλο εαυτό μας, δηλαδή το alter ego σύμφωνα με τον Κικέρωνα . Ο υπουργός είναι ίσως το πιο κοντινό πρόσωπο στη μεγαλοφυΐα και την λεγόμενη ποιητική αντίληψη με τον Ντιπέν ώστε να αποτελεί σημαντικό αντίπαλο. Ο Ροε μέσω του αφηγητή και της πρωτοπρόσωπης περιγραφής φανερώνει το ρόλο ενός μέσου αναγνώστη που διαθέτει μια κοινή αντίληψη για το αδίκημα. Ο Ντιπέν εισχωρεί στη σκέψη του εγκληματία ώστε να βρει την απάντηση και το καταφέρνει. Πέρα από αυτό, το χιούμορ του Πόε και η προσωπική του ιδιοσυγκρασία στον σαρκαστικό σχολιασμό αντιπάλων του είναι προφανής στο πρόσωπο του Ντιπέν. Ο ντεντέκτιβ θεωρεί αδύναμο τον αστυνόμο καθώς αδυνατεί να κατανοήσει τον άνθρωπο που κυνηγά. Ως συμπέρασμα από πλευράς μελέτης εξάγεται η ικανότητα του δημιουργού να στήσει μια ιστορία με βαθιά νοήματα. Η κλοπή του γράμματος του οποίου το περιεχόμενο ουδέποτε θα μαθευτεί, είναι αφορμή για τα πολυδιάστατα νοήματα του διηγήματος. Πρόκειται για μία πνευματική σκακιέρα με δύο αντιπάλους, τον Ντιπέν και τον υπουργό. Έχουν αρκετά κοινούς τρόπους σκέψης, αλλά ο υπουργός ποτέ δεν είναι σε θέση να κερδίσει τη λογική του ντεντέκτιβ. Όπως και ο ίδιος ο Ροε που παραδέχεται περήφανα ότι η ποιητική του αντίληψη ενδυναμώνει την ικανότητα του στα επίπεδα της ψυχολογικής κατανόησης (Hayes, 2016). Μάλιστα τις δεκαετίες του 1960 και 1970 ψυχαναλυτές και θεωρητικοί της λογοτεχνίας συζήτησαν εκ βαθέων το «Κλεμμένο γράμμα» αποδίδοντάς του τη χαμένη του αξία.

3. 1. Ό,τι λάμπει είναι χρυσός

Μια ακόμη διάσημη ιστορία μυστηρίου με έντονη δράση είναι και το διήγημα «Ο Χρυσός σκαραβαίος» που εκδόθηκε το 1843 σε έντυπο της Φιλαδέλφειας και μάλιστα κατέστη επιτυχία. Και πάλι έχουμε εδώ την αφήγηση σε πρώτο πρόσωπο ενός ανθρώπου κοντά στον Λεγκράντ, τον άνδρα που αναζητεί έναν χαμένο θησαυρό. Το κέντρο του θέματος βρίσκεται στην επίλυση γρίφου, καθώς ο Ροε ενδιαφερόταν έντονα για την κρυπτογράφηση σε σημείο μάλιστα να ζητήσει από τους αναγνώστες εντύπου που εργαζόταν την αποστολή κρυπτογραφημένων μηνυμάτων με σκοπό να επιλυθούν από τον ίδιο προσωπικά.

Η υπόθεση διαδραματίζεται στο νησί Σάλλιβαν, στη Νότια Καρολίνα. Η περιοχή είναι γνώριμη στον συγγραφέα καθώς είχε μείνει εκεί κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής του

θητείας από το 1887 ως τα τέλη του 1828. Ο Λεγκράν, φτωχός απόγονος μιας άλλοτε πλούσιας οικογένειας, ζει με τον μαύρο υπηρέτη του σε μια καλύβα στο νησί. Ανακαλύπτει έναν χάρτη με κρυμμένα μηνύματα, που τον καθοδηγεί μαζί με τον αφηγητή φίλο του στην ανακάλυψη του θησαυρού του πειρατή κάπτεν Κιντ. Βέβαια ο σκαραβαίος είναι απλώς ένα διακοσμητικό στοιχείο υποκίνησης, επειδή ο Ροε ήθελε να εμβαθύνει στην ανάλυση της κρυπτογράφησης. Ο Λεγκράν έχει κοινά χαρακτηριστικά με τον Ντυπέν λόγω των μεθόδων του για την επίλυση του μυστηρίου και των κωδικών πίσω από το σημείωμα. Παρόλο που επιδεικνύει το αστυνομικό μυστήριο κατέχει την περιπετειώδη αύρα παρόμοιων ιστοριών εξερεύνησης. Ο σκαραβαίος του τίτλου είναι ο ευφυής συνδυασμός υπαρκτών εντόμων. Το λεγόμενο χρυσό σκαθάρι δαγκώνει τον Λεγκράν και ο υπηρέτης καλεί προς βοήθεια το φίλο του, τον αφηγητή. Στη συνάντησή τους ο Λεγκράν αναφέρεται στο κωδικοποιημένο κείμενο και η περιπέτεια αρχίζει για την ομάδα.

Ο Ροε δεν είναι εφευρέτης της κρυπτογραφίας αλλά εμπνεύστηκε επιτυχώς από αυτήν και αναπτύσσοντας έναν απλό γρίφο τον ενέταξε στη δομή της ιστορίας του. Μελετητές θεωρούν ότι το έργο του Ντανιέλ Νταφόε «Ροβινσώνας Κρούσος» επηρέασε τη προσωπική του σύλληψη. Η τεχνική δεν είναι συνώνυμη της συλλογής με τον Ντιπέν αλλά η ανάπλαση του χαρακτήρα έχει πολλά κοινά. Ένα ακόμη εύρημά του είναι η παρουσία του μαύρου βοηθού του Λεγκράν. Προφανώς η εμφάνιση του δεν είναι πρωτότυπη, καθώς καρικατούρες με έντονα στερεοτυπικά στοιχεία στον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς ενός αντίστοιχου υπηρέτη της εποχής ήταν σύνθητες φαινόμενο (Ροε, 2016). Ο Ροε όμως πρόσθεσε στα παραπάνω την ικανότητα του έμπιστου βοηθού να συμμετέχει και μάλιστα έχοντας φωνή και λόγο. Βέβαια η κωμική προφορά του φανταστικού ήρωα γεννά την εξής απορία: πρόκειται για διάλεκτο της περιοχής ή είναι έμπνευση; Συνοψίζοντας τα παραπάνω, είναι σίγουρο ότι για την εποχή του ήταν μεγάλη νίκη και το μέλλον απέδειξε την αιώνια επίδρασή του η οποία θα αναλυθεί σε ενότητες που θα ακολουθήσουν.

4. Η περιπέτεια σε μπουκάλι

Ο Ροε είναι σίγουρο ότι δεν ήταν από τους συγγραφείς οι οποίοι είχαν το προνόμιο να ταξιδέψουν στον γνωστό κόσμο και να συσσωρεύσουν στη μνήμη τους όλα όσα στοιχειοθετούν μελλοντικά κείμενα. Το αποτέλεσμα οφείλεται στην ακόρεστη όρεξή του για μελέτη και την ατελείωτη ευρηματικότητα στο μεθοδικό στήσιμο της φανταστικής καταγραφής όσων αποτύπωσε με το μελάνι στο χαρτί υπό το φως του κεριού. Επιπρόσθετα η

βασανιστική τραγικότητα των γεγονότων που τον συνόδευαν ως το τέλος αποτέλεσαν εμπόδιο αλλά και αναπόσπαστο ευεργέτημα για να ξεδιπλώσει τις σκοτεινές πλευρές της πολυτάλαντης αναπαράστασης της σκέψης του. Η ενέργεια με την οποία έγραφε τον εξέφρασε ως ύπαρξη και το σπουδαιότερο είναι η δύναμή του να επινοεί διάφορες εκδοχές. Μία από αυτές είναι το ύφος της περιπετειώδους σύνθεσης. Ως αποτέλεσμα ακολουθεί το «Χειρόγραφο στο μπουκάλι» το οποίο εκδόθηκε το 1833 στο περιοδικό *The Baltimore Saturday Visitor*, το «Κάθοδος στο Μάελστρομ» του 1841 και φυσικά το μοναδικό ολοκληρωμένο «Η Αφήγηση του Άρθουρ Γκόρντον Πιμ από το Ναντάκετ» από το οποίο εκδόθηκαν το 1837 μόνο τα τρία πρώτα κεφάλαια σε συνέχειες στο περιοδικό «Φιλολογικό Αγγελιοφόρο του Νότου» αλλά το επόμενο έτος τυπώθηκε και κυκλοφόρησε ολόκληρο ως βιβλίο (Poe, 2016).

«Το χειρόγραφο στο μπουκάλι» ή «MS. Found in a bottle», σύμφωνα με τον πρωτότυπο τίτλο στα αγγλικά, ακολουθεί ως συνήθως την πρακτική αφήγησης της πλοκής από ένα ανώνυμο άτομο. Ο ήρωας περιγράφει το θαλάσσιο ταξίδι του προς μια καταστροφική καταιγίδα. Αρχικά βρίσκεται σε ένα πλοίο φορτηγό ως επιβάτης αλλά ύστερα από μερικές ημέρες απομένει μόνος μαζί με έναν ηλικιωμένο ναυτικό στο επίκεντρο ανέμων. Το πλοίο τώρα πλέει προς το Νότιο Πόλο όπου συναντά μια γαλέρα κατά τα λογικά φαινόμενα. Βρίσκεται πάνω στο μυστήριο πλοίο ως μια πνευματική ύπαρξη καθώς το πλήρωμα δείχνει να μην αντιλαμβάνεται την παρουσία του. Εκτός αυτού η παρατήρηση του ήρωα από τους μελετητές επαληθεύει ή υπονοεί ως μαρτυρία πως πρόκειται για τον Ιπτάμενο Ολλανδό. Το συγκεκριμένο καράβι είναι καταραμένο καθώς δεν μπορεί να πιάσει λιμάνι. Από την καμπίνα του καπετάνιου κλέβει ο ήρωας υλικό ώστε να καταγράψει με τη μορφή ημερολογίου τα όσα διαδέχονται το παρελθόν και το παρόν του ταξιδιού του. Οι σημειώσεις αποτελούν και το υλικό που βρίσκονται στο μπουκάλι ωστόσο καταλήξουν στο βυθό του ωκεανού ενώ το πλοίο στροβιλίζει ως μυθικό πλάσμα των επτά θαλασσών (Poe, 2013).

Η βασική παρατήρηση είναι το επίκεντρο αυτών των λεγόμενων περιπετειών. Διαδραματίζονται σε πλοίο, σε άγνωστα νερά και ο ήρωας είναι ανολοκλήρωτος ως φυσιογνωμία εξαιτίας των στοιχείων της φύσης που πρέπει να αντιμετωπίσει και της καταραμένης τύχης του. Ο Poe πάνω από όλα είναι ένας ποιητής, κάτι το οποίο έχει παραδεχτεί με θέρμη. Το περιστατικό στο οποίο βυθίζεται ο αφηγητής εκτυλίσσεται με μια πυκνή και έντονη περιγραφή. Οι αναφορές του ταξιδιού, των πλοίων και της θάλασσας είναι παράτολμα λεπτομερείς με αποδεκτή συνέπεια την βιοματική αντίδραση του αναγνωστικού κοινού. Η ταχυδακτυλογραφική μαεστρία έγκειται στο δέσιμο της

ποιητικής φαντασίας του Poe. Ο ήρωας μοιάζει να είναι υπαρκτός, ένας τυχερός ναυτικός, μάρτυρας των όσων γράφονται και δέσμιος της τρέλας, διότι αντιμετώπισε κατάματα το απόλυτο μεγαλείο του σύμπαντος. Αρχίζει μια πτώση προς το ολοκληρωτικό υγρό κενό μιας καταστροφής που δεν κατονομάζεται αλλά αναφέρεται μέσα από τα μάτια του αφηγητή. Η επιστημονική φαντασία με τα ψήγματα του παραλόγου και η εξέλιξη των γεγονότων προσδίδουν μια σουρεαλιστική απεικόνιση ενός κινηματογραφικού είδους που δεν είχε ανακαλυφθεί ακόμα. Όλα αυτά συνδράμουν στην λογοτεχνική επιτυχία του ως σήμερα.

Αντιμέτωπος με τα στοιχεία της φύσης είναι και ο ήρωας στο διήγημα «Στη δίνη του Μάελστρομ» με στοιχεία επιστημονικής ιστορίας σε πρώιμο στάδιο μιας και δεν ήταν ανεπτυγμένο ως κατηγορία. Στο συγκεκριμένο κείμενο ένας άνδρας διηγείται το πώς βρέθηκε με τους αδελφούς του στη καρδιά μιας γιγάντιας δίνης. Η έμπνευση προέρχεται από μια γνώριμη περιοχή της Νορβηγίας όπου υπάρχουν έντονα ρεύματα και δίνες (Hayes, 2016). Ο επιζήσας ναυτικός περιγράφει το πώς επιβίωσε ενώ βρισκόταν μέσα σε ένα βαρέλι ενώ τα δύο του αδέρφια χάθηκαν στη δίνη. Ο άνδρας περιγράφει τα συναισθήματα του αλλά και το λεγόμενο φαινόμενο της θάλασσας. Η έκδοση έγινε το 1841 στο *Graham's Magazine*. Οι κριτικές ήταν ανάμεικτες αλλά η απόδοση ήταν αρκετά αληθοφανής, τόσο που θεωρήθηκε υπαρκτό περιστατικό για την περίοδο εκείνη.

Ο Poe παίρνει τον αφηγητή του και τον οδηγεί στον ναύτη που γλύτωσε από τη δίνη. Μέσω της τεχνικής του εγκιβωτισμού ο αναγνώστης μαζί με τον αφηγητή ακούει την προσωπική εμπειρία του ναυτικού με τα λευκά μαλλιά ο οποίος αναφέρει ότι δεν είναι γέρος, αλλά η κατάσταση του οφείλεται σε όσα βίωσε. Με την αφορμή ενός φαινομένου όπως αυτού που συμβαίνει στα νερά της Νορβηγίας δημιουργείται μια ιστορία. Η καινοτομία είναι η τοποθέτηση του ανθρώπου μέσα στα στοιχεία της φύσης και μάλιστα το ότι επιβιώνει ώστε να τα διηγηθεί. Μάλλον αδύνατον αλλά υποφερτό και αναγκαίο για να μπορέσει οποιοσδήποτε να εξιστορήσει αυτήν την εμπειρία. Και εδώ έχουμε πάλι τη μεταφυσική δράση που συνδέει τους δύο κόσμους. Ο επιβιώσας επιστρέφει από την άλλη πλευρά και ως επόμενο το φθαρτό και υλικό σώμα του επιδέχεται τις αλλαγές αυτής της μεταθανάτιας εμπειρίας. Τα μαλλιά του ασπρίζουν και το σώμα του μοιάζει να είναι ενός γέρου. Επίσης ο Poe αποφασίζει να τοποθετήσει τον άνθρωπο σε μια κατάσταση που δεν προέκυψε ως επακόλουθο της συμπεριφοράς του. Δηλαδή δεν έχουμε έναν κακοποιό ή ψυχασθενή που εμπλέκεται εξαιτίας των πράξεων του. Ο θαλασσινός βρέθηκε απλώς εκεί δίχως να έχει τη δυναμική να ξεφύγει.

Υπάρχει και ένα γνωστό μοτίβο πίσω από τη δίνη. Θυμίζει αρκετά τα στοιχεία άλλων ιστοριών που κυριεύουν ή δεσμεύουν τους πρωταγωνιστές. Ο καθρέπτης, τα μάτια εμφανίζονται στη «Μαύρη Γάτα» και την «Μαρτυριάρα Καρδιά». Έτσι και εδώ ο δημιουργός προσδίδει στη δίνη μια τρομερή όψη σαν να πρόκειται για οντότητα άλλων κόσμων. Η τρύπα στο νερό που στροβιλίζει με τρομακτική ενέργεια είναι μια πόρτα στο βαθύτερο σημείο προς την ψυχή του ανθρώπου. Η επίδραση της αβύσσου είναι γνώριμη στο σύμπαν. Μάλιστα υπάρχει εργασία από το πανεπιστήμιο του Χιούστον (*Vitanza, 1970*) που πραγματεύεται την αλληγορία στη γραφή του Poe. Η άβυσσος έχει προφανώς τη μορφή μιας σπείρας σύμφωνη με την ατελείωτη δύναμη να παίρνει και να δίνει ζωή.

Ολοκληρώνοντας την κατηγορία περιπέτειας με δόσεις επιστημονικής φαντασίας θα γίνει αναφορά στο ένα και μοναδικό μυθιστόρημα «Η Αφήγηση του Άρθουρ Γκόρντον Πιμ από το Ναντάκετ» και ο αυθεντικός τίτλος στα αγγλικά είναι «The Narrative of Arthur Gordon Pym» εκδόθηκε το 1838 στο Λονδίνο και τη Νέα Υόρκη . Το έργο περιγράφει τις ασυνήθιστες και σε πολλά σημεία ακραίες περιπέτειες του Πιμ. Ο νεαρός επιβιβάζεται κρυφά στο πλοίο *Grampus* που διοικείται από τον πατέρα του φίλου του Augustus. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού γίνεται ανταρσία αλλά ο Pym αντιμετωπίζει τους αντάρτες και τώρα μαζί με το φίλο του και δύο ακόμη ναυτικούς, τον Peters και Parker. Στη συνέχεια το πλοίο παθαίνει ζημιές εξαιτίας μιας καταιγίδας. Τώρα βρίσκονται με τα συντρίμια σε ρηχά νερά χωρίς διέξοδο ενώ η πείνα και η δίψα τους θερίζει. Κάποια στιγμή ένα πλοίο εμφανίζεται, αλλά με τρόπο συνειδητοποιούν ότι το πλήρωμα είναι σκελετοί. Αργότερα ρίχνουν κλήρο ώστε να θυσιαστεί ένας για να γίνει τροφή για τους υπόλοιπους. Ο Parker είναι ο άτυχος. Ο καιρός περνάει και ο Augustus πεθαίνει από τραύματα εξαιτίας καταιγίδων που πλήττουν το ήδη διαλυμένο καράβι. Οι δύο ναυαγοί τελικά σώζονται από το Jane Guy όπου γίνονται μέλη του πληρώματος. Ο Pym μελετά όσα συναντούν και πείθει τον καπετάνιο να πλεύσουν προς την Ανταρκτική. Εκεί θα βρεθούν σε ένα άγνωστο νησί με μια φαινομενικά φιλική φυλή μαύρων. Αρχικά όλα δείχνουν ειρηνικά και ενώ ο καπετάνιος προσπαθεί να προβεί σε ανταλλαγές προϊόντων, αποκαλύπτεται η μοχθηρή τακτική της φυλής. Επιτίθενται και σφάζουν το πλήρωμα εκτός του Pym και του Peters. Οι δύο σύντροφοι κρύβονται στα βουνά και ανακαλύπτουν έναν λαβύρινθο με μονοπάτια και σημάδια. Αναρωτιούνται αν είναι δημιουργήμα κάποιου ξεχασμένου πολιτισμού. Σε μια παράτολμη απόπειρα κλέβουν μια πιρόγα της φυλής και φεύγουν. Ενώ συνεχίζουν νότια βρίσκονται μπροστά σε ένα απόκοσμο φαινόμενο ομίχλης και ως παράδοξο ο καιρός είναι ήπιος αντί να συμβαδίζει με τις θερμοκρασίες της Ανταρκτικής. Στο σημείο αυτό ο Pym, που είναι και ο αφηγητής, πεθαίνει

ή εξαφανίζεται ανεξήγητα από μια μεταφυσική σιλουέτα (Poe, 2016). Και κάπου εδώ, απότομα, χωρίς εξηγήσεις, κλείνει η ιστορία.

Πρέπει να αναφερθεί ότι στην πρώτη έκδοση του βιβλίου υπάρχει μια σημείωση από την εκδοτική εταιρία κατά την οποία ο Pym εξαφανίστηκε απρόοπτα και πως μια συνέχεια θα παρουσιαστεί στο αναγνωστικό κοινό εφόσον και αν ποτέ βρεθούν τα χαμένα τελευταία έγγραφα. Όλη αυτή η προωθητική συνωμοσία είχε βασικά τον εμπορικό σκοπό της αλλά το αναγνωστικό κοινό διχάστηκε από αυτή την κίνηση και τη γραφή του Πόε. Μια μεγάλη μερίδα θεώρησε ότι το κείμενο ήταν απομνημονεύματα των εμπειριών του κύριου Pym. Ωστόσο οι πιο διαβασμένοι και έμπειροι ήταν σε θέση να διακρίνουν το κλείσιμο του ματιού και την τεχνοτροπία του Poe. Επίσης διαδιδόταν ότι ο συνάδελφος Peters βρίσκεται ζωντανός και δεν επιθυμεί να μιλήσει για όσα έζησαν. Εν κατακλείδι το μυθιστόρημα προωθήθηκε ως αληθινή αποκάλυψη η οποία δίχασε τους κριτικούς. Αρχικά πρέπει να αναφερθεί ότι το βιβλίο είναι πάντοτε συνδεδεμένο με τις σύντομες ιστορίες ναυτικής περιπέτειας «A Descent into the Maelström» και «MS. Found in a Bottle». Το βιβλίο ήταν πάντοτε μια προσπάθεια του Poe να κερδίσει την επιτυχία ύστερα από προτροπή εκδοτών για να γράψει στη μεγάλη φόρμα. Τα διηγήματά του ήταν πάντοτε μια προσθήκη σε περιοδικά και το μέγεθος της προσπάθειας συγκεντρώνει και αναλύει όσα παρουσιάζονται στα άλλα δύο περιορισμένα κείμενα. Έχουμε πάντοτε έναν βασικό ήρωα και τη συνήθη αφήγηση του. Παρόλο που η υπόθεση ξεδιπλώνεται με γοργούς ρυθμούς και ένταση, συγκρούσεις μεταξύ ανθρώπων και στοιχείων της φύσης, η αλληγορία είναι το ζητούμενο (Poe, 2016).

Ο Poe ήταν δεινός αναγνώστης άλλων έργων και μελετητής διαφόρων ζητημάτων. Συγκέντρωνε πληροφορίες από τα έντυπα της εποχής ή εξέχουσες εκδόσεις για να συνδράμουν στο δικό του έργο. Η απόφαση να παρουσιάσεις με λεπτομέρειες ένα καιρικό φαινόμενο ή το γεωγραφικό σημείο στο οποίο βρίσκεται ο ήρωας προϋποθέτει έρευνα εκτός αν ο ίδιος έχει παραβρεθεί. Στην περίπτωση του συγγραφέα, για λόγους τους οποίους έχουμε προαναφέρει, οι πηγές του βασιζόνταν σε μαρτυρίες ταξιδιωτών και εξερευνητών. Μάλιστα έντονη επίδραση είχε το έργο του Jeremiah N. Reynolds (fall 1799 – August 25, 1858), «Address on the Subject of a Surveying and Exploring Expedition to the Pacific Ocean and the South Seas» σε σημείο ο Poe να χρησιμοποιήσει αυτούσιες προτάσεις από αυτό. Είναι σκόπιμο να αναφερθεί πως ο Reynolds ήταν συγγραφέας και εξερευνητής, ο οποίος ταξίδεψε προς τον Νότιο Πόλο και ανέπτυξε τη θεωρία της Κούφιας Γης. Επίσης ο διάσημος πλοηγός, χαρτογράφος, καπετάνιος του Βασιλικού Ναυτικού James Cook (7 November 1728 - 14 February 1779) ήταν πηγή αναζήτησης, όπως και αρκετοί άλλοι. Ο Poe όμως αξιοποίησε μοναδικά όσα αποκόμισε. Ο χαρακτήρας είναι μια προσωπικότητα πολύ κοντά στον ίδιο.

Γνωρίζουμε ότι υπήρχαν βιογραφικά στοιχεία του στους ήρωες και ηθελημένα αντικατοπτρίζουν το δικό του είδωλο. Ο Rym είναι το μαύρο πρόβατο της οικογενείας, ο απόβλητος που περιφέρεται αναζητώντας την λύτρωση. Είναι ξεκάθαρη η σύνδεσή του με τον δημιουργό συγγραφέα. Όπως πάντοτε η ένωση ήταν μια αναφορά στα όσα απασχολούσαν τον Poe και φανερή αντίδραση των δυσκολιών που αντιμετώπιζε στη ζωή του.

Οι περιπέτειες γύρω από τη θάλασσα, σε αντίθεση με τη περίτεχνη περιγραφή των υπόλοιπων ιστοριών του με θέματα φόνους στο Παρίσι και ενταφιασμούς αγαπημένων προσώπων, είναι γεμάτες ζωντάνια. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στα ολιγοήμερα ταξίδια του Poe ως έφηβου και ενήλικου καθώς και στο διάστημα που βρισκόταν στη νήσο Σάλιβαν όταν υπηρετούσε στο στρατό. Επομένως κέρδισε το εμπειρικό υλικό μαζί με την ευρεία μελέτη άλλων συγγραφέων μιας και είχε από πρώτο χέρι γνώση της θάλασσας (Poe, 2016: 14). Πολλοί δέχτηκαν την Αφήγηση του Άρθουρ Γκόρντον Πιμ από το Ναντάκετ ως ρεπορτάζ.

Έχουμε έναν νεαρό άνδρα που με πάθος αναζητά την ολοκλήρωση ωσότου οδηγηθεί στις τελευταίες αράδες του βιβλίου σε μια αόριστη συνάντηση με το πεπρωμένο. Ο Poe ήταν ένα και το αυτό με τον αφηγητή και το γνώριζε. Άλλωστε είναι γνωστή πια η ανάγκη του να μετουσιώνεται στους ήρωες του προς απάντηση των επικριτών και κυρίως να υψωθεί στα μάτια της οικογένειας που τον απέρριψε. Πρέπει όμως να ειπωθεί ότι το μυθιστόρημα είναι ένα αρχέτυπο με συμβολισμούς πίσω από τα στοιχεία φαντασίας. (Vitanza, 1970). Φαινομενικά ο αναγνώστης μαθαίνει τις περιπέτειες αυτού του άνδρα αλλά γνωρίζοντας την ευφυή πολυπλοκότητα του Poe τα νοήματα που κρύβονται εις βάθος είναι αμέτρητα σε σημείο που η διεξοδική μελέτη τους από διάφορους επιστήμονες της ανθρωπολογίας, της θεολογίας, ψυχολογίας γέννησε απαντήσεις και ερωτήματα, νέα συγγραφικά δοκίμια και ομιλίες. Ο Rym μας συστήνεται στην πρώτη του απόπειρα να ανέβει σε πλοίο και με απερίσκεπτο τρόπο φθάνει να συναντήσει τον θάνατο. Από κει και έπειτα ο Poe οδηγεί τον Rym στα όριά του μέσα από την έσχατη υπερβολή. Προφανώς η αρχική του μεταθανάτια συνάντηση δεν τον αποτρέπει από το να συνεχίσει τα ταξίδια ως τον Νότιο Πόλο και το υποτιθέμενο τέλος του Κόσμου ή μήπως εκεί βρίσκεται ένας άγνωστος κόσμος που μας συνδέει με την γνώριμη χαρτογραφημένη Γαία;

Ο Poe για πολλούς θεωρήθηκε ότι άφησε ανολοκλήρωτο το βιβλίο με το απότομο και αδικαιολόγητο τέλος. Έχει όμως απαντηθεί από πολλούς στη σημερινή εποχή η διάθεσή του να κατακεραυνώνει τον ακόλουθο αναγνώστη με την κορύφωση που αφήνει σε όλους έναν νέο ρόλο, εκείνου που θα βρει το θάρρος να εμβαθύνει πέρα από το προφανές. Ο Jacques Cabau (2016: 458) εξηγεί ότι ο Poe τοποθετεί τον ήρωα του Rym σε ένα τρίπτυχο όπου κάθε

φορά φθάνει στο χείλος της καταστροφής, αλλά πάντοτε σώζεται και καθόλα τη διάρκεια ο νεαρός αδίστακτα και συναισθηματικά φορτισμένος συνεχίζει το ταξίδι. Ο λόγος είναι να βρει το στοιχείο που θα τον μυθήσει και θα αποκαλύψει το Μεγάλο Μυστικό. Φυσικά ο συγγραφέας δομεί μια αξέχαστη λεπτομερή περιπέτεια αλλά οι συμβολισμοί και η αλληγορία είναι το ζητούμενο. Η ώθηση του ήρωα σε ανέφικτα όρια σύμφωνα με τον Paul John Eakin (Poe, 2016:454-455) είναι η πνευματική αναζήτηση.

Ο ήρωας είναι είδωλο του Poe. Επιλέγει ημερομηνίες όπως 20 Ιουνίου 1827 για να μπαρκάρει ο Rym, ενώ εκείνος βρίσκεται σε διάσταση με τη θετή του οικογένεια. Το σύμπαν της θάλασσας είναι ο ταραγμένος του κόσμος. Ο άνδρας στην ακυβέρνητη θάλασσα, την γεμάτη βίαια φαινόμενα, προσπαθεί να μάθει ποιος είναι και να λυτρωθεί με κάθε κόστος. Η επαφή των λευκών με τη μαύρη φυλή σηματοδοτεί το λευκό με το μαύρο, το φως και το σκοτάδι, το καλό και το κακό. Συλλογικά το μυθιστόρημα είναι μια θεολογική επιθυμία του ανθρώπου να βρει απαντήσεις στα ερωτήματα του. Όμως αυτό έχει κυρώσεις. Τα σκαμπανεβάσματα οδηγούν σε ακραίες συμπεριφορές κανιβαλισμού, θανάτους αγαπημένων προσώπων, συναντήσεις με μεταφυσικές φυσιογνωμίες. Το τελευταίο που χρειάζεται να αναφερθεί είναι το τρίτο μέρος του βιβλίου στο νησί Τσάλαλ, για το οποίο έχουν γραφεί πολλά για τις ρατσιστικές διακηρύξεις του Poe, μιας και συμεριζόταν την πολιτική των Νότιων πολιτειών. Φανερά υπάρχει ο δανεισμός αφηγήσεων ταξιδιωτών σε χώρες της Αφρικής και πέρα για τους κατοίκους των οποίων υπήρχε μια άγνοια. Σύμφωνα με τον Terence Whalen (Poe, 2016: 473) ο Poe δεν ήθελε να χρησιμοποιήσει τη συγγραφή για να αναφερθεί σε πολιτικά ζητήματα όπως το θέμα της ράτσας που στοίχειωνε τις ΗΠΑ προτού ξεσπάσει ο εμφύλιος πόλεμος το 1861. Η φυλή ζει σε ένα περιβάλλον το οποίο είναι σκοτεινό και για τους ιθαγενείς οτιδήποτε σχετίζεται με την παρουσία του λευκού είναι κάτι κακό. Πάλι εμφανίζεται η αντίθεση των δύο μισών. Το λευκό και το μαύρο συγκρούονται, αλλά το ένα αδυνατεί να υπάρχει χωρίς το άλλο. Εάν θέλει να βρεθεί ο Rym στην άλλη πλευρά πρέπει να καταστραφεί για να αναστηθεί. Το έργο για λόγους εμπορικούς προωθήθηκε ως η μαρτυρία ενός ακόμη ταξιδιώτη. Ο Harold Beaver (Poe, 2016:57-58) αναφέρει με αντικειμενική ματιά κάποια δεδομένα. Τα πρώτα κεφάλαια δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό *Southern Literary Messenger* το 1837 και σταμάτησε ίσως από προτροπή των εκδοτών *Harper* για έκδοση ενός βιβλίου. Ο Poe ήθελε να παραδώσει ένα είδος ντοκουμέντο αλλά γνώριζαν ήδη από το περιοδικό ότι ήταν δικό του δημιούργημα. Επινόησε τότε έναν πρόλογο στον οποίο ο Rym υποτίθεται ότι βρίσκεται στις Ηνωμένες Πολιτείες και συναντήθηκε με τον δημοσιογράφο Poe. Εκείνος τον έπεισε πρώτα να παρουσιαστεί το ταξίδι του ως φανταστικό αφήγημα στο περιοδικό που εργαζόταν υπό τη δική του επωνυμία και αργότερα που

μπορούσε με βεβαιότητα να μιλήσει κατέγραψε την αλήθεια. Βέβαια αυτό το παιχνίδι παραλογισμού οφείλεται ξεκάθαρα και στο ότι κινήθηκε η παρουσίαση του συγγράμματος με την έλλειψη συγχρονισμού από τους εκδότες. Το κλείσιμο περιλαμβάνει και την Σημείωση των εκδοτών (Poe, 2016 : 361 -368). Ο κύριος Πιμ δεν είχε καταθέσει τα τελευταία κεφάλαια για να δομηθεί πλήρως η ιστορία του. Παρόλα αυτά ο Poe δοκιμάζει να παίξει με τις αντιφάσεις και να πετύχει το καλύτερο δυνατό για την προβολή του έργου.

Το βιβλίο θεωρήθηκε υπερβολικά βίαιο και ασύνδετο με αποτέλεσμα να καταλήξει αποτυχία και ο Poe απέφυγε να γράψει ένα κείμενο παρόμοιων διαστάσεων. Πρέπει να αναφερθεί ότι οι Άγγλοι αγάπησαν περισσότερο την αφήγηση του Πιμ. Βέβαια παγκοσμίως το ζήτημα των πνευματικών δικαιωμάτων ήταν πληγή για τότε. Πουθενά δεν υπήρχε έλεγχος για παράνομες εκδόσεις και επανεκδόσεις. Έπειτα από αυτό επέστρεψε στις σύντομες ιστορίες., αλλά μετέπειτα, δεκαετίες αργότερα, οι πολλαπλές αναγνώσεις ανέδειξαν την πολυεπίπεδη σημειολογία. Το ταξίδι της ψυχής είναι το στοιχείο όσων δοκιμάζουν να αποδείξουν υπό ποιες σκέψεις ο Poe παράθεσε την ιστορία του Pym. Κατάφερε να φέρει σε διαφωνία τους θαυμαστές και τους δηκτικούς κριτικούς εις τον αιώνα τον άπαντα.

5. Η σάτιρα του Πόε

Ο Poe ήταν κυκλοθυμικός και εγωκεντρικός, ευφυής και έντονα ανταγωνιστικός, λάτρης του γυναικείου φύλου από τη δική του σκοπιά, ένας άνθρωπος που μέσα από το σκοτάδι και την καταστροφή, το πένθος, αντλούσε όσα χρειαζόταν για το έργο του. Είχε όμως και μια τάση να ασκεί κριτική σε οτιδήποτε τον κέντριζε. Το μακάβριο περιβάλλον φιλοξενούσε όσα ήθελε να σατιρίσει με υπερβολή χρησιμοποιώντας τον συμβολισμό, τις δεισιδαιμονίες, την υπερβολή των ανθρώπων, τον καταναλωτισμό, τη θρησκεία, τις πολιτικές και κοινωνικές πεποιθήσεις. «Ο Άγγελος του Παραδόξου», δημοσιεύτηκε στο *Columbian Magazine* την Άνοιξη του 1844, σατιρίζει οτιδήποτε βρεθεί μπροστά του (Poe, 2011: 399) και είναι αντιπροσωπευτικό ανάγνωσμα.

Ο άγνωστος αφηγητής κάθεται στο σαλόνι του μετά το γεύμα του και διαβάσει μια εφημερίδα. Υπάρχει η ιστορία ενός άνδρα που πέθανε διότι κατάπιε μια βελόνα και αμέσως οργίζεται για το πώς η ανθρωπότητα επηρεάζεται από νέα που είναι αποκύημα της φαντασίας. Ο ίδιος δεν πρόκειται ποτέ να πιστέψει οτιδήποτε παράδοξο. Τότε εμφανίζεται μπροστά του ένα παράξενο πλάσμα καμωμένο από μπουκάλια και βαρελάκια και με μια

βαριά αλλόκοτη φωνή συστήνεται ως ο Άγγελος του Παραδόξου και υποστηρίζει πως προκαλεί απίθανα πράγματα σαν εκείνο που μόλις διάβασε στο έντυπο. Ο αφηγητής δεν πιστεύει αυτό που βλέπει και ο Άγγελος του προσφέρει ποτό από το μπουκαλοχέρι του. Αποφασίζει να κοιμηθεί για είκοσι λεπτά, αλλά ο Άγγελος του Παραδόξου οργισμένος από την αδιαφορία του αποφασίζει να τον μεταπείσει για τη θέση του. Ο άνδρας ξυπνά ύστερα από δύο ώρες με αποτέλεσμα να χάσει ένα σημαντικό ραντεβού το οποίο σχετίζεται με την ανανέωση ασφάλειας της οικίας του. Ύστερα από λίγες ώρες το σπίτι του τυλίγεται στις φλόγες. Το πλήθος δίνει μια σκάλα ώστε να κατέβει από το παράθυρο, αλλά ένα γουρούνι που φαινομενικά μοιάζει με τον Άγγελο του Παραδόξου τρίβεται σε αυτήν με αποτέλεσμα να πέσει ο άνδρας και να σπάσει το μπράτσο του. Μετά το ατύχημα αναζητεί μια ευκατάστατη χήρα για να συνεχίσει τη συνηθισμένη πλούσια ζωή του αλλά ένα κωμικό και τυχαίο γεγονός την απομακρύνει. Η περούκα του εμπλέκεται στις μπουκλες του κεφαλιού της και αυτό το θεωρεί προσβολή. Δοκιμάζει τη τύχη του με μια άλλη γυναίκα δίχως επιτυχία καθώς σκόνη μπαίνει στο μάτι του και δεν μπορεί να τη συναντήσει. Ακόμη μια ευκαιρία χάνεται. Νιώθει ότι η τύχη του εξανεμίστηκε και αποφασίζει να τερματίσει τη ζωή του. Ετοιμάζεται να πέσει στο κοντινότερο ποτάμι και βγάζει τα ρούχα του με τη λογική πως γεννηθήκαμε γυμνοί. Όμως ένα πουλί αρπάζει το ένδυμα του και αναγκάζεται να το κυνηγήσει. Καθώς τρέχει πέφτει από έναν λόφο, αλλά παραδόξως υπάρχει ένα σκοινί από αερόστατο και το πιάνει. Στο αερόστατο βρίσκεται ο Άγγελος του Παραδόξου καπνίζοντας νωχελικά μια πίπα και του ζητάει να παραδεχτεί ότι το παράδοξο στη ζωή μπορεί να συμβεί οποιαδήποτε στιγμή. Ο αφηγητής δεν μπορεί να κουνηθεί εξαιτίας του χεριού του και τότε με ένα μαχαίρι ο Άγγελος κόβει το σκοινί. Ο άνδρας πέφτει και μέσα από μια καμινάδα βρίσκεται πίσω στο σαλόνι του σπιτιού του το οποίο είναι ανακατασκευασμένο ή απλώς τίποτα δεν συνέβη; Ο αφηγητής κλείνει την ιστορία του λέγοντας «Αυτή ήταν η εκδίκηση του Αγγέλου του Παραδόξου» (Roe, 2011: 410).

Ο πάντοτε άγνωστος αφηγητής αντιμετωπίζει τα πάνδεινα ώστε να δώσει την ευκαιρία στον Roe να διακωμωδήσει στη σύντομη ιστορία του σχεδόν τα πάντα. Μάλιστα από την πρώτη παράγραφο ο ήρωας του διαβάζει κάποια βιβλία συγκεκριμένων ποιητών που τον αποχαυνώνουν. Τον Richard Glover (1712 – 25 Νοέμβριος 1785), ποιητή και πολιτικό. Τον William Wilkie (5 Οκτώβριος 1721 – 10 Οκτώβριος 1772), πολιτικό και συγγραφέα. Τον Rufus Wilmot Griswold (Φεβρουάριο 13, 1815 – Αύγουστο 27, 1857), κριτικό, ποιητή και ανθολόγο, ήταν μάλιστα σε σύγκρουση με τον Roe για πολλούς λόγους και μάλιστα ήταν εκείνος μετά το θάνατο του Roe που έπληξε τη φήμη του για τα επόμενα χρόνια εξαιτίας της νεκρολογίας που δημοσίευσε στη *New York Tribune*. Τον παρουσίασε ως μισάνθρωπο, δίχως

τιμή. Το παράξενο είναι πως ο ίδιος ο Poe τον επέλεξε ως εκτελεστή της λογοτεχνικής του διαθήκης (Hayes, 2009:12). Τέλος τον Henry Theodore Tuckerman (Απρίλιος 20, 1813 – Δεκέμβριος 17, 1871), κριτικό και συγγραφέα. Οι συγκεκριμένοι λογοτέχνες ήταν άτομα σεβαστά προς τον Poe ή το έργο τους βρισκόταν σε αντιδικία με τις απόψεις τους; Σημασία έχει ότι με ευθυμία και χιούμορ η ιστορία χοροπηδά και εμπλέκει τον άμοιρο αφηγητή από την μια κατάσταση σε μια άλλη. Ο Poe όμως δημιουργεί μια ατμόσφαιρα που δίνει την εντύπωση ότι όλα κυλούν ήρεμα. Ο ήρωάς του πίνει σε ποσότητες και ο Άγγελος έχει τη μορφή όσων καταναλώνει. Δεν είναι τυχαίο. Είναι μια μεταφυσική ιστορία φαντασίας ή απλώς πρόκειται για το βαθύ και παράξενο όνειρο ενός μεθυσμένου άνδρα. Ο καθένας ας αποφασίσει. Εξάλλου ο τίτλος είναι «ο Άγγελος του Παραδόξου: Μια εξτραβαγκάντσα», δηλαδή πρόκειται για μια εξωφρενική, ακραία και παράλογη αφήγηση κάτι το οποίο τονίζεται άμεσα για να μην υπάρχουν παρεξηγήσεις. Σήμερα, οι χιουμοριστικές και χονδροειδείς περιπέτειες του αφηγητή θα θύμιζαν τις περίεργες slapstick ταινίες στις αρχές του προηγούμενου αιώνα του Harold Lloyd ή του Buster Keaton με τα ακροβατικά κατορθώματα του ήρωα που πάντοτε καταλήγει αλώβητος σαν υπερφυσική καρτουνίστικη φιγούρα.

Το κείμενο αποκαλύπτει καθαρά μια πλευρά του Poe που βρισκόταν πάντοτε στο παρασκήνιο των πιο γοτθικών αφηγημάτων του. Το χιούμορ. Τεχνικά και όποτε ήθελε να κρίνει ένα πρόσωπο ή μια κατάσταση αναφερόταν σε αυτήν εντάσσοντάς την στη ραχοκοκαλιά του έργου του. Μάλιστα, επιλέγει συγγραφείς και συγκεκριμένα έργα. Leonidas (Richard Glover), Epigoniad (William Wilkie), The Columbiad (Joel Barlow); the travel book A Pilgrimage to the Holy Land (Alphonse de Lamartine), και Isabel, or Sicily: A Pilgrimage (Henry Theodore Tuckerman). Αυτά τα έργα ήταν αξιοσημείωτα και σεβαστά αλλά ο Poe ως πολυμαθής τα διαλέγει με σκοπιμότητα. Στο μεγαλύτερο μέρος της επαγγελματικής του καριέρας διετέλεσε κριτικός και με βάση αυτό θεωρεί πως τα κείμενα ως αφηγήματα δεν συνάδουν με τις τεχνικές που υποστηρίζει. Με τον τρόπο του σχολιάζει κάτι που δεν εξυμνεί ή δεν αρμόζει στο ύφος που υποστηρίζει.

Σε ένα άλλο αφήγημα του, το «Απώλεια Αναπνοής» το 1846 στο έντυπο *Broadway Journal*, ο ήρωας του Mr. Lackobreath χάνει την αναπνοή του την επόμενη ημέρα του γάμου του. Προσπαθώντας να βρει την αναπνοή του ξεκινάει ένα ταξίδι όπου θεωρείται νεκρός, ενταφιάζεται πρόωρα, τον κρεμάνε και τον διαμελίζουν αλλά τελικά βρίσκει την αναπνοή του ως ένα χαμένο αντικείμενο. Η λογοτεχνική του επινόηση ήταν μια προτροπή του Poe να σχολιάσει, όπως πάντοτε, ένα ζήτημα που ήταν επίκαιρο. Δεν ήταν ποτέ ένας απλός συγγραφέας που έγραφε για το πλήθος μόνο και μόνο για να διασκεδάσει τη ψυχή. Στην

εποχή του 19^{ου} αιώνα υπήρχαν νέες θεωρίες και επιστημονικές ανακαλύψεις που σχετίζονταν με την ιατρική και τη φύση του ανθρώπου. Οι γιατροί δέχονταν έντονη κριτική λόγω της αόριστης συμπεριφοράς τους απέναντι στα συμπτώματα μιας πάθησης και της ανεξέλεγκτης επιρροής της ψευδοεπιστήμης στα πλήθη. Ο Poe είναι πάντοτε επίκαιρος και αρέσκεται να πληροφορείται για όσα μεταμορφώνουν την κοινωνία. Οπότε είχε κάθε λόγο να μιλήσει για το σημαντικό κομμάτι της τεχνολογίας και της ιατρικής επιστήμης που καθόριζαν τα φιλοσοφικά και λογικά όρια. Ο ήρωάς του μοιάζει σαν πείραμα στα χέρια του αλλά φαίνεται πως έχει πάντοτε την επίγνωση του τι συμβαίνει και στο τέλος βγαίνει παραδόξως αλώβητος .

Η τρίτη ιστορία που αξίζει να αναφερθεί είναι «The System of Doctor Tarr and Professor Fether» που εκδόθηκε το 1845 στο *Graham's Magazine* . Η σύντομη κωμική ιστορία ενός ανώνυμου αφηγητή ο οποίος είναι ιδιαίτερα αφελής. Ύστερα από μια περιοδεία στις νότιες επαρχίες της Γαλλίας, αποφασίζει να επισκεφτεί ένα διάσημο ιδιωτικό ψυχιατρείο που φημίζεται για τις πρωτοπόρες μεθόδους αντιμετώπισης των ασθενών. Το άτομο που τον συντροφεύει στο ταξίδι γνωρίζει τον Monsieur Maillard εμπνευστή του λεγόμενου καταπραϋντικού συστήματος, το οποίο έχει εγκαταλειφτεί ενόσω ήταν πετυχημένο. Ο διευθυντής του ιδρύματος τον φιλοξενεί στους χώρους του κτιρίου και τον καλεί να δειπνήσουν. Εκεί υπάρχουν γύρω στα τριάντα άτομα και αμέτρητες ποσότητες φαγητού. Ο επισκέπτης παρατηρεί ότι οι περισσότεροι είναι καλοντυμένες γυναίκες αλλά με τρόπο υπερβολικό και αντισυμβατικό, δηλαδή δείχνουν να μην ταιριάζουν καθόλου με το ένδυμα τους. Επίσης υπάρχει μια ομάδα μουσικών που παίζουν βασανιστικά χωρίς ρυθμό. Κατά τη διάρκεια του δείπνου οι παρόντες παράξενοι άνθρωποι που τον περιβάλλουν αναφέρονται στις περιπτώσεις ασθενών που συνάντησαν και τις εμμονές τους. Κάποιοι θεωρούσαν ότι ήταν βάτραχος, μπουκάλι σαμπάνιας, κομμάτι τυρί, γάιδαρος, τσαγιέρα, ταμπακίερα καπνού. Ο Monsieur Maillard όμως με αυστηρότητα επιπλήττει τους καλεσμένους, επειδή επιδεικνύουν με ακραία γλαφυρότητα τη συμπεριφορά των προαναφερθέντων ασθενών ως τσαγιέρα ή μπουκάλι σαμπάνιας και λοιπά. Ζητάει να είναι μετρημένοι και όχι τόσο παθιασμένοι. Ο αφηγητής μαθαίνει ότι η μέθοδος ελέγχου των ασθενών αντικαταστάθηκε από μια διαφορετική, αυτή του γιατρού Πίσσα και του καθηγητή Φτερά. Αυτό που μαθαίνει είναι πως εξαιτίας μιας αποτυχημένης μεθόδου οι ασθενείς αντιτάχθηκαν και έκλεισαν τους φύλακες και τις νοσοκόμες στα κελιά παίρνοντας τη θέση τους. Αυτοί οι ασθενείς είχαν αρχηγό έναν άνδρα ο οποίος δεν δεχόταν επισκέψεις στο ίδρυμα εκτός από έναν ηλίθιο επισκέπτη. Ξαφνικά ακούγονται φωνές όταν εμφανίζονται εξαγριωμένοι άνθρωποι σαν αγροίκοι και μασκαρεμένα ζώα αλλά απλώς είναι πασαλειμμένοι με πίσσα και φτερά. Τότε αποκαλύπτεται ότι πρόκειται για το προσωπικό που απέδρασε και οι υπόλοιποι ήταν οι

ασθενείς με τον φρενοπαθή Monsieur Maillard υπεύθυνο για όλα, ως πρώην διευθυντή του ιδρύματος. Το πανδαιμόνιο σταματά και όλα τελειώνουν με την ανόητη απορία του αφηγητή ότι ποτέ δεν βρήκε στις βιβλιοθήκες της Ευρώπης τα έργα του δόκτορα Πίσσα και του καθηγητή Φτερά (Πόε, 1999 : 123).

Ο Ροε δεν αρκείται σε μια επιφανειακή ψυχαγωγική αναμόρφωση με παροδικά αποτελέσματα. Πάντοτε προτιμούσε τον δύσκολο δρόμο. Τα χρόνια που έγραφε την ιστορία, στις Ηνωμένες Πολιτείες υπήρχε μια παράδοξη λειτουργία στο σύστημα δικαιοσύνης και ταυτόχρονα τον τρόπο που το κράτος αντιμετώπιζε τους ψυχικά ασθενείς. Στο σύνολο των περιπτώσεων οι άρρωστοι δεν είχαν την καλύτερη μεταχείριση. Οι χώροι που έπρεπε να νοσηλευτούν είχαν παρόμοιες συνθήκες με αυτές που επικρατούσαν στις φυλακές. Από την άλλη σε διάφορες δικαστικές υποθέσεις οι εγκληματίες είχαν το πλεονέκτημα υπεράσπισης ώστε εάν θεωρούνταν ψυχικά ασταθείς να βρεθούν σε τέτοια ιδρύματα αντί να κρατηθούν σε σωφρονιστικούς χώρους. Η διαχωριστική γραμμή ήταν ένα έντονο πολιτικό ζήτημα δίχως λύσεις. Βάσει αυτής της νοοτροπίας ο Ροε έθεσε τη γνώμη του μέσω της αφήγησής του.

6. Παντοτινός ποιητής

Ο Ροε παραδέχεται με βαθιά ειλικρίνεια πως είναι ποιητής πάνω απ' όλα (Hayes, 2016). Φανταζόταν τον εαυτό του ως αριστοκράτη, εξασφαλίζοντας τα μέσα προς το ζην έχοντας από κοντά τον Άλαν, και τότε θα έγραφε ποιήματα έχοντας εξασφαλισμένη μια άνετη ζωή. Η πραγματικότητα ήταν σκληρή, όπως το έργο του. Όμως πάντοτε η ψυχή του ήταν πένθιμη και δημιουργική και τα ποιήματα του ήταν αντανάκλαση της σκιάς του. Ο θάνατος και η αγάπη ήταν αμετάκλητα συνδεδεμένα. Η γραφή του είναι επιβλητική και ισχυρή και ταυτόχρονα μελωδική. Η εξαιρετική τέχνη του ήταν και ο λόγος που τα ποιήματα του δεν είχαν την ανάλογη επιτυχία. Ήταν πολύ μπροστά από την εποχή τους. Ένα από τα πρώτα του χειρόγραφα με ποίηση ήταν το «Al Aaraaf, Tamerlane and Minor Poems» του 1829 φανερώνοντας την μαεστρία του (Ackroyd, 2008:63). Στο «Αλ Ααράαφ» για παράδειγμα, ο ποιητής πλάθει έναν ιδανικό κόσμο όπου οι ψυχές συνυπάρχουν με τους αγγέλους και για να το βελτιώσει ζήτησε τη βοήθεια του Γουίλιαμ Γουίρτ, ενός ανθρώπου των γραμμάτων στη Βαλτιμόρη. Αλλά δυσκολεύτηκε να συλλάβει το νόημα αυτού. Ήταν φανερό πως βρισκόταν πέρα από τα λογοτεχνικά ρεύματα της εποχής.

Ο αιδεσιμότετος Μπρόνσον, δάσκαλος ορθοφωνίας, παρακίνησε τον Ροε να γράψει κάτι σχετικό που θα μπορούσαν να απαγγέλουν οι μαθητές. Η πρόσκληση αυτή γέννησε ένα

από τα καλύτερα ποιήματα του. Το «Ουλαλούμ» (*American Review*, 1850). Το σκηνικό είναι η εξοχή την τελευταία μέρα του Οκτώβρη, την παραμονή των Αγίων Πάντων. (Hayes, 2016, σελ. 207) και αφηγείται την ιστορία ενός συντετριμμένου άνδρα που επισκέπτεται τον τάφο της γυναίκας του. Κατά πολλούς είναι το καλύτερο ποίημα με θέμα το Halloween. Οι λέξεις είναι επιλεγμένες αν κανείς μελετήσει το έργο στην πρωτότυπη γλώσσα. Η ακουστική παίζει μεγάλο ρόλο και οι καταλήξεις συνδέονται με τις αισθήσεις. Το ποίημα πρέπει να ακούγεται ώστε να μπορεί κάποιος να βλέπει τις λέξεις ως εικόνες. Και πάλι ο χρόνος είναι σημαντικός. Η μέρα των νεκρών γεμίζει το σύμπαν με δύναμη, ανοίγουν οι πύλες των δύο κόσμων. Το υπερφυσικό κορυφώνεται και οτιδήποτε μπορεί να συμβεί. Εντούτοις ο ήρωας θεωρεί πως αυτή τη νύχτα μπορεί να βρεθεί κοντά στην αγαπημένη του με την ελπίδα να επιστρέψει. Πρέπει όμως να αναφερθεί και δεν είναι σύμπτωση, ότι λίγους μήνες νωρίτερα η σύζυγος του Poe είχε πεθάνει από φυματίωση. Τα μοτίβα είναι φανερά όπως πάντοτε με τα δίπολα. Η θλίψη κυριαρχεί στην ψυχή και το σκοτεινό σκηνικό ενώ η ανάμνηση για τη νεκρή ενεργοποιούν τον αφηγητή. Η λίμνη με τα αφύσικα στοιχεία, ο άνδρας δεν αντιλαμβάνεται πως βρέθηκε στο νεκροταφείο εκεί που είναι η αγαπημένη του. Η ατμόσφαιρα είναι βαριά. Όλα αυτά μας είναι γνώριμα σε κάθε έργο του αλλά η διαφορά βρίσκεται στη μουσικότητα. Οι λέξεις επιλέγονται σύμφωνα με τον ήχο και την σκοπιμότητα να ικανοποιήσουν το αίτημα του αιδεσιμότητας ο οποίος τελικά δεν αποδέχτηκε το έργο λόγω της φύσης του.

Ο Poe ήταν βαθιά ρομαντικός και μονάχα μέσα στην ποίηση δόθηκε ψυχή και σώματι. Δεν συμβαδίζει με τους συναδέλφους και τους κριτικούς για να γίνει αγαπητός. Ο κόσμος είναι δημιούργημά του χωρίς αντιγραφές και μιμήσεις. Αγωνιά μαζί με τους ήρωες του να βρουν την αγάπη και τον έρωτα αντιμέτωποι με το σκοτάδι. Οι Αμερικανοί δεν μπορούσαν να τον καταλάβουν. Το «Κοράκι» εκδόθηκε το 1845 στην εφημερίδα *The New York Evening Mirror* και ήταν από τα λιγοστά δείγματα της συγγραφής που του πρόσφεραν πρόσκαιρα φήμη. Θεωρείται ένα από τα σπουδαιότερα ποιήματα της Αμερικανικής λογοτεχνίας. Είχε δηλώσει ότι ο θάνατος μιας γυναίκας είναι το πιο ποιητικό θέμα στον κόσμο και ότι μόνο τα χείλη ενός εραστή μπορούν να αρθρώσουν το θέμα (Hayes, 2016:182). Το έργο φημίζεται για τη μουσικότητα και την υπερφυσική ατμόσφαιρα. Ένας εραστής, συντετριμμένος από το θάνατο της αγαπημένης Λενόρας, δέχεται την επίσκεψη ενός κορακιού που μιλάει. Ισχυρίστηκε πως έγραψε με μεθοδικότητα το έργο για να ικανοποιηθούν οι κριτικοί και το αναγνωστικό κοινό. «Στη Φιλοσοφία της Σύνθεσης» (1846) , Poe καταγράφει τη τεχνική και τον τρόπο που επιμελήθηκε τα γραπτά του. Για το κοράκι συγκεκριμένα εμπνεύστηκε από τη νουβέλα *Barnaby Rudge*: « A Tale of the Riots of Eighty του Charles Dickens».

Ο ήρωας του ποιήματος βρίσκεται σε ένα δωμάτιο με βιβλία για να ξεχάσει το χαμό της αγαπημένης του. Ένας ήχος τον αναγκάζει να ανοίξει το παράθυρο και τότε εισβάλλει ένα κοράκι το οποίο κάθεται πάνω σε μια προτομή της θεάς Αθηνάς. Ο αφηγητής εραστής, το όνομα του οποίου δεν έχει σημασία, ρωτά το όνομα του κορακιού. Προς έκπληξή του εκείνο απαντά «Ποτέ πια!». Ταραγμένος και ενώ το μαύρο πουλί απαντά πάντοτε με τις ίδιες λέξεις, πιστεύει ότι είναι ένας αγγελιοφόρος του Κάτω Κόσμου. Αναρωτιέται αν ο θεός έστειλε αυτό το πλάσμα, γιατί πρέπει να αφήσει πίσω τη μνήμη της Λενόρας. Τα λόγια του κορακιού με τον αρνητισμό τους προκαλούν την οργή του αφηγητή και ζητάει να μάθει αν ποτέ θα ενωθεί μαζί της στον άλλο κόσμο και εκείνο απαντά με το γνώριμο «Ποτέ πια!» Τότε ζητάει να φύγει αλλά το πουλί απλώνει τη σκιά του πάνω στον άνδρα και πιστεύει ότι η ψυχή του πρόκειται να μείνει παγιδευμένη (Poe, 2013:433-437).

Το ποίημα είναι ξεκάθαρο. Δεν υπάρχει διδακτισμός, κρυφά νοήματα και αλληγορία. Μιλά για την αθανασία. Ο παράδοξος διάλογος μεταξύ του αφηγητή και του κορακιού απαντά στα ερωτήματά του και απλώς ηθελημένα αποζητά μια επιβεβαίωση από εκείνο. Το πουλί εσκεμμένα στέκεται ψηλότερα για να δείξει πως έχει μια εξουσιαστική επίδραση πάνω του. Το κοράκι, όπως και η μαύρη γάτα, θεωρούνταν κακό σημάδι αλλά συγκριμένα εδώ συντροφεύει τον μοναχικό άνδρα. Και πάλι έχουμε τον διπλό ρόλο να κυριαρχεί. Ο θάνατος και η ζωή συνυπάρχουν στο κοράκι. Ο άνδρας ήταν μόνος στη σιωπή, με τις αναμνήσεις του για τη νεκρή, ενώ ξαφνικά ένα πουλί που θεωρείται προπομπός επερχόμενου κακού τον συντροφεύει με τον τρόπο του από το ψηλότερο σημείο του δωματίου. Ο Poe ποτέ δεν διευκρινίζει αν το κοράκι έχει γνώση και πραγματικά επικοινωνεί με τον άνδρα ή απλώς από σύμπτωση αποδέχεται την παρουσία του καθώς έτσι τον βολεύει. Επίσης η προτομή της θεάς Αθηνάς και η συμπεριφορά του εραστή που ξεκινά νωχελικά και καταλήγει στο θυμό και τη παραφροσύνη μοιάζουν με αρχαία ελληνικά ποιήματα ανδρών που βρίσκονταν έξω από τη πόρτα της αγαπημένης του και με πάθος ζητούσαν να μπουν μέσα. Ο αφηγητής εραστής επιθυμεί να επικοινωνήσει με τη νεκρή Λενόρα. Διαβάζει βιβλία στη καρδιά του Δεκέμβρη. Αυτό δεν είναι τυχαίο. Τίποτα δεν τοποθετείται χωρίς δικαιολογία (Ackroyd, 2010). Ίσως ο άνδρας μελετά τη μαύρη μαγεία για να επανασυνδεθεί με τη χαμένη της ψυχή; Μια επίκληση στους νεκρούς. Το κοράκι αρχικά ήταν παπαγάλος ή κουκουβάγια αλλά σύμφωνα με το συγγραφέα χρειαζόταν ένα πλάσμα το οποίο ήταν το κύριο σύμβολο χωρίς την απαίτηση να συνομιλεί φυσιολογικά. Ο ρόλος του είναι θεμελιώδης και δεν πρέπει να μετατραπεί σε καρικατούρα.

Οπωσδήποτε το κοράκι είναι ο πρωταγωνιστής. Ο Poe ήταν γνώστης της μυθολογίας και γνώριζε τη θέση του δίπλα σε θεότητες όπως ο Οντίν της Σκανδιναβικής μυθολογίας. Το

σοφό κοράκι είναι χειριστικό στον άβουλο και αδύναμο άνθρωπο ως τη τελευταία λέξη «Ποτέ πια!»

7. Ανακαλύπτοντας από την αρχή τον Πόε

7.1 Ένας αντίπαλος

Ο Rufus Wilmot Griswold (Φεβρουάριος 13, 1815 – Αύγουστος 27, 1857) ήταν κριτικός, ποιητής, δημοσιογράφος, επιμελητής σε έντυπα. Η φήμη του εδραιώθηκε κυρίως από την έκδοση μιας ανθολογίας Αμερικανών ποιητών με τίτλο «The Poets and Poetry of America» (1842). Ανάμεσα στα 80 ποιήματα υπήρχαν και τρία του Ροε. Σύμφωνα με σύγχρονους μελετητές ο Griswold είχε τη φήμη ενός δογματικού ανθρώπου, συμφεροντολόγου και εκδικητικού, επιλέγοντας τους ποιητές στις συλλογές του με κριτήριο τα προσωπικά συμφέροντα. Στην περίπτωση του Ροε είχε ζητήσει με διπλωματικό τρόπο ένα χρηματικό ποσό, μια δωροδοκία που ποτέ δεν δόθηκε ή απλώς επισκιάστηκε; Οι συλλογές όπως «Prose Writers of America and Female Poets of America» που εκδόθηκαν από πλευράς του έδωσαν στον Griswold μεγάλη δύναμη χειραγώγησης απέναντι στους λογοτέχνες. Δημόσια υπεράσπιζε τα πνευματικά δικαιώματα και μίλησε περί αυτού στο Κογκρέσο το 1844, αλλά αντέγραφε συστηματικά το έργο άλλων συγγραφέων προς όφελός του την περίοδο που εργαζόταν στο έντυπο *The Brother Jonathan*. Το όνομά του έμεινε όμως γνωστό για την αντιπαλότητα που είχε με τον Ροε και τη διάσημη ειρωνική νεκρολογία στο *New York Tribune*, υπογράφοντας με το ψευδώνυμο Λούντβιχ (Ludwig). Επίσης ανέλαβε τα μετέπειτα χρόνια την έκδοση των έργων του νεκρού Ροε, δημοσιεύοντας και πάλι την αρχική του νεκρολογία διαδίδοντας την αρνητική εικόνα του συγγραφέα.

Οι δυο τους γνωρίστηκαν το 1841 ενώ εργάζονταν στη *Daily Standard*. Από τη πρώτη στιγμή αντιπάθησε ο ένας τον άλλον, αλλά κρατούσαν τα προσχήματα. Το Νοέμβριο ο Ροε έγραψε μια θετική κριτική για τη σειρά του Griswold, «Autography». Παρόλα αυτά ο Griswold περίμενε μεγαλύτερους επαίνους για το έργο. Η ανθολογία του «The Poets and Poetry of America» ήταν μεγάλη επιτυχία για τα επόμενα χρόνια και ο Ροε εξέφρασε την αυστηρή του γνώμη σε μια κριτική που πληρώθηκε αλλά ήταν μετρημένη. Τους επόμενους μήνες ακόμη μια κακόβουλη κριτική ασκήθηκε. Ο Griswold πίστευε ότι κρυβόταν ο Ροε από πίσω και αυτό χειροτέρευε τα πράγματα. Η σχέση τους ήταν αφύσικα σύνθετη ως το θάνατο του Ροε. Αργότερα το 1857, μετά το θάνατο του Griswold, οι ενέργειές του απέναντι στον

αντίπαλό του ήταν εξοργιστικά παράλογες με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί η χειρότερη εικόνα για τη προσωπικότητα του Poe. Τα επόμενα χρόνια ήταν ο μοναδικός άνθρωπος που έγραψε τη βιογραφία του Poe. Είναι δύσκολο να εξηγήσεις τη συμπεριφορά του Griswold, την επιμονή του απέναντι σε κάποιον που έδειχνε να μισεί. Έγραφε και μάλιστα σημαντικές ανακρίβειες για τη προσωπικότητα του Poe, επισκιάζοντας το σύνολο του έργου. Μέχρι το 1875 δεν υπήρχε ουδεμία πηγή πέρα από τις προσωπικές επιθέσεις ενός ανθρώπου που στο σπίτι του, μετά το θάνατο του, βρέθηκαν κείμενα προς έκδοση στα οποία εναντιωνόταν σφοδρά σε διάφορους συγγραφείς. Το παράδοξο και τραγελαφικό ήταν ότι υποστήριζε σθεναρά πως ο Poe του ζήτησε να γίνει ο εκτελεστής της λογοτεχνικής διαθήκης του σε περίπτωση θανάτου. Πώς ήταν δυνατόν ένας μοχθηρός άνθρωπος να γίνει εκτελεστής; Υπάρχει ένα έγγραφο τον Ιούνιο 1849, στο οποίο η θεία και πεθερά του Poe, η Maria Clemm παραχώρησε τα δικαιώματα. Δεν είναι ξεκάθαρο αν ο Poe έπραξε από μόνος του ή ήταν ένα τρुक του Griswold. Αυτό που έχει σημασία είναι η εικόνα που σχηματίστηκε για αυτόν ως ενός μανιακού, αλκοολικού και μελαγχολικού συγγραφέα με ανήθικη ζωή. Ευτυχώς υπήρχαν και κάποιοι υπερασπιστές του, όπως ο John Neal, Charles Burr, Henry Hirst και η Sarah Whitman, οι οποίοι πολέμησαν σκληρά για να βοηθήσουν τον νεκρό φίλο τους. Το 1880 ο John Henry Ingram ανέστησε τη φήμη του Poe. Ήταν βιογράφος και εκδότης που αφιέρωσε τη ζωή του και εξέδωσε την πρώτη αξιόπιστη βιογραφία καθώς και συλλογές των κειμένων του. Πρέπει να αναφερθεί ότι η Sarah Whitman πρόσφερε προς έκδοση τα γράμματα που αντάλλαξε με τον Poe και μια δαγεροτυπία. Κάπως έτσι ο απαξιωμένος και κατακριτέος Poe βγήκε σιγά από τη λήθη που οφειλόταν στην αντίληψη που καλλιεργούσε για χρόνια ο αντίπαλος του ως διαταραγμένο άτομο. (Edgar Allan Poe and Rufus Wilmot Griswold/2009)

7.2 Ο σωτήρας Μποντλέρ

Ο Poe προτού πεθάνει ήταν ελάχιστα γνωστός στις ΗΠΑ. Οι μεγαλύτερες επιτυχίες του, όπως «ο Χρυσός Σκαραβαίος» και το «Κοράκι» του απέδωσαν λιγοστά οικονομικά οφέλη. Ελάχιστα έργα του μεταφράστηκαν στα ρώσικα και τα γαλλικά, οι αμερικανοί και βρετανοί αναγνώστες δυσκολεύονταν να τον κατανοήσουν μέχρι που εμφανίστηκε ο Charles Pierre Baudelaire (9 Απρίλιος 1821 – 31 Αύγουστος 1867) αμφιλεγόμενος εξαιτίας της ποίησης του. Ωστόσο θεωρείται σήμερα ένας από τους καλύτερους Γάλλους ποιητές με τη διάσημη συλλογή του «Les Fleurs du Mal» (Τα Άνθη του Κακού) εξαιτίας της οποίας καταδικάστηκε για προσβολή της δημοσίας αιδούς. Ήταν ένας άνθρωπος μορφωμένος με

εσωτερικές ανησυχίες για την ανθρωπότητα ο οποίος άφησε το προσωπικό του στίγμα στην παγκόσμια ιστορία. Η μεγαλύτερη συνεισφορά του όμως ήταν ο εγκωμιασμός του Poe τον οποίο τίμησε και εξύμνησε μεταφράζοντας το σύνολο του έργου του. Πολλές από τις ιδέες του ένιωθε πως είχαν κοινό συνειρμό με τα ολοκληρωμένα κείμενα του αμερικανού συγγραφέα. Τα αρνητικά σχόλια των αντιπάλων και σφετεριστών του έργου του Poe δεν αποτέλεσαν ουδέποτε εμπόδιο. Για την ακρίβεια στην καταραμένη μορφή του Poe αναγνώριζε τη δική του προσωπικότητα. Αυτό γοήτευσε τον Baudelaire. Ήταν μια αποκάλυψη, μια λογοτεχνική αδελφική ψυχή. Είχε μάλιστα εξομολογηθεί σ' ένα γράμμα προς τον Théophile Thoré « Την πρώτη φορά που άνοιξα ένα βιβλίο που είχε γράψει, είδα με ίσα μέτρα φρίκης και γοητείας, όχι μόνο τα πράγματα που είχα ονειρευτεί, αλλά πραγματικές φράσεις που είχα σχεδιάσει και είχε γράψει είκοσι χρόνια νωρίτερα» (Mathieu, 2015). Οι μεταφράσεις του Poe από τον Baudelaire άνοιξαν τον δρόμο να τον ανακαλύψουν και σε άλλες χώρες και νέες ευρωπαϊκές μεταφράσεις ακολούθησαν από τη γαλλική εκδοχή. Ρώσοι συγγραφείς βρήκαν στο ύφος του μέσω της γαλλικής μετάφρασης τον αντιπρόσωπο του συμβολισμού (Hayes, 2016 : 14). Έως το 1865 αναλώθηκε στην προβολή των αφηγημάτων του Poe και θεωρήθηκε ως ένας από τους καλύτερους μεταφραστές. Αυτό δεν έγινε δίχως αντίτιμο. Η επιρροή ήταν φανερή και μάλιστα έφθασε σε σημείο αντιγραφής, αλλά το αποτέλεσμα ήταν ο αντίκτυπος που προέκυψε από τις μοντέρνες μεταφράσεις στην Ευρώπη κι αργότερα στα πέρατα του κόσμου.

7.3 Οι άνθρωποι του Πόε

Ο χρόνος είναι το μόνο στοιχείο που κανένας άνθρωπος δεν μπορεί να αγγίξει. Ως επακόλουθο οι δεκαετίες περνούσαν, ενώ ο πολιτισμός άλλαζε και εκείνοι που κοιτούσαν πίσω ανακάλυπταν με δέος τον ξεχασμένο Poe. Ο συμβολιστής ποιητής Stéphane Mallarmé εμπάθυνε στην ποίησή του και μετέφρασε στα γαλλικά το Κοράκι, το 1875 με μια νεωτερική παρουσίαση. Από τη φιλική γνωριμία του Mallarmé με τον ζωγράφο Édouard Manet προέκυψε το «Le Corbeau», ένα από τα πρώτα δείγματα της μοντέρνας Γαλλικής *livre d'artiste*, βιβλία τέχνης με οπτικό υλικό. Επρόκειτο για μια έκδοση 240 αντιτύπων υπογεγραμμένων από τους Mallarmé και Manet. Ανάμεσα στους στίχους του ποιήματος υπήρχαν λιθογραφίες των σχεδίων του ζωγράφου που ήταν ήδη διάσημος. Μάλιστα στο εξώφυλλο το δικό του όνομα ήταν εκτυπωμένο σε μεγαλύτερη διάσταση λόγω της φήμης του,

ενώ ο Mallarmé ήταν νέος στο είδος του. Μια παραπλήσια εικονογράφηση του Κορακιού δημιούργησε η φαντασία του Paul Gustave Louis Christophe Doré (1832-1883).

Ο Dore ήταν διάσημος και παραγωγικός σχεδιαστής, ζωγράφος, γλύπτης με 10000 σχέδια από τη Βίβλο, τον Μίλτον, Μπαλζάκ κι άλλους. Το κοράκι του Poe ήταν ένα από τα τελευταία του έργα το οποίο εκδόθηκε λίγο μετά το θάνατο του το 1884 και στο οποίο αναδεικνύεται το όραμα του συγγραφέα για το σκοτάδι και τα ανθρώπινα συναισθήματα. Η εικονογράφηση μεταδίδει την ένταση της ψυχοσύνθεσης του αφηγητή και εμβαθύνει στη μεταφυσική ατμόσφαιρα. Αποτέλεσε το κλείσιμο της καριέρας του ως αντιπροσωπευτική του παραδόξου και κληρονομιά για τις μελλοντικές γενεές. Τα παραπάνω αποτελούν δύο παραδείγματα της έμπνευσης που προσέδωσε σε καλλιτέχνες και αυτό ήταν μονάχα η αρχή. Οι θαυμαστές του, οι άνθρωποι που τον έβαλαν στη καρδιάς τους εξαπλώνονταν σε όλα τα μέρη του κόσμου και χρονικά από τα τέλη του δέκατου αιώνα ως σήμερα εξακολουθεί να διχάζει και να επηρεάζει περισσότερο από ποτέ. Αρχικά στη λογοτεχνία και τη ζωγραφική, τη μουσική και το θέατρο. Αργότερα με την ανακάλυψη του κινηματογράφου οι δυνατότητες ήταν απεριόριστες. Η επιρροή και η έμπνευση για κάποιους ήταν συλλογική, ενώ άλλοι απομόνωνσαν κομμάτια της δουλειάς του για να του δώσουν μια νέα μορφή υπό το πρίσμα χρωμάτων, μουσικής σύνθεσης, οπτικής κίνησης και φυσικά επιστημονικής ανάλυσης. Παρακάτω θα γίνει αναφορά σε συγκεκριμένους τίτλους του Poe στο πώς αποδόθηκαν στη πορεία των χρόνων. Ας γίνει όμως μια εισαγωγή σε κάτι πιο εξεζητημένο. Ολόκληρα σεμινάρια και αναλύσεις γύρω από λογοτεχνικές κριτικές ανέδειξαν, μπέρδεψαν και αποτέλεσαν πηγή για τις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες. Την τιμητική του έχει το διήγημα «Το κλεμμένο Γράμμα» κατά το οποίο εστίασε στο διάσημο πια κείμενο του «Το Σεμινάριο για το Κλεμμένο Γράμμα», του ψυχαναλυτή Lacan Jacques. Αλλά ποιος είναι αυτός;

Ο Lacan θεωρείται ο πιο αμφιλεγόμενος επιστήμονας μετά τον Φρόυντ. Από τη δεκαετία του 1950 ως το θάνατό του το 1981 διοργάνωνε ετήσια σεμινάρια και με τις ιδέες του επηρέασε διάφορες θεωρίες, όπως τη λογοτεχνική, τη κριτική, τη φεμινιστική, την κοινωνιολογία, την κλινική ψυχανάλυση, τη φιλοσοφία. Όπως ο Φρόυντ, και ο ίδιος ήταν ένας οπαδός του ιδεολογικού του προσανατολισμού αλλά με μια μόνιμη αναπροσαρμογή στο έργο του αφήνοντας πίσω του τη λεγόμενη Λακανική διδασκαλία. Η αναφορά στη δουλειά του μπορεί να καλύψει πολλούς τόμους. Το αντικείμενο μας όμως είναι ο αείμνηστος Poe και το πώς ο Γάλλος διανοούμενος με τη θεωρία του κατέγραψε, συγκεκριμένα για τη λογοτεχνική κριτική, τις ιδέες του σε ένα αφήγημα στο οποίο πρωταγωνιστεί ένας ντεντέκτιβ.

Πώς μπορούσε να φανταστεί άλλωστε ένας ποιητής, συγγραφέας σκοτεινών υποθέσεων, παραγωγικός, απρόβλεπτος και με ένα κάπως προδιαγραμμένο πεπρωμένο εξαιτίας συμπτώσεων, προσωπικών ενεργειών και ατυχών συγκυριών, ότι θα καταστεί ιδεατό πρότυπο, πηγή έμπνευσης και σχολή εκατοντάδων μιμητών και οπαδών, αντιπάλων και θαυμαστών ως σήμερα και παραπέρα, αποτελώντας τον υποκινητή, τον γοητικό φάρο στο προσωπικό και απέραντο σύμπαν σχολών, επιστημών, πολιτισμικών συγκυριών και απλών αναγνωστών με όφελος την ικανοποίηση του εγώ. Υπάρχουν άπειρα παραδείγματα και κάποια πιο φανερά, πιο σημαντικά και επίκαιρα, πιο αντιπροσωπευτικά για την εξέλιξη και την παραγωγική αφύπνιση που προκάλεσε στο πέρασμα του χρόνου, αλλά πρέπει πρώτα να ολοκληρωθεί η χαρακτηριστική περίπτωση του κύριου Lacan. Μέσω του μηχανισμού της αποδόμησης από ένα απλό διήγημα, το οποίο στα απλά χέρια ενός άλλου θα ήταν μια επιφανειακή ανάγνωση, «Το Κλεμμένο Γράμμα» αποτέλεσε σχολή για σεμινάριο, υπόβαθρο θεωριών της Φροϋδικής σχολής. Οποιοσδήποτε θα δεχόταν ευχάριστα το διάβασμα ενός αστυνομικού κειμένου για τη κλοπή ενός γράμματος από τα βασιλικά δωμάτια. Προαναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα η ιστορία του υπουργού Ντ. που θέλησε να κλέψει το γράμμα ώστε να εκμεταλλευτεί τη βασίλισσα. Ο διευθυντής της αστυνομίας ζητά τη βοήθεια του μοναδικού ντεντέκτιβ Ντυπέν – τα πρώτα γράμματα είναι ίδια με του αντιπάλου κλέφτη- και με προφανή ευκολία λύνει την υπόθεση, επιστρέφει το γράμμα στον ιδιοκτήτη και επιτυγχάνει μια προσωπική νίκη εναντίον του πολιτικού μιας και είχαν προηγούμενο.

Ο Lacan εστιάζει σε ζητήματα που γνωρίζει. Ο συμβολισμός, η σημασιοποίηση, ο σεξουαλισμός, ο φαλλός. Πρωταρχικά το ίδιο το γράμμα, του οποίου το περιεχόμενο ποτέ δεν αποκαλύπτεται, είναι η κινητήριος δύναμη, δηλαδή το σημαίνον. Η αστυνομία αδυνατεί να βρει το γράμμα που είναι σε κοινή θέα, σε αντίθεση με τη ψυχαναλυτική ματιά του Ντυπέν. Εκεί στηρίζεται ο Lacan και αναλύει τη θεωρία για τη δύναμη του βλέμματος αλλά και κλείνει το συλλογισμό του πως το γράμμα βρίσκει το δρόμο του και επιστρέφει εκεί που πρέπει. Εδώ όμως πρέπει να γίνει μια αναφορά. Τα παραπάνω για τους περισσότερους είναι δυσανάγνωστα, εκτός ενδιαφέροντος πέραν των κύκλων των διανοούμενων. Η αναγκαία όμως χρήση του διηγήματος για την επιχειρηματολογία του μεγάλου επαναστάτη Lacan αυτομάτως εκθειάζει τον Poe. Μα αυτό είναι και το ζητούμενο. Να δημιουργούνται αντιπαραθέσεις μεταξύ θεωρητικών της λογοτεχνίας ακόμη και εκατό χρόνια από το θάνατο του.

Καθεαυτό το συγκεκριμένο διήγημα (The Purloined Letter) καθώς και άλλα βρήκαν τον εύκολο εγκωμιασμό του σε τηλεοπτικές προβολές όπως τη σειρά Suspense (1949-1954), αυτοτελών επεισοδίων και βασιζόμενες σε αναπροσαρμογές κλασικών λογοτεχνικών έργων.

Προφανώς οι διασκευές πάνω στις ιδέες του Poe είναι εκατοντάδες. Η δύναμη της τηλεόρασης και του κινηματογράφου αποτέλεσε πηγή άπειρων προσαρμογών, άλλοτε αυτούσιων από το πρωτότυπο υλικό και άλλοτε με δανεισμό κάποιων σημείων ή μιας κεντρικής ιδέας με δυσανάλογα αποτελέσματα. Παραδείγματος χάριν η προβολή ταινίας με ήρωα τον διάσημο Σέρλοκ Χολμς σε υπόθεση που σχετίζεται με ένα κλεμμένο γράμμα. Γνώριμο αλλά όχι απαραίτητα αποδεκτό. Η επίδραση τέτοιων ενεργειών και συγχρόνως η αντίδραση απέναντι σε αυτές είναι εκτός ανάλυσης της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας. Παρόμοιες κινήσεις έγιναν και στα άλλα δύο διηγήματα της τριλογίας με τον ντεντέκτιβ. Το 1942 προβλήθηκε μια πρώτη εκδοχή ως ταινία που αμυδρά είχε σχέση με την υπόθεση του «The Mystery of Marie Rogêt». Από την άλλη το πιο ώριμο κείμενο «The Murders in the Rue Morgue» είχε καλύτερη τύχη μιας και είχε βασική αστυνομική πλοκή που θα μπορούσε να μεταφερθεί στη μεγάλη και τη μικρή οθόνη. Οι διασκευές αρκετές. Τέσσερις μάλιστα από την εποχή του βωβού κινηματογράφου. Μια προσεγμένη μεταφορά έγινε το 1986 στην τηλεόραση. Ωστόσο κάποιοι δεν έμειναν στο κινηματογράφο. Η Big Fish Company, με έδρα το Σιάτλ των ΗΠΑ παρήγαγε ένα βιντεοπαιχνίδι ενώ το 1997 εκδόθηκε το περιοδικό Rue Morgue αφιερωμένο στις ιστορίες τρόμου .

Είναι ολοφάνερο ότι η ταχύτητα με την οποία άλλαζε ο κόσμος όριζε και τις διαφορετικές προσεγγίσεις στο υλικό του Poe. Ο καθένας αντέγραφε, έβρισκε έμπνευση, δανειζόταν ή απλώς μετέφερε σε κάποιο καλλιτεχνικό μέσο τη σφραγίδα του. Όμως ήταν αδύνατο να μην αντιληφθείς τη σκιά του μεγάλου ποιητή. Πρωταρχικά με τα έντυπα ως μοναδικό μέσο ψυχαγωγίας και ενημέρωσης τα έργα έδωσαν ώθηση σε νεότερους συγγραφείς όπως ο Γκι ντε Μωπασάν, ο Χ.Β. Λάβκραφτ, ο Φόκνερ και σύγχρονοι όπως ο Στήβεν Κινγκ. Μπορεί να γίνει αναφορά σε δεκάδες ποιητές και λογοτέχνες, ζωγράφους σαν τον Γκογκέν, τον Σαλβαντόρ Νταλί, τον Ρόμπερτ Μάδεργουελ (Hayes, 2016: 16) αποδεικνύοντας την επίδραση που είχε στις τέχνες. Δεν υπήρχαν όρια. Όποιος εντόπιζε τον Poe βυθιζόταν χωρίς περιορισμούς για να λάβει την ευλογία στο μετέπειτα δημιούργημά του. Μάλιστα ο επόμενος αιώνας άνοιξε τους ορίζοντες με τις νεότερες εφευρέσεις, όπως το ράδιο το οποίο θα γίνει μια αναφορά. Η αλήθεια είναι πως από την πρώτη δεκαετία του εικοστού αιώνα η εικόνα είχε υπνωτιστική δύναμη. Υπήρχαν διασκευές και δοκιμές στα αφηγήματα, αλλά το παράξενο ήταν η χρυσή εποχή του ραδιοφώνου στις αρχές του 1930 και του 1950. Μεταδόθηκαν μέσω αυτού ολόκληρες σειρές σύντομων ιστοριών βασιζόμενες στα διηγήματα του Poe. Αναρωτιέται κανείς πώς είχε δύναμη αυτό το μέσο απέναντι στον κινηματογράφο; Και όμως συνέβη. Η στιβαρότητα και η απλότητα της συναισθηματικής απόδοσης από ανθρώπους που γνώριζαν από θέατρο, αλλά και η χρησιμότητα των ηχητικών εφέ απέσπασαν

μια μεγάλη μερίδα θαυμαστών για πολλά χρόνια. Και μόνο ο ήχος μιας καρδιάς από τη «Μαρτυριάρα Καρδιά» ως εργαλείο κέρδιζε κάθε αρνητή του ραδιοφώνου (Davis, 2008).

Χρειάζεται να επιστρέψουμε στην δύναμη της επιρροής του προς τους συναδέλφους του γραπτού λόγου και την περίπτωση του μυθιστορήματος «The Narrative of Arthur Gordon Pym of Nantucket» (1838). Το μοναδικό αυτό κείμενο, το οποίο δεν είχε την επιτυχία στην οποία ευελπιστούσε και κακολόγησε ο Poe προσωπικά, κατέστη ένα φαινόμενο στα επόμενα χρόνια. Είναι ένα παράδειγμα που στηρίζει τη θεωρία ότι ο άμοιρος αυτός άνδρας γεννήθηκε σε μια περίοδο που δεν ανταποκρινόταν στο μεγαλείο του. Στο παρόν βιβλίο με τον έναν ή τον άλλο τρόπο βρέθηκε όμως η λύτρωση στο άγνωστο μέλλον. Σαφώς και αποδεδειγμένα κριτικοί και λόγιοι, διάφοροι επίσημοι και ανεπίσημοι μελετητές ασχολήθηκαν με το βιβλίο και ίσως περισσότερο από τα υπόλοιπα αφηγήματα του, θέλοντας να το προσεγγίσουν πολύπλευρα. Ο λόγος είναι αποδεκτός, μιας και ειπώθηκε στις προηγούμενες σελίδες ότι τα δαιδαλώδη νοήματα που κρύβονται περίτεχνα στις ποιητικές περιγραφές και τη συγκεχυμένη διήγηση δίνουν ευκαιρίες και αφορμές για ατελείωτες συζητήσεις. Ας αφήσουμε τα αρχέτυπα και τις πολιτικές απόψεις, τη θρησκευτική αναζήτηση και τη μύηση σε άγνωστα σύμπαντα αυτής της παράτολμης ναυτικής περιπέτειας και ας αναζητήσουμε το μετέπειτα. Πιο συγκεκριμένα και στοχευμένα γίνεται μια αναφορά στην επιρροή που είχε προς δύο μεγάλους συγγραφείς, τον Χέρμαν Μέλβιλ και τον Ιούλιο Βερν.

Σύμφωνα με τον H. Beaver, σύγχρονο επιμελητή του Poe και του Melville, στο επίμετρο του βιβλίου που εκδόθηκε αρχικά το 1975, στην ελληνική έκδοση (σελ 377-382) καταθέτει την άποψη του για τον συγγραφέα του Μόμπι Ντικ. Είναι αδιανόητο να μην γνώριζε το παραμικρό για τον Poe ενώ κινούνταν στους ίδιους κύκλους της Νέας Υόρκης. Αυτό δεν είναι το μοναδικό επιχείρημα, καθώς λόγιοι του 19^{ου} αιώνα έβρισκαν παραλληλισμούς με τα κείμενα του Poe. Έπειτα, κατόπιν θανάτου, οι έρευνες απέδειξαν ότι ο Πιμ είχε τουλάχιστον 300 επανεκδόσεις μέχρι προσφάτως.

Ο δεύτερος άνδρας ήταν ο Ιούλιος Βερν, θερμός θαυμαστής το Poe. Μάλιστα δανειζόταν στοιχεία και ιδέες από έργα του για να μετουσιωθούν στα κλασσικά του. Στη συγκεκριμένη περίπτωση κατασκεύασε το δικό του περίτεχνο βιβλίο με τον τίτλο «Η Σφίγγα των Πάγων» (1897) σε δύο τόμους, ως συνέχεια του «The Narrative of Arthur Gordon Pym of Nantucket». Ο Βερν αναπλάθει μια περιπέτεια αναζήτησης από εκεί που την άφησε ο Πιμ, με ρεαλιστικές περιγραφές και δίνει τις απαντήσεις που δε δόθηκαν από τον Poe. Διαφωτιστικό είναι το γράμμα προς τον εκδότη του, όπου μιλάει για το έργο του και το πώς προχώρησε πέρα από τον Poe, αλλά και την ανάγκη του να το αφιερώσει σε εκείνον, σύμφωνα με τις αναφορές του Beaver (σελ 385-386). Αν θελήσει οποιοσδήποτε θα

ανακαλύψει αρκετούς που δοκίμασαν να προβούν σε εναλλακτικές συνέχεις της ιστορίας και παραλλαγές. Ας επιτραπεί μια σύντομη αναφορά στον Howard Phillips Lovecraft (1890-1937), συγγραφέα ασυνήθιστων ιστοριών τρόμου και φαντασίας. Είχε παραδεχτεί πως ο Poe ήταν μεγάλη επιρροή στα κείμενά του και είναι πασιφανής η μετέπειτα ενέργεια που μετέδωσε η κοσμολογία του Lovecraft σε καλλιτέχνες του σήμερα. Η ακολουθία αυτή δεν είναι τυχαία και συμπτωματική. Χωρίς τον Poe θα υπήρχε η θεία τροφή και η ενθάρρυνση για τους επόμενους; Αυτονόητα όχι.

7.4. Ο Τέταρτος τοίχος

Κάθε καλλιτέχνης, δημιουργός από τον αρχαίο κόσμο ως τον προηγούμενο αιώνα άφησε το σημάδι του, αλλά ελάχιστοι αποτέλεσαν ένα παράξενο πρότυπο. Ο Poe είναι μια ιδιάζουσα περίπτωση. Η επίδρασή του είναι άκρως σουρεαλιστική. Αρχικά η ανακάλυψή του μεταδόθηκε ως πνεύμα σε όσους αγάπησαν την απεικόνισή του ως τραγικού ποιητή και η μυθοπλασία του διαμόρφωσε τις επόμενες φυλές ενθουσιασμένων. Ενώ άρχισε με τον πεζό λόγο, την ποίηση και τη ζωγραφική του Ντελακρούα, του Γκογκέν, τον Μαξ Ερνστ, τον Μαγκρίτ και τον Νταλί, έντυσε μουσικά κομμάτια, μεταδόθηκε στο ραδιόφωνο, ενέπνευσε σατιρικά άρθρα, αποτυπώθηκε σε σουβενίρ, διασκευάστηκε σε κόμικς, προωθήθηκε σε βιντεοπαιχνίδια, πουλήθηκε ως επιτραπέζιο παιχνίδι, δωμάτιο απόδρασης, έγινε λέσχη, λογότυπο εταιριών, τα διάσημα Βραβεία «Εντγκαρ Άλλαν Πόε» για τους καλύτερους δημιουργούς ιστοριών μυστηρίου, κάποια από τα σπίτια του έγιναν μουσεία, ξεπετάχτηκαν μιμητές που υποστήριζαν ότι επικοινωνούσαν με το πνεύμα του. Ο William Friedman (1891-1969), διάσημος κρυπτογράφος, διάβασε τον Χρυσό Σκαραβαίο παιδί και θέλησε να ασχοληθεί με την κρυπτογραφία. Ο Poe συνόδευσε με την αύρα του νέα κείμενα ως επισκέπτης και πρωταγωνιστής και εξακολουθεί αδιάλειπτα να εμφανίζεται σε κάθε μέσο που μπορεί να τον προβάλει. Πρέπει να αναφερθεί πως αρκετές φορές η υπερβολική αναγνώριση οδήγησε σε άνοστες, αναίτιες και εγκληματικές απεικονίσεις σε σημείο εξευτελισμού. Η κακοποίηση είναι επακόλουθο της ορμητικής αφαίμαξης της ζωής του Poe και της βιβλιογραφίας του για εύκολο κέρδος. Ωστόσο είναι τόσο ισχυρή η εικόνα του ως σύμβολο που οι κενές προβολές αρκετών επιτήδειων δεν έχουν προκαλέσει ρήγμα στα θεμέλια του κοσμικού οικοδομήματος το οποίο έχτισε ψυχή και πνεύμα. Ο όγκος της εργασίας του βρήκε επί το πλείστον συγκεκριμένο μέσο για να διαδοθεί. Το θέατρο και το γέννημα της βιομηχανικής επανάστασης, ο κινηματογράφος, με το παράγωγο του, την τηλεόραση,

κατέλαβε τα ηνία. Για ποιον λόγο; Επειδή ήταν πιο εύκολο. Ο τέταρτος τοίχος έχει άπειρες δυνατότητες. Ο αναγνώστης εμβαθύνει με τη μελέτη πάντοτε μόνος του. Το μυαλό αναπαράγει σταδιακά τη γραφή αλλά η υπεροχή της νοητικής επιφάνειας στο θέατρο και την έβδομη τέχνη ανάμεσα στη παραγόμενη εικόνα και τον θεατή δημιουργεί μια υπερβατική και ακατανόητη ατμόσφαιρα. Οι αισθήσεις εθίζονται. Η συνεργασία του ήχου και εικόνας, της μουσικής, των χρωμάτων και της δομής είναι το επίτευγμα που κλέβει την παράσταση. Πρέπει να τονιστεί ότι είναι οξύμωρο μιας και τα κριτικά δοκίμια του Ροε έπαιξαν τον ρόλο τους στην εξέλιξη του κινηματογράφου. Η θεωρία του απαιτούσε πως το διήγημα πρέπει να διαθέτει σύνθεση. Τα στοιχεία συνεργάζονται για την τελική έκβαση. Τα αφηγήματά του είτε από τύχη είτε από σκοπιμότητα έπεσαν στα χέρια παραγωγών, σεναριογράφων, σκηνοθετών. Ο καθένας από αυτούς επιλέγει μεμονωμένα ή συνδυαστικά αυτό που θα χρειαστεί για να μετουσιωθεί σε εικόνα. Άλλοτε η ιστορία μεταφέρεται επακριβώς και άλλες φορές διασκευάζεται βάνουσα ή κατακερματίζεται. Ντοκιμαντέρ, ταινίες, σειρές με τη σειρά τους ανεβοκατεβάζουν το ποιον του Ροε. Υπάρχει πειραματισμός και τιμητική προβολή. Ήταν πρωταγωνιστής και κομπάρσος. Πάντοτε όμως βρίσκεται εκεί μέσω των λέξεων. Διάλογοι και ονόματα αποτυπώθηκαν στη δομή ή αναγέννησαν νέα συστατικά στη λειτουργία των ταινιών. Οποιοσδήποτε εάν θελήσει να σκαλίσει το διαδίκτυο θα ανακαλύψει τις δεκάδες μεταφορές στα νέα μέσα. Ορισμένα διηγήματα είναι στη κορυφή ίσως λόγω θέματος και άλλα έχουν περιορισμένες διασκευές. Τι συνεπάγεται αυτό; Η εκτίμηση προς το πρόσωπό του είναι χωρίς περιστροφές θεμελιώδης. Ο Ροε είναι ανεξάντλητος λόγω πρωτοτυπίας και ο κάθε δημιουργός με δέος επιλέγει την πρώτη ύλη.

Χρειάζεται να γίνει αναφορά σε συγκεκριμένα παραδείγματα που αποτέλεσαν με τον τρόπο τους σταθμό στην προσέγγιση. Αρχικά ήταν η εποχή του Ντέιβιντ Γουόρκ Γκρίφιθ (David Wark Griffith, 1875-1948). Ο Γκρίφιθ είναι ένας από τους πρωτοπόρους του κινηματογράφου, σκηνοθέτης και μέλος της ομάδας που ίδρυσε την Αμερικάνικη ακαδημία κινηματογράφου. Το 1909 σκηνοθετεί μια ταινία μικρού μήκους στις αρχές του βωβού κινηματογράφου έχοντας ως τίτλο το ονοματεπώνυμο του Ροε. Πρόκειται για βιογραφικό ντοκιμαντέρ με σκοπό να τιμήσει τα εκατό χρόνια από τη γέννησή του. Υπήρχε κάτι παράτυπο στον τίτλο. Το μεσαίο όνομα Allan γράφτηκε με e αντί του σωστού a. Η ιστορία επικεντρώνεται στη σχέση του συγγραφέα με τη σύζυγο του το διάστημα που είναι άρρωστη. Ένα κοράκι εμφανίζεται και δίνει την έμπνευση για το διάσημο ποίημα του. Προσπαθεί να το πουλήσει σε εκδότες. Τελικά με κόπο κάποιος το δέχεται. Με τα λιγοστά χρήματα αγοράζει τρόφιμα και φάρμακα. Γυρίζει σπίτι χαρούμενος, αλλά ενώ τα δείχνει στη γυναίκα του συνειδητοποιεί πως έχει πεθάνει. Η ταινία κλείνει με τον Ροε να κλαίει πάνω από το σώμα

της. Λίγα χρόνια μετά επανέρχεται. Το 1914 το διήγημα «Μαρτυριάρα Καρδιά» και το ποίημα «Annabel Lee» μετατρέπεται σε μεγάλου μήκους ταινία.

Όπως ήταν αναμενόμενο, ο Poe ήταν πια ένα κομμάτι της κουλτούρας. Τα έργα του αντιγράφηκαν, αναπαράχθηκαν, ενσωματώθηκαν στις τέχνες. Ο συγγραφέας ως προσωπικότητα είχε εξάψει τις γενεές. Ήταν αφηγητής, συνδετικός κρίκος σε κόμικς, βιβλία, και άλλα μέσα. Εμφανίστηκε ως χαρακτήρας ή μορφή επί αυτού. Στο *Crown Comics #1* (Golfing Inc., 1945) είναι επιβάτης ενός πλοίου στην ιστορία που διαδραματίζεται. Στο *Batman: Nevermore* (DC Comics, June-Oct. 2003) ο Batman συμμαχεί με τον Poe στην επίλυση μιας σειράς φόνων. Στη λογοτεχνία για παράδειγμα βλέπουμε επίσης ότι δεν υπάρχουν όρια και φραγμοί. Στο "When It Was Moonlight" (1940) ο Poe αναλαμβάνει μια υπόθεση και αντιμετωπίζει ένα βαμπίρ. Η ιστορία "The Man Who Collected Poe" μιλά για έναν φανατικό συλλέκτη ο οποίος ζωντανεύει και κρατάει αιχμάλωτο τον Poe, ώστε να γράφει νέα διηγήματα. Στο manga *Bungou Stray Dogs* (2012) είναι ντετέκτιβ και συγγραφέας. Το *The Pale Blue Eye* (2003) είναι μια νουβέλα μυστηρίου και αφορά την επίλυση εγκλημάτων στο West Point (1930) με τον νεαρό Poe ως υποψήφιο στρατιώτη. Το έργο μάλιστα διασκευάστηκε σε ταινία και προβλήθηκε το 2022 στο καλωδιακό δίκτυο του *Netflix*. Η αναζήτηση είναι εξαντλητική, ένας μαραθώνιος με ατελείωτες δημιουργικές στάσεις. Αναφέρθηκε νωρίτερα ότι κάποια από τα έργα του είχαν κατά επανάληψη ενταχθεί στη κουλτούρα ως φαινόμενο.

Το «Κοράκι» για παράδειγμα ανταποκρίθηκε στην ψυχεδελική νοοτροπία αρκετών μουσικών συγκροτημάτων. Το περιοδικό *Mad* (1954) εκτυπώνει στο τεύχος Μαρτίου το ποίημα. Το 1960 στο κόμικς της Disney, *Donald Duck*, τα διάσημα ανίψια παίζουν με ένα κοράκι που επαναλαμβάνει τη λέξη *Nevermore*. Στο έβδομο βιβλίο της σειράς «*Lemony Snicket's A Series of Unfortunate Events, The Vile Village*» (2001) ένα δέντρο με κοράκια ονομάζεται *Nevermore Tree*. Στη σειρά κόμικς *Sandman* του Neil Gaiman ένα κοράκι караδοκεί και ξεστομίζει *Nevermore*. Στο σελλιλόντ υπάρχουν αναρίθμητες περιπτώσεις: από το 1915 η βωβή ταινία ως βιογραφία του Poe, το 1983 στη ταινία *Dead Zone*, ο καθηγητής πρωταγωνιστής μιλάει για το ποίημα. Πιο πρόσφατα ο ηθοποιός Sylvester Stallone σε σκηνή της ταινίας *The Expendables* (2010) ολοκληρώνει τατουάζ με τη μορφή του κορακιού. Ο μεγάλος αντίπαλος, η τηλεόραση, είναι αστείρευτη. Από τους *Simpsons* και την βερσιόν του Κορακιού, στη σειρά *The Addams Family* (1964) η κόρη Μορτίσια νανουρίζεται από το ρυθμικό ποίημα. Πιο πρόσφατα το έτος 2022 προβλήθηκε η σειρά *Wednesday* με ηρωίδα την κόρη της οικογένειας *Addams Family* η οποία είναι φοιτήτρια στην ιδιωτική σχολή *Nevermore* και ανακαλύπτει μια κρυφή λέσχη σε μια κρύπτη όπου ανοίγει ένας μοχλός σε

άγαλμα του Poe. Στον πρώτο και δεύτερο κύκλο επιστημονικής φαντασίας *Altered carbon* ενός μεταγενέστερου κόσμου τεχνολογικής υπέρβασης, ο ιδιοκτήτης ενός ξενοδοχείου, *The Nevermore Hotel*, είναι ψηφιακή εικόνα τεχνητής νοημοσύνης με τα χαρακτηριστικά του Poe. Και δεν είναι μόνο αυτά. Ένα ετήσιο συνέδριο φαντασίας πραγματοποιείται στην πόλη του Poe, στη Βιρτζίνια, και ονομάζεται *RavenCon* προς τιμή του.

Χρειάζεται μια πολυσέλιδη αναφορά στα δείγματα κουλτούρας η οποία θα αποτελούσε μια επιπλέον εργασία. Το ζητούμενο δεν είναι να αποδεχτούν οι αμαθείς και άπιστοι το πώς γιγαντώθηκε η φυσιογνωμία του τα τελευταία εκατό χρόνια. Στο αποτέλεσμα συνέβαλε η εμφάνιση των νέων μέσων που έβγαλε από την απομόνωση αυτόν τον άμοιρο και εξαθλιωμένο πρόδρομο, έναν απόλυτα αφοσιωμένο τεχνίτη στο είδος. Ας περάσουμε σε μια ξεχωριστή αναφορά δύο ατόμων που άφησαν το στίγμα τους σε μια καλτ παραγωγή επτά ταινιών.

7.5. Ο Πόε μέσα από τα μάτια του Ρότζερ Κόρμαν και του Βίνσεντ Πράις

Τι το ιδιαίτερο μπορεί να έχουν οι ταινίες Β' διαλογής απέναντι στους αθάνατους Φεντερίκο Φελίνι, τον Ζαν-Λικ Γκοντάρ (*Vivre sa vie*, 1962), τον Φρανσουά Τρυφώ (*Fahrenheit 451*, 1966). Μάλιστα στο τελευταίο, το οποίο βασίζεται στο ομότιτλο βιβλίο, ο ήρωας στο τέλος διαβάζει το «*Tales of Mystery & Imagination*» του Poe. Ο Roger Corman και ο Vincent Price αποτέλεσαν ένα παραγωγικό δίδυμο. Ο Price (1911 -1993) ήταν γόνος εύπορης οικογένειας, απόφοιτος του Yale στην Ιστορία της Τέχνης και θεωρείται από τα ιερά τέρατα του κινηματογράφου. Ο Corman (1926) θεωρείται πρωτεργάτης του ανεξάρτητου σινεμά, ήταν υπεύθυνος στις ΗΠΑ για τη διανομή πολλών ξένων σκηνοθετών, αλλά και ενέπνευσε δεκάδες νεότερους. Η ζωή του είναι γεμάτη αλλά εδώ επικεντρωνόμαστε στη δεκαετία του 60 και το στούντιο AIP που με τα μηδαμινά μπάζετ έδωσε στέγη στη δημιουργία των ταινιών από τα έργα του Poe.

The Fall of the House of Usher (1960) ήταν η πρώτη στη σειρά και αναπάντεχη επιτυχία. Όλα τα γνώριμα στοιχεία του Poe είναι εμφανή. Το στοιχειωμένο κάστρο, κρυφά περάσματα, η άρρωστη και τρωτή γυναίκα. Η έγχρωμη ταινία και τα σκηνικά δίνουν μια Ευρωπαϊκή αισθητική στο σύνολο του φιλμ. Η οικονομική επιτυχία οδήγησε στη δεύτερη ταινία *The Pit and the Pendulum* (1961) που διασκευάζει εν μέρει το γνωστό διήγημα με τρομερή επιτυχία. *The Premature Burial* (1962) ήταν παραγωγή εκτός AIP και τη συμμετοχή του Price λόγω της επιμονής του Corman για μεγαλύτερο έλεγχο. Ακολουθεί το *Tales of*

Terror (1962) με χαμηλό προϋπολογισμό, όπως οι προηγούμενες, και σύντομο πλάνο γυρισμάτων. Πρόκειται για μια ανθολογία, τρεις από τις ιστορίες του Poe, η «Morella», «The Black Cat», «The Case of M. Valdemar» με τον Vincent Price να αναλαμβάνει τρεις ρόλους και το κωμικό στοιχείο ενσωματώνεται στη μακάβρια ατμόσφαιρα. *The Raven* (1963) είναι μια κωμική αποκλίνουσα με τη μάχη δύο μάγων Vincent Price και Boris Karloff και έναν νεαρό Jack Nicholson, φθηνά εφέ, ευτράπελα και αυτοσχεδιασμούς. Το *The Masque of the Red Death* (1964) και *The Tomb of Ligeia* (1964) είναι το τελευταίο δείγμα της σειράς ταινιών που βασίζονται ελάχιστα στο αρχικό κείμενο. Ο κύκλος του Poe, όπως ονομάστηκαν οι παραπάνω ταινίες, είναι ένα απειροελάχιστο σημείο στη σινεματική ενσυναίσθηση. Βεβαίως υπήρχαν καλύτερες παραγωγές και διασκευές, πιο λεπτομερείς απεικονίσεις αλλά συναισθηματικά και πολιτισμικά άφησαν το στίγμα τους περισσότερο από άλλες προσεγγίσεις. Η κουλτούρα τους οφείλεται στους ανθρώπους που συμμετείχαν, με αποτέλεσμα σήμερα να έχουν αποτελέσει μέρος της καλλιτεχνικής παράδοσης και ιστορίας του κινηματογράφου. Τι θα είχε να πει ο Poe για όλα αυτά; Μπορεί να γελούσε ή να ευχαριστιόταν μια προβολή απολαμβάνοντας ένα κουτί ποπ κορν ή απλώς θα τους έτρεχε στα δικαστήρια. Εκτός αν τα χρήματα και η δόξα που πάντα προσδοκούσε ήταν υπεραρκετά για να υπερνικήσουν το φρόνημα του.

7.6. Συμπέρασμα

Οι επίδοξοι, αδυσώπητοι και ευγενείς, καλοπροαίρετοι και αμερόληπτοι θέλησαν να γνωρίσουν, να εξερευνήσουν, να οικειοποιηθούν, να βιώσουν εν μέρει ή πλήρως το έργο του Poe. Ο ίδιος δε θα μπορούσε να φανταστεί στο ελάχιστο την επίδραση που θα προκαλούσε το υλικό του. Αδημονούσε για την αναγνώριση, αποζητούσε τα οφέλη της υλικής και κοινωνικής ανταπόκρισης. Αντί αυτού βρήκε τους δαίμονες που έμελλε να καιροφυλακτούν από τη γέννηση του. Αυτά τα πλάσματα γεννήθηκαν από τη ζωή ή τη φαντασία του; Όλα είναι κομμάτια στο πάζλ που συνθέτουν την εικόνα του ανθρώπου, όπως απεικονιζόταν στις φωτογραφίες της εποχής του. Η οξύτητα του πνεύματός του ήταν μοναδική, όπως και τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά του, όλα δοσμένα σε υπερβολικούς τόνους: Ταλαντούχος, πολυάσχολος, εξερευνητής του άγνωστου, βουτούσε χωρίς σκέψη στο σκοτάδι, επιθυμούσε να ενταχθεί με εκείνους που αποστρεφόταν. Το μέλλον είναι άγνωστο μα εκείνος θέλησε να γράψει το δικό του αθέλητα και να το εγκαταλείψει στο αποκορύφωμα, όπως τα αιώνια κείμενα του.

Ήταν θαρραλέος ή δειλός που κρυβόταν πίσω από το μελάνι και το χαρτί; Το σίγουρο είναι πως προκάλεσε μια νέα έκρηξη στον υπάρχοντα κόσμο που γεννήθηκε. Η εσωτερική του ενέργεια ήταν ατίθαση και διασπάστηκε σε δεκάδες διακλαδώσεις καλλιτεχνικών επιτευγμάτων. Το συντηρητικό περιβάλλον δεν χαλιναγώγησε το ταλέντο και από πλευράς του επέλεξε τη σύγκρουση. Το τέλος του ήρθε κοφτά αλλά ως λογικό επακόλουθο στην παροδική μας φύση. Η μορφή του απεναντίας αναγεννήθηκε προς όφελος των υπολοίπων. Ο θάνατος και η ζωή ως έννοιες δεν είχαν ποτέ τους αποσυνδεθεί για τον Ροε αφήνοντας το καλύτερο τέχνασμά του για το τέλος.

Η σύντομη ζωή του Ροε έδωσε ένα ποικίλο και βαθυστόχαστο έργο από οπουδήποτε κι αν εντυφούσες να συσχετιστείς μαζί του. Η ιστορία που ακολουθεί θα μπορούσε να είναι μία από εκείνες που μόνο προσωπικά θα έστηνε μεθοδικά. Φυσικά δεν πρόκειται για χαμένο ανάγνωσμα. Οτιδήποτε εμφανίζεται αποτελεί παράτυπους κλώνους. Από σεβασμό και μόνο και με αρκετή προσπάθεια συστήθηκε η εργασία του διηγήματος με τη σκέψη να αναδείξει καίρια σημεία της γραφής του. Η αφήγηση σε πρώτο πρόσωπο ενός κορακιού, ένας άνδρας με αλλόκοτες συμπεριφορές προς το γυναικείο φίλο, η συναισθηματική ατμόσφαιρα μυστηρίου και ψυχολογικού τρόμου στους τέσσερις τοίχους ενός οικοδομήματος που συσχετίζεται με τον ιδιοκτήτη. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται είναι τοποθετημένα σύμφωνα με τον συγγραφέα και κλείνουν με τον ιδιοφυή τρόπο της κορύφωσης για το ποιος είναι πραγματικός νικητής. Έχουμε την εσωτερική σύγκρουση του ιατρού, τη λογική και την υπερβολή, ένα βοηθό που ίσως να είναι η φωνή της λογικής ή μια παρωδία ενός αντιήρωα με αμφίβολα κίνητρα. Μαρτυρεί τα γεγονότα αλλά αδυνατεί να βοηθήσει για το συμφέρον του καλού. Τέλος, η ύπαρξη της γυναίκας, ένα στοιχείο μόνιμο σύμβολο στα έργα του Ροε, προκαλεί λόγω φύσης και δέχεται τις συνέπειες. Ακόμη και το μικρό κουτί με τα αιματοβαμμένα δόντια συμβολίζει το σκεύος που μεταφέρει τον νεκρό στην αντίπερα όχθη. Μόνο που η διατήρηση αυτών είναι μια απόπειρα νεκρανάστασης ή αποβολής του φυσικού και επερχόμενου θανάτου.

Αποδείχτηκε ότι χρειάζεται ικανότητα και ταλέντο που μόνο ο αείμνηστος Ροε κατείχε αλλά το αφήγημα δοκιμάζει να πλησιάσει στο ύφος και τις τεχνικές με προθυμία και εύχεται να δώσει την ανάγνωση που του αξίζει. Από κει και πέρα στη σύγχρονη και αλόγιστη εποχή ενός καινούργιου αιώνα η αξία του αφηγήματος κρίνεται από συμπτώσεις και συγκυρίες τέτοιες που θα έτριζαν τα κόκαλα του Ροε. Το κείμενο, ας πούμε με μια ευκολία, εισχωρεί στην αλυσίδα των παράγωγων προϊόντων. «Το ξύλινο κουτί» μπορεί να μεταφερθεί στο θέατρο ως μέρος μιας ανθολογίας ή κομμάτι σε φρικιαστική μορφή Γκραν Γκινιόλ. Είναι θεμιτό να κινηματογραφηθεί σε τηλεοπτικό επεισόδιο σειράς μυστηρίου ή μικρού μήκους

ταινία για φεστιβάλ και διαδικτυακά σάιτ, να ηχογραφηθεί και να ακουστεί σε ψηφιακό ράδιο, να γίνει μπλουζάκι με την εικόνα ενός φλεγματικά ήρεμου γιατρού με λερωμένα από το αίμα χέρια, τρισδιάστατες κούκλες, καρτούν ή κόμικς ως γραφική νουβέλα, μέρος παιχνιδιού με κάρτες, επιτραπέζιο, δωμάτιο απόδρασης από το δωμάτιο του οδοντίατρου και ένα ρομποτικό κέλυφος κορακιού να παραδοκεί, σατιρικό κείμενο με κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις, μιούζικαλ, συζήτηση σε επιστημονικό συνέδριο, αλληγορία και καταγγελία του συστήματος, ανέκδοτο, πίνακας ζωγραφικής, γλυπτό, τρισδιάστατη εκτύπωση, σουβενίρ, στίχοι σε τραγούδι, χαϊκού ποίημα, αναφορά σε podcast και στο απώτερο μέλλον να αναδυθεί μια τέχνη την υπόσταση της οποίας πρωτίτερα αγνοούσαν όλοι εκτός του καλλιτέχνη που θα της δώσει πνοή.

B. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

1. Εισαγωγή

Στις επόμενες σελίδες πρόκειται να αναδιπλωθεί ένα αφήγημα ως το δημιουργικό κομμάτι της εργασίας. Είναι μια σύντομη ιστορία στα πρότυπα του Poe. Διαδραματίζεται στη σημερινή εποχή αλλά διαθέτει όλα τα τεχνάσματα του συγγραφέα που δίνουν το μοναδικό του ύφος. Καταρχάς έχουμε τη πρωτοπρόσωπη αφήγηση ενός εκ των δύο πρωταγωνιστών. Για την ακρίβεια είναι ο μάρτυρας και καλός φίλος του δεύτερου ο οποίος προβαίνει σε ανάρμοστα εγκλήματα μακάβριας φύσης, για να ολοκληρώσει το παρανοϊκό του σχέδιο . Σημαντική είναι η επιλογή ενός πλάσματος μη ανθρώπινου το οποίο θα αντιληφθείτε καθώς γίνεται η ανάγνωση. Οι χώροι που διαδραματίζονται είναι εσωτερικοί για να αποδώσουν την αγωνία των θυμάτων και τη ψευδαίσθηση στην οποία βυθίζεται ο εγκληματίας. Η ύπαρξη της γυναίκας συμπληρώνει το απαραίτητο στοιχείο σύμφωνα με το κατεστημένο του Poe ως εξειδικευμένη φυσιογνωμία με προδιαγεγραμμένο πεπρωμένο. Η άσκηση αποσκοπεί να προβάλει τα στοιχεία που κυριαρχούν στα αυθεντικά κείμενα του συγγραφέα, όχι ως συγκριτικό μέσο, αλλά ως μια συμβολική παράθεση όσων των χαρακτηρίζουν για να τον τιμήσουν προφανώς, αλλά και να αποδείξουν βασικά ότι εμείς οι υπόλοιποι θα είμαστε απλώς περαστικοί ταξιδιώτες στο σύμπαν που έπλασε. Η γοτθική ατμόσφαιρα, οι σκιώδεις χώροι, η παράλογη αντίληψη, η ομορφιά αυτού που πρόκειται να συντριβεί κυριαρχούν μέχρι το φινάλε όπου αποκαλύπτεται η διάθεση του ενόχου.

2. Διήγημα

2.1. Το Ξύλινο Κουτί

Από τη φύση μου είμαι φλύαρος και αδημονώ να περιγράψω τα γεγονότα αυτής της ιστορίας, παντοτινός μάρτυρας των πράξεων του αφέντη μου. Η θέση μου εξάλλου ήταν δίπλα του, μια θερμή αχτίδα βουβής αποδοχής, ένας συνοδοιπόρος στο απόκρυφο δρόμο της ζωής. Το πώς βρέθηκα εκεί έχει ξεχαστεί εξάλλου. Είναι ανόητο να καταφύγω στην πρώτη μας συνάντηση. Είναι άλλωστε τα επερχόμενα που δυνάμωσαν το δεσμό μας. Εκείνος ως ενεργός νους και εγώ από τη μεριά μου ένας αποδέκτης με σιωπηλή κρίση, ένας προστάτης μυστικών καλυπτόμενα από το υποτιμητικό παρουσιαστικό μου. Και όμως αυτός ο άνδρας βρήκε στα χαρακτηριστικά μου την εμπιστοσύνη και αγκάλιασε όσα οι άλλοι χλεύασαν. Πράγματι, είναι λόγος σοβαρός ώστε να εκφράσω τη συμπάθεια μου, εγώ, ένα πλάσμα με σκυθρωπό βλέμμα και καρδιά σκοτεινή έχοντας μόνιμα τη διάθεση να παραδοκώ ως νεκρικός αγγελιοφόρος εκεί που ο θάνατος αρέσκει να διαβαίνει. Αν μη τι άλλο οι ζωές μας δέθηκαν μονομιάς από τις αλυσίδες του πεπρωμένου, σφυρηλατημένες από τους θεούς του αγνώστου. Η καταγωγή μου ταπεινή με χαρακτηριστικά ενός υπόδουλου βοηθού. Από την άλλη ο αφέντης διέθετε μια χαμένη αρχοντιά, όπως των παλιών ευγενών που έσβησαν εξαιτίας της ταχύτητας που ξεκληρίζει αδυσώπητα το παρελθόν από το υποσχόμενο μέλλον. Ωστόσο η σκληρή επιφάνεια της διαφορετικότητας κρύβει την ουσία της διάθεσης. Οι κανόνες της νομολογίας άδικα οριοθετούν τις αποστάσεις της κοινωνικής κλίμακας. Η καλοπροαίρετη προσδοκία πάντοτε τείνει να διαφύγει της προσποίησης. Μαγνητίζεται από το ακατανόητα αντίθετο και συγκλίνει στην πνευματική παρουσία όσων επιθυμούν τη φιλία. Μάλιστα, πρόκειται περί αυτού του συναισθήματος που στεγάζει τις ταπεινές ανάγκες για να απομακρύνει το φόβο της μοναξιάς.

Υπάρχουν ωκεανοί λέξεων που αποτυπώνουν το βάθος αυτής της σχέσης αλλά ήδη νιώθω ότι ξεφεύγω της ουσίας. Θεωρώ πως με αγνότητα εξήγησα την υποστήριξή μου δίχως αμφιβολία. Η αίσθηση καθήκοντος ήταν το μόνο που αρκούσε για τούτο τον κύριο και με χαρακτήρα πρόκειται να παραθέσω συνοπτικά τα γεγονότα έχοντας πάντοτε αντικειμενική θέση στην αφήγησή μου. Θα αναφέρομαι σε αυτόν ως αφέντη ή κύριο, γιατί με το πέρασμα των χρόνων κέρδισε τον τίτλο εκείνου που ασκεί την επιρροή του με μέτρο, από πράξεις ταξινομημένες σε βαθμίδες.

Ήρθε λοιπόν ο καιρός με τον αφέντη να φορτωθούμε τις αποσκευές και τα μυστικά για κάποιο άλλο μέρος. Η ζωή μας ήταν συνώνυμη ενός καταραμένου οδοιπόρου. Από

ανάγκη να σβήσουν τα βαριά ίχνη των προσχεδιασμένων σκοπών, αναζητούσαμε στέγη όσο μακριά απαιτούσε η λογική να αισθανθούμε ασφαλείς. Ποτέ κανείς δε βρήκε το ελάχιστο σημάδι παρά μόνο ξεθωριασμένες, μελανιασμένες υπόνοιες στις σελίδες των εφημερίδων. Κάθε πόλη ήταν φύλακας ανωνυμίας αλλά και πηγή ερεθισμάτων. Μόλις πρόσφατα βρέθηκε το ιδανικό κτίριο για το λειτούργημά του. Το κτίριο στην οδό Βοναπάρτη έμοιαζε ιδανικό, αντάξιο του χαρακτήρα του. Παλιό διώροφο του προηγούμενου αιώνα, το κάλυπτε το μουντό χρώμα της ιστορίας όσων κατοίκησαν στο εσωτερικό του. Το έδαφος γύρω από τα θεμέλια ήταν ομιχλώδες, τα δέντρα στο πίσω μέρος της αυλής ξεπρόβαλαν σαν εξαθλιωμένο σκηνικό. Όσο για το σπίτι, έμοιαζε με σκοτεινό πρόσωπο που σε κοιτάει ψυχρά, ένα ακέφαλο πλάσμα που προεξέχει από το υγρό χρώμα και με επιμονή στέκεται υπομονετικά καταπίνοντας όσους διαβάτες πλανευτούν από τα εσώψυχα του. Ήταν μια οπτασία βιβλική, ένα παλάτι όασης στα μάτια του κυρίου αλλά το απόμακρο πλήθος με ψυχρότητα περνούσε το δρόμο έχοντας το φόβο πως κάτι θα έκλεβε την ψυχή τους εάν έριχναν μια ματιά. Με ευκολία πωλήθηκε και το χρηματικό ποσό ήταν δόλωμα για τον αγοραστή ώστε να λυτρωθεί ο τελευταίος κληρονόμος.

Ο αφέντης έκλεισε τη συμφωνία και για να μην προσελκύσουμε τη προσοχή των γειτόνων πήραμε προφυλάξεις. Μια ομάδα εργατών επισκεύασε τη φαγωμένη στέγη, αντικατέστησε τα τρυπημένα λούκια, έξυσε τους μουχλιασμένους τοίχους και τους έντυσε με αρ ντεκό αισθητική, έτριψε τα φαγωμένα πατώματα, έδωσε χρώμα και κομψότητα. Η θλίψη και η κατάπτωση εξανεμίστηκαν και το ιστορικό μεγαλείο αναγεννήθηκε στην οικία που κάποτε με ρίγος απέφευγαν οι κάτοικοι του δρόμου. Ο κύριος ήταν έτοιμος να φανερωθεί ως εγκάρδιος τύπος, λάτρης των τεχνών, έχοντας κλασικούς τρόπους, πολυπράγμων και με ευρύτητα γνώσεων. Ήταν απόκοσμη ψυχή, ένας νους βυθισμένος σε μυστικιστικές γνώσεις που μόνο λίγοι τολμούσαν να εξερευνήσουν. Το ντύσιμό του ήταν προσεγμένο όλες τις ώρες και κάτω από τη λευκή στολή του διέκρινες ένα από τα δεκάδες παπιγιόν που κοσμούσαν τον λαιμό του. Τα χαρακτηριστικά του βέβαια ήταν αλησμόνητα. Μάτια σκούρα ασκούσαν μια υπνωτιστική δύναμη και οι γραμμές του κρανίου του έδεναν πίσω από ένα πνεύμα ακατανόητο. Τα μαλλιά του πλούσια ανέμιζαν και λες μια γαλάζια λάμψη τύλιγε σαν φωτοστέφανο στη κορυφή με αταίριαστο τρόπο. Ένα χέρι χωρίς ύλη, φερμένο από τον κάτω κόσμο άφηνε σε κάθε χάδι το σημάδι της αποκάλυψης ως στέμμα. Όλα ήταν καταχωνιασμένα σε μια μάσκα συναισθηματικής πραότητας και μόνο εγώ γνώριζα την έσχατη απανθρωπιά του.

Ωστόσο είχε εκπαιδευτεί προσεκτικά και πολύ γρήγορα έγινε ζηλευτό παράδειγμα στους ανυποψίαστους πολίτες και τα θαυμαστά τους σχόλια διαδόθηκαν αστραπιαία για τον οδοντίατρο με το φλεγματικό χιούμορ και τη χρυσή καρδιά. Η φήμη του ήταν αναγκαίο κακό,

μέρος του σχεδίου του. Διατηρούσε μια εξωφρενική ηρεμία κατά τη διάρκεια εργασίας του και άτομα κάθε ηλικίας εμπιστεύονταν τα λεπτεπίλεπτα δάχτυλα ενώ έσφιγγαν το μέταλλο στο εσωτερικό του στόματος. Πάντοτε έπλενε τα χέρια με αρωματισμένο σαπούνι και αφού τα κάλυπτε με γάντια βυθιζόταν απερίσπαστος στην ανασκαφή και την αποκάλυψη όσων έκρυβαν εκεί βαθιά. Γιατί άλλωστε με το που διακρίνονταν οι σειρές με δόντια, ο κύριος λες και διάβαζε το μυαλό τους. Καθισμένοι σιωπηλά στη καρέκλα, με τα μάτια στο ψυχρό φως της λάμπας, περίμεναν με κομμένη την ανάσα όσο εκείνος ψαχούλευε το σκοτάδι. Μικρά παιδιά, κύριοι με κοστούμι, γυναίκες που χαχάνιζαν, ανάσες που μύριζαν, τρύπες που ανοιγόκλειναν σε συγχρονισμό με τα συναισθήματα και τις σκέψεις. Όλα ήταν ολοκάθαρα για τον αφέντη. Ένα σπασμένο δόντι, σαπισμένο κομμάτι από το χθεσινό δείπνο, κιτρινάδα από τον καπνό, πληγές από επιπόλαια μασήματα και αδιαφορία. Αντιλαμβανόταν την πραγματικότητα πίσω από την υποκρισία ενός ενδύματος και τις προσποιητές κουβέντες. Ήταν μια ενασχόληση δίχως συναίσθημα · άλλωστε και όλο αυτό ήταν απλώς η πρόφαση για την αναζήτηση.

Μάλιστα, περί αυτού επρόκειτο. Ήταν ταλαντούχος, ένας αρχαίος μάγος που έδωχνε το πόνο και μεταμόρφωνε την ασχήμια με τα ιατρικά του σκευάσματα. Ενώσω εργαζόταν μελετούσα τις κινήσεις του χωρίς να αποκρύψω ότι βαθύτατα εκτιμούσα το δικαίωμα που απέκτησα να παρευρίσκομαι κοντά του. Η επιτυχία και τα σχόλια εγκωμιασμού ήταν ένα φευγαλέο φτερούγισμα μιας και η αποστολή του ήταν η αναζήτηση του δέους, η αποκάλυψη ανεκτίμητου θησαυρού. Η συναισθηματική του αβρότητα απελευθερώνόταν μόλις το εκλεπτυσμένο του μάτι αναγνώριζε το πολύτιμο πετράδι από σμάλτο. Το ενδιαφέρον του ήταν συγκεκριμένο και μόνο οι γυναίκες νεαρής ηλικίας μπορούσαν να τον ικανοποιήσουν. Η κοινωνική τάξη δεν είχε διόλου σημασία. Όταν το βλέμμα του γινόταν δαιμονικό, ολόιδιο ενός αρπακτικού που ετοιμάζεται να χιμήξει στο αθώο θύμα και να γευτεί τις σάρκες του, ένα ρίγος διαπερνούσε τη ραχοκοκαλιά μου ως σημάδι της μοίρας που προκαθόριζε το άτυχο πλάσμα.

Κολάκευε σύμφωνα με τους κανόνες συμπεριφοράς του σαβουάρ βιβρ σε βαθμό που ήταν αδύνατον να αγνοήσουν και οι πιο σεμνότερες. Εξυμνούσε την τελειότητα των άκρων και χωρίς να προδώσει τη καταστροφική συνέχεια έφερνε τη γυναίκα σε αποχαύνωση με τη χρήση ενός μείγματος αερίου δικής του επινόησης. Η ποσότητα ήταν ελάχιστη για να επιφέρει αδυναμία αλλά οι αισθήσεις να είναι ενεργές, γιατί την στιγμή που πάσχιζε να αποκτήσει τα λάφυρα ηδονίζονταν με την απεγνωσμένη κραυγή που άδικα προσπαθούσε να ελευθερωθεί από τα δερμάτινα δεσμά της ιατρικής καρέκλας. Πίσω από την κλειδωμένη πόρτα του ιατρείου, στο δωμάτιο με τις πράσινες ταπετσαρίες, όπου είχαν καθίσει

εκατοντάδες, ο θάνατος διάλεγε χαιρέκακα. Ο τροχός έπνιγε τις ανέλπιστες φωνές που τόσο μελωδικά συνόδευαν τον πρόλογο αυτού του ερωτευμένου άνδρα με τούτα τα μικροσκοπικά πραγματάκια. Το θύμα ήταν ζωντανό όσο αποσπούσε το οστό που φύτεωνε στην κοιλότητά του στόματος. Ορισμένες γυναίκες έχαναν τη ζωή τους από την ένταση του φόβου με την καρδιά να προδίδει το σώμα και οι πιο άτυχες δεχόντουσαν το τελειωτικό χτύπημα με ένα βάνασο εντοιχισμό. Κατέληγαν στο παλιό κελάρι το οποίο είχε μετατραπεί σε μυστική κρύπτη. Βαθιά στο έδαφος, το χώμα και οι πέτρες φιλοξενούσαν τις ζωντανές που πρόωρα ενταφιάζονταν μέχρι η τελευταία τους αναπνοή σβήσει.

Άφωνος επέστρεφε πίσω στο σαλόνι με τα βαριά δρύινα ράφια γεμάτα συλλεκτικά βιβλία, δεμένα στο χέρι από το καλύτερο δέρμα, και με βλέμμα παγερό καθόταν στην αγαπημένη του πολυθρόνα από αιγυπτιακό ύφασμα. Ένιωθα πως επρόκειτο για όνειρο αλλά όταν έτεινε το χέρι του επιτακτικά ξυπνούσα. Είχα επίγνωση της συμμετοχής μου, ο έμπιστος κλειδοκράτορας της φρικώδους λειψανοθήκης. Τα δάκτυλα κροτάλιζαν για το κλειδί που έκρυβα ακοίμητος φρουρός μέχρι η τελευταία μου μεταθανάτια αναπνοή αποδεσμεύσει τη θέση μου. Με λαιμαργία άνοιγε το κουτί, όμοιο με φέρετρο μινιατούρα που αντί για σαβανωμένες ψυχές φυλάκιζε τα γυαλισμένα δόντια λες και επρόκειτο για πολύτιμους λίθους βασιλικού στέμματος. Το βλέμμα του έμενε γαντζωμένο ανακατεύοντας σκανταλιάρικά τα κομμάτια ενός μακάβριου πάζλ. Πηγαινοέρχονταν στα ξύλινα τοιχώματα και ο κούφιος ήχος γαλήνευε την ορμή του, σχεδόν τον αποκοίμιζε. Μόλις η ικανοποίηση έτρεφε το πρόσωπο του αποκτούσε ένα κόκκινο χρώμα. Μονάχα τότε η αυτοκυριαρχία αποζητούσε να αφήσει προσωρινά τη μονομανία του μέχρι την επομένη που η ακόρεστη όρεξη θα τον κυριεύε. Όσο για μένα, δοκίμασα μάλιστα να τον λυτρώσω, μα δε θα αποτολμήσω να περιγράψω τη βίαιη αντίδραση του όμοια ενός οπιομανή. Είχα μια παρηγοριά ότι ο χρόνος θα γιάτρευε την εμμονή του και το ταλέντο του θα ήταν μόνο για καλοκάγαθα έργα. Η θέληση του ήταν ισχυρή και αδυνατούσε να δώσει μια νέα στροφή. Αντί αυτού η πόλη αυτή έμοιαζε να ικανοποιεί τα βίτσια του και πρόσφερε χωρίς περιορισμούς τα εφόδια. Τα επόμενα περίπου δύο χρόνια ζούσαμε με αυτόν τον τρόπο. Ανάμεσα στο φως και το σκοτάδι, την αναγέννηση και τη σήψη.

Ο τελευταίος χειμώνας ήταν αναπάντεχα σκληρός, ειδικά για τον κύριό μου. Λες και μια αρρώστια χειρότερη από την πανώλη έπεσε και οι άνθρωποι κλείστηκαν στα σπιτικά τους. Οι πελάτες λιγότεψαν σε σημείο να αναδεύσει την επικαλυμμένη ανάγκη του. Η νευρικότητά του τον οδήγησε σε άστοχες και επικίνδυνες ενέργειες που ίσως πρόδιδαν το λειτούργημά του. Δύο με τρεις φορές οδηγηθήκαμε στο κοντινό κοιμητήριο επιστρατεύοντας τεχνάσματα τυμβωρύχων. Αλλά οι προσπάθειες ήταν άκαρπες. Το χώμα ήταν σκληρό σαν

πέτρα από τον παγετό. Με απερισκεψία δοκίμασε το τοπικό νεκροτομείο. Οι επισκέψεις ήταν σύντομες με την αιτιολογία πως έγραφε μια εργασία, μια διατριβή την οποία είχε σκοπό να εκδώσει. Έχοντας την άδεια του αρμόδιου ιατροδικαστή παρατηρούσε μέρος της νεκροψίας και κλέβοντας χρόνο αποσπούσε ελάχιστα δόντια συνήθως αμφίβολης ποιότητας. Όμως η ματαιοδοξία του έσβηνε αργά από μια ζωτική λεπτομέρεια. Τα δόντια ήταν νεκρά στη παλάμη του εφόσον προέρχονταν από τελειωμένες υπάρξεις. Η αλήθεια ήταν ότι είχε ανάγκη την μηχανορραφία, αλλά το παιχνίδι ήταν λειψό. Λησμονούσε το άγγιγμα ενός ζωντανού οργανισμού την ώρα που ξερίζωνε από τη ρίζα το δόντι. Έβρισκε αφύσικη την εξαγωγή από νεκρή σάρκα χωρίς την αναμενόμενη αντίδραση.

Ως αποτέλεσμα έμοιαζε να χάνεται στη λήθη. Αρχικά ήταν επιθετικός με καθετί. Η παρουσία μου ήταν υποφερτή ως στόχος και έχοντας καθήκον υπέμεινα τις εκρήξεις του. Σταδιακά το κτήνος μέσα του βρέθηκε σε μια παράδοξη νάρκη και τα ένστικτα απέκτησαν μια ανθρώπινη λάμψη. Προσωπικά ένιωσα αγαλλίαση από τούτη την αναπάντεχη αλλαγή. Πρόσεξα μια επαναφορά στο χαμόγελό του. Όχι εκείνη τη μασκαράτα προς τρίτους, αλλά ένα ανεπαίσθητο μειδίαμα ανθρωπιάς. Ήταν άραγε μια νέα εποχή; Αγάπησα τη μεταστροφή του και περνούσαμε περισσότερο χρόνο μαζί συζητώντας οτιδήποτε ανύψωνε το πνεύμα. Η διάρκεια του ονείρου διήρκεσε λίγες εβδομάδες.

Ένα απόγευμα, την ώρα που σερβίριζε το τσάι, το κουδούνι της εξώπορτας ακούστηκε με επιμονή. Την προηγούμενη ώρα υπήρχε σιγή εξετάζοντας ο καθένας χωριστά τους στοχασμούς κάποιου θέματος που προηγήθηκε. Η απόλαυση της περισυλλογής κηλιδώθηκε από τον απρόσμενο επισκέπτη. Η πόρτα άνοιξε διάπλατα για να επιτρέψει σε μια κυρία μέσης ηλικίας να εισέρθει. Ο κύριος φάνηκε να ξαφνιάζεται από την ασυνήθιστη πολιορκία της όμορφης γυναίκας. Ζητούσε επιτακτικά να δει τον αφέντη και διακόπτοντας τα λόγια της από μικρά βογκητά πόνου παρακάλεσε να την απαλλάξει από το βάρος του πονόδοντου. Ο οδοντίατρος ζήτησε να καθίσει στο σαλόνι και εκείνη φάνηκε πως κοκκίνισε από ντροπή όταν αντιλήφθηκε ότι διέκοψε κάτι προσωπικό.

Ο κύριος άκουσε παρόλα αυτά, ενώ πρόσφερε ένα φλιτζάνι τσάι λεβάντα. Όταν σιώπησε, τον κοίταξε με μάτια αταλάντευτα. Τότε άνοιξε με ανάλαφρο άγγιγμα το στόμα της για να μελετήσει την πηγή του προβλήματος. Τα σαρκώδη χείλη φανέρωσαν δύο σειρές τέλεια καλοσχηματισμένα δόντια, στέρα και συμμετρικά τοποθετημένα. Η καρδιά μου χτύπησε ως επερχόμενος οiwνός της αποκαθήλωσης. Το πρόσωπό του μεταστράφηκε ηδονικά από την εικόνα της τελειότητας. Το κόκκινο στόμα αγκάλιαζε στοργικά τα παλλόμενα κομμάτια που η φύση πρόσφερε απλόχερα στο κρανίο αυτής της άμοιρης κυρίας.

Η αφοπλιστική της συμπεριφορά έστειλε έναν κεραυνό στην καρδιά του τέρατος και η αφύσικη ενέργεια κυριάρχησε της λογικής. Η βασιλεία του τρόμου έμελλε να επιστρέψει.

Η φωνή μου πνίγηκε από την αδυναμία και έγινα αποδέκτης του επακόλουθου. Ίσως αυτή ήταν η μοίρα μας. Βεβαιώθηκα ότι η πόρτα έκλεισε πίσω τους ενώ περίμενα να ολοκληρώσουμε το τελετουργικό. Πολύ σύντομα εμφανίστηκε και διατηρούσε τη γλυκιά αταραξία ενός ηθικού. Ένα αίσθημα αόριστου τρόμου και απορίας με κατέβαλε. Ο ανθρωπισμός του μεταλλάχτηκε, όταν με ευγένεια αποζητούσε το κλειδί που για καιρό δεν είχε αγγίξει. Άπλωσα τις μαύρες φτερούγες μου βγάζοντας έναν κρωγμό αποδοχής. Το περιεχόμενο του κουτιού βρήκε συντροφιά αλλά δεν αφέθηκε στην αφοσίωση της σκέψης του. Η συλλογή μετακινήθηκε από το συρτάρι στα ενδότερα του ιατρείου του. Εκεί κλείστηκε για τις επόμενες ημέρες χωρίς τροφή. Αδυνατούσα να ελέγξω το μυστικό του πάρεργο. Περίμενα και μόλις το δηλητηριασμένο όραμα ολοκληρώθηκε, βρέθηκε στη βιβλιοθήκη. Ήταν εξαντλημένος από την προσπάθεια αλλά φώτιζε ολόκληρος από το μεγαλείο του αποτελέσματος και τότε το ένστικτο μου επαληθεύτηκε, προτού αναλωθεί σε λεπτομέρειες. Άξαφνα η πόρτα βρόντηξε με δύναμη και ενώ καθόταν αναπαυτικά μας πολιόρκησε ένα πλήθος εξαγριωμένων ανθρώπων του νόμου. Η δικαιοσύνη επιζητούσε τη σύλληψή του έχοντας υποψίες εδώ και καιρό. Πέταξα στο πιο ψηλό σημείο του δωματίου και αφουγκράστηκα συγκρατημένα τα ακόλουθα φρικαλέα γεγονότα. Κρατούσε γαλήνια έναν χειροποίητο μεταλλικό καθρέπτη μπροστά από το είδωλο του και εξέταζε το τρόπαιο που τόσο στοργικά κατασκεύασε. Του ζήτησαν να ομολογήσει τις ανθρωποκτονίες. Οι άνδρες έμειναν στη θέση τους από δέος και τρόμο μόλις ανταπέδωσε μ' ένα χαμόγελο, ψηφιδωτό των εγκλημάτων του, γράφοντας την τελευταία πράξη, όπως θεσμοθετούσε το ταλέντο ενός κολασμένου καλλιτέχνη.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Ackroyd, P. (2010). *ΠΟΕ μια σύντομη ζωή* (μτφ Μ. Φακίνου). Αθήνα: Πατάκη. (Έτος έκδοσης πρωτότυπου 2008).

Hayes, Kevin J. (2016). *ΕΝΤΓΚΑΡ ΑΛΛΑΝ ΠΟΕ* (μτφ Κ. Σχινά). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτότυπου 2009).

Lacan J. (2010) . *ΤΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟ «ΚΛΕΜΜΕΝΟ ΓΡΑΜΜΑ*. (μτφ. Δ. Βεργέτης) Αθήνα: Πατάκης . *LE SEMINAIRE SUR «LA LETTRE VOLÉE (1955)*.

Πόε. Ε.Α. (1999). Το βαρέλι του Αμοντιλάδο. (μτφ. Πολίτης Κ.). *Το βαρέλι του Αμοντιλάδο* (σελ. 69-88). Αθήνα: Αιγόκερως. (Έτος έκδοσης πρωτότυπου 1846).

Πόε. Ε.Α. (1999). Το σύστημα του Δρος Πίσσα και του καθηγητού Φτερά. (μτφ. Πολίτης Κ.). *Το βαρέλι του Αμοντιλάδο* (σελ. 91-123). Αθήνα: Αιγόκερως. (Έτος έκδοσης πρωτότυπου 1846).

Poe, E. A. (2015). Η πρόωρη ταφή (μτφ. Μ. Παπαντωνόπουλος). *Η πρόωρη Ταφή και άλλες δύο Μακάβριες Ιστορίες* σελ. 37 -57) Αθήνα: ARS NOCTURNA. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1844).

Poe, E. A. (2015). Το μακρόστενο κιβώτιο (μτφ. Μ. Παπαντωνόπουλος). *Η πρόωρη Ταφή και άλλες δύο Μακάβριες Ιστορίες* σελ. 7 -32) Αθήνα: ARS NOCTURNA. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1844).

Poe, E. A. (2013). Ο Μαύρος γάτος. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 17-28). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1843).

Poe, E. A. (2013). Μαρτυριάρα καρδιά. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 29-35). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1843).

Poe, E. A. (2013). Το προσωπίου του κόκκινου θανάτου. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 36-43). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1842).

Poe, E. A. (2013). Βερενίκη. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 44-54). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1835).

Poe, E. A. (2013). Η πτώση του Οίκου των Άσερ . (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 76-99). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1839).

Poe, E. A. (2013). Ελεονόρα. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 103-111). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1842).

- Poe, E. A. (2013). Λιγεία. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 112-131). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1838).
- Poe, E. A. (2013). Μορέλα. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 149-156). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1835).
- Poe, E. A. (2013). Οι δολοφονίες της οδού Μοργκ. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 178-220). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1841).
- Poe, E. A. (2013). Το μυστήριο της Μαρί Ροζέ. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 221-281). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1842).
- Poe, E. A. (2013). Το κλεμμένο γράμμα. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 284-306). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1845).
- Poe, E. A. (2013). Γουίλιαμ Γουίλσον. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 308-333). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1839).
- Poe, E. A. (2013). Χειρόγραφο σε μπουκάλι. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 337-350). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1833).
- Poe, E. A. (2013). Κάθοδος στο Μάελστρομ. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 352-372). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1841).
- Poe, E. A. (2013). Ο άγγελος του παραδόξου. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 399-410). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1844).
- Poe, E. A. (2013). Απώλεια αναπνοής. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 412-427). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1832).
- Poe, E. A. (2013). Το κοράκι. (Κ. Σχινά μτφ.), *Edgar Allan Poe. 21 ιστορίες και «Το κοράκι»* (σελ. 433-437). Αθήνα: Μεταίχμιο. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1845).
- Poe, E. A. (2016). Εισαγωγή (μτφ. Π. Πολυκάρπου). *Η αφήγηση του Άρθουρ Γκόρντον Πιμ από το Ναντάκετ* σελ. 14) Αθήνα: Gutenberg. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1838 /1975).
- Poe, E. A. (2016). Σημείωμα για το κείμενο του Harold Beaver. (μτφ. Π. Πολυκάρπου). *Η αφήγηση του Άρθουρ Γκόρντον Πιμ από το Ναντάκετ* σελ. 71 -368) Αθήνα: Gutenberg. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1838 /1975).
- Poe, E. A. (2016). Σημείωση εκδοτών από την αυθεντική έκδοση. (μτφ. Π. Πολυκάρπου). *Η αφήγηση του Άρθουρ Γκόρντον Πιμ από το Ναντάκετ* σελ.361 -368) Αθήνα: Gutenberg. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1838 /1975).
- Poe, E. A. (2016). Επίμετρο. (μτφ. Π. Πολυκάρπου). *Η αφήγηση του Άρθουρ Γκόρντον Πιμ από το Ναντάκετ* σελ. 377,382,385,386) Αθήνα: Gutenberg. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1838 /1975).

Poe, E. A. (2016). Παράρτημα 3. (μτφ. Π. Πολυκάρπου). *Η αφήγηση του Άρθουρ Γκόρντον Πιμ από το Ναντάκετ* σελ. 454,455,458) Αθήνα: Gutenberg. (Έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1838 /1975)

Διαδικτυακή Βιβλιογραφία

Anne E. Bromley (2014). Why did Poe write, “Quoth the Raven, Nevermore” Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του University of Virginia : <https://news.virginia.edu/content/why-did-poe-write-quoth-raven-nevermore> (10/1/2023).

Ashley Kathryn Davis, (2008). “*POE AND NOT POE*”: *A STUDY OF THE RADIO ADAPTATIONS OF EDGAR ALLAN POE’S SHORT STORIES*” Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του Clemson University: https://tigerprints.clemson.edu/all_theses/349 (24/1/2023).

Dawn Field (2020). Edgar Allan Poe’s Notion Of “Unity Of Effect. Διαθέσιμο στον δικτυατό τόπο: <https://blog.bookbaby.com/how-to-write/edgar-allan-poe-unity-of-effect> (21/1/2022).

Chris Michaelides (2015). Some flights of Poe’s Raven – Mallarmé and Manet, Doré, and Rossetti. Διαθέσιμο στον δικτυατό τόπο: <https://blogs.bl.uk/european/2015/03/some-flights-of-poes-raven.html> (22/1/2023).

Mathieu (2015). Charles Baudelaire, translator of Edgar Allan Poe. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα culturesconnection. <https://culturesconnection.com/ baudelaire-translator-of-edgar-allan-poe/> (8/2/2023).

Edgar Allan **Poe** and Rufus Wilmot Griswold (2009). The Edgar Allan Poe Society of Balimore. Διαθέσιμο στον δικτυατό τόπο: <https://www.eapoe.org/geninfo/poegrsw.htm> (8/2/2023).

The Philosophy of Composition (2023). Poetry Foundation. Διαθέσιμο στον δικτυατό τόπο: <https://www.poetryfoundation.org/articles/69390/the-philosophy-of-composition> (8/2/2023).

Vitanza V.J (1970). THE ABYSS IMAGE AND THE CONCEPT OF PERVERSENESS IN SELECTED WORKS OF EDGATC ALLAN POE. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του University of Houston. https://uh-ir.tdl.org/handle/10657/12858_ (1/8/2023).

Βικιπαίδεια

<https://www.wikipedia.org/>

